

ویژه ماه مبارک رمضان

معاونت تبلیغ و ارتباطات
مرکز تخصصی مهدویت

بسم الله الرحمن الرحیم

حدیث انتظار

نویسنده:

جمعی از محققین مرکز تخصصی مهدویت

ناشر چاپی:

بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود (علیه السلام)

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

حدیث انتظار

مشخصات کتاب

عنوان و نام پدیدآور:حدیث انتظار

مشخصات نشر:قم: حوزه علمیه قم، مرکز تخصصی مهدویت، ۱۳۹۴-

مشخصات ظاهری:ج.

فروست:مجموعه کتابهای تبلیغ معارف مهدوی

شابک:۱۰۰۰۰۰ ریال: ج.۱: ۹۷۸-۶۰۰- ۹۴۰۲۷-۵-۵ ؛

۸۰۰۰۰ ریال: ج.۲: ۹۷۸-۶۰۰-۹۵۸۶۸-۸-۲

وضعیت فهرست نویسی:فیپای مختصر

یادداشت:فهرستنویسی کامل این اثر در نشانی: http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است

یادداشت:ج.۲ (چاپ اول: ۱۳۹۴)(فیپا).

شناسه افزوده:حوزه علمیه قم. مرکز تخصصی مهدویت

شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۲۰۶۷۱

ص:۱

اشاره

بسم الله الرحمن الرحیم

ص:۳

حدیث انتظار (۲)

جمعی از نویسندگان

حدیث انتظار (۲)

 مؤلف: جمعی از نویسندگان

 ناشر: انتشارات مرکز تخصصی مهدویّت

 صفحه آرا: رضا فریدی

 طراح جلد: عباس فریدی

 نوبت چاپ: اول/ پاییز ۱۳۹۴

 شابک: ۲-۸-۹۵۸۶۸-۶۰۰-۹۷۸

 شمارگان: هزار نسخه

 قیمت: ۸۰۰۰ تومان

oقم: انتشارات مرکز تخصصی مهدویت/ خیابان شهدا/ کوچه آمار(۲۲)/ بن بست شهید علیان، پ۲۴/

ص.پ: ۱۱۹-۳۷۱۳۵/ تلفن:۳۷۸۴۱۴۴۰/ ۳۷۷۴۹۵۶۵ و ۳۷۷۳۷۸۰۱ (داخلی۱۲۳) / فاکس: ۳۷۷۳۷۱۶۰-۰۲۵

owww.mahdi۳۱۳.ir

oentesharatmarkaz@chmail.ir

کد فایل۰۲۹۰۰۷۶

فهرست مطالب

سخنی با خواننده

بسم الله الرحمن الرحیم

نهم ربیع الاول؛ سالروز آغاز امامت و ولایت حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف به لحاظ تأثیر عمیق و ماندگارش در حیات اعتقادی شیعیان نقطه عطفی در تاریخ شیعه به شمار می رود، و درست از همین رو، نیازمند حجم عظیمی از فعالیت های فرهنگی و تبلیغی برای بازنمایی این رخداد عظیم است. گذشت زمان، نه تنها از اهمیت بحث درباره این رویداد مهم تاریخی نکاسته، بلکه بر آن افزوده است، و امروزه بسیاری از صاحب نظران رویکرد کلان تبلیغی و فرهنگی به این روز را برای آشنایی نسل حاضر با آموزه امامت و مهدویت امری حیاتی می شمرند.

متأسفانه باید گفت که برخی در این ایام، نه غالباً از منظری واقع بینانه بلکه یک سویه و جهت دار در صدد دامن زدن به اختلافات مذهبی هستند. به عبارتی بجای این که درصدد کشف و شناسایی حقایق و ظرفیت های بیان و بلاغ معارف مهدوی در جامعه باشند، درصدد برگزاری جشن هایی به

مناسبتی خاص هستند. و پر پیداست که این امر، بدون دامن زدن به اختلافات مذهبی شدنی نبوده است. این اختلاف پراکنی ها همچون بذری است، که در چنین مواقعی کاشته می شود، و با گذشت زمان اگر به موقع آفت زدایی صورت نگیرد، ریشه می دواند و آرام آرام شاخ و برگ خود را نشان می دهد تا در زمان مناسب به ثمر نشیند.

آگاهی از این امر، به کسانی که در پی درک حقیقتند هشدار می دهد، که در عرصه فعالیت های فرهنگی و تبلیغی از ظرفیت ها و فرصت های بزرگ سالروز آغاز امامت و ولایت حضرت حجت عجل الله تعالی فرجه الشریف غافل نبوده و در داوری های خویش حتی الامکان مصلحت های امت واحده اسلامی را مدنظر داشته باشند. نهم ربیع الاول هر چه بود، و هر چه هست سالروز امامت بزرگ مردی است، که در راه شکست جبهه باطل مردانه می ایستد. پس ما نیز از این مقدار مردانگی درباره او دریغ نورزیم، که راست بگوییم، و راستی ها را بگوییم؛ و امید این جستار، همه آن است که اتمام حجتی باشد، در ظرفیت شناسی تبلیغی این روز بزرگ و گرامی.

معاونت تبلیغ و ارتباطات مرکز تخصصی مهدویت، اهتمام ویژه به این روز را نیاز حیاتی و فوری باورمندان به آموزه سترگ مهدویت می داند و در این راستا، سلسله مباحثی را در قالب کتاب حدیث انتظار به علاقه مندان ارائه کرده است. نوشتار پیش رو کوششی در ارائه بیان فرصت های تبلیغی در این باره و مواجهه با فرصت سوزی ها است؛ گامی هرچند اندک که امید است مقبول افتد.

این جستار حاصل تلاش علمی فضلای ارجمند و بزرگوار در مرکز تخصصی مهدویت حوزه علمیه قم می باشد، درا ین جا می سزد از حمایت های مدیر محترم مرکز حجت الاسلام والمسلمین کلباسی و حجج اسلام و اساتید بزرگوار و گرانقدر آقایان محمدرضا فؤادیان، محمد یوسفیان، محمود اباذری، حجت حیدری چراتی، هادی حسین پور، محمد حسن مهدوی نیا، امیر محسن عرفان و علی مصلحی و همچنین آقایان حجت الاسلام محمود مسیبی و آقای سعید حیدرعلی که امور اجرایی تدوین این اثر اهتمام داشته اند، کمال تشکر و امتنان را داشته باشیم.

برآنیم - اگر خداوند متعال توفیق فرماید- به تدریج ادامه این جستار را تقدیم شما خوبان نماییم. پیشنهادها و انتقادهای سازنده شما، راهنمای ما در ارائه مجموعه هایی از این دست خواهد بود. امید آن داریم انتشار این کتاب مورد رضایت حضرت حجت عجل الله تعالی فرجه الشریف قرار گیرد و برای همه شیفتگان و طالبان معارف دینی مفید واقع شود.

و من الله التوفیق

مرکز تخصصی مهدویت - حوزه علمیه قم

معاونت تبلیغ و ارتباطات

محمد رضا نصوری

تلاوت وحدت (وحدت و همدلی در کلام حضرت آیت الله العظمی خامنه ای (دامت توفیقاته))

«اسلام به ما آموخته است که انسانها با وجود ناهمگونی های نژادی و زبانی و فرهنگی، فطرت همسانی دارند که آنها را به پاکی و عدالت و نیکوکاری و همدردی و همکاری فرا میخوانند و همین سرشت همگانی است که اگر از انگیزه های گمراه کننده به سلامت عبور کند، انسانها را به توحید و معرفت ذات متعالی خداوند رهنمون میگردد. این حقیقت تابناک دارای چنان ظرفیّتی است که قادر است پایه و پشتوانه ی تشکیل جوامع آزاد و سرافراز و برخوردار از پیشرفت و عدالت - توأماً - گردد و شعاع معنویّت را بر همه ی فعّالیّتهای مادّی و دنیایی انسانها نفوذ دهد و بهشتی دنیایی - پیش از بهشت اخروی موعود ادیان الهی - برای آنان فراهم آورد. و نیز همین حقیقت مشترک و همگانی است که میتواند شالوده ی ریز همکاریهای

برادرانه ی ملّتهایی باشد که از نظر شکل ظاهری و سابقه ی تاریخی و منطقه ی جغرافیایی، شباهتی به یکدیگر ندارند.» (۱)

«علما و روشنفکران و سیاستمداران دنیای اسلام درس وحدت و یکپارچگی را برای ملّتهای خود تکرار کنند و جوانان بالنده این نسل را برای رویارویی با حوادث بزرگ و به دوش کشیدن بار امانتی سنگین و شالوده ریزی امّت متحد و یکپارچه ی اسلام آماده سازند.» (۲)

«امروز دنیای اسلام بیش از همیشه، به اتّحاد یکدلی و تمسّک به قرآن نیازمند است. از سویی، ظرفیّتهای جهان اسلام برای توسعه و عزّت و اقتدار، امروز بیش از گذشته آشکار شده و بازیابی مجد و عظمت امت اسلامی، امروز در سراسر جهان اسلام، انگیزه و خواست جوانان و فرزانگان شده است. شعارهای منافقانه ی مستکبران، رنگ باخته و نیّات پلید آنان برای امت اسلامی، به تدریج آشکار شده است و از سوی دیگر، جهان خواران که سودای حاکمیّت بر سراسر جهان را در سر می پرورانند، از بیداری و وحدت امّت اسلامی بیمناکند و آن را سدّی در برابر سیل ویرانگر نقشه های خود میشمرند و در تلاش برای پیشدستی و پیشگیری از آنند. امروز، روز اخوّت عملی در همه ی عرصه ها و در برابر همه ی فتنه ها است. روز فراهم ساختن زمینه برای حکومت حضرت مهدی، عجل الله فرجه الشریف است. روز اجابت دعوت الهی در همه ی زمینه ها است. روزی است که باید آیه ی «انّما

۱- بیانات در شانزدهمین اجلاس سران جنبش عدم تعهّد، ۹/۶/۱۳۹۱.

۲- پیام رهبر معظم انقلاب به حجّاج بیت الحرام، ۱/۱۲/۱۳۸۰.

المؤمنون إخوه» و آیه ی «لا تقولوا لمن القی الیکم السّلام لست مؤمناً» و آیه ی «اشدّاء علی الکفار رحماء بینهم» را بار دیگر بر دلهای خود تلاوت کنیم.» (۱)

«تا شما ملّت ایران، این اتّحاد و آمادگی برای انجام کارهای بزرگ را دارید، همه ی آرزوهای انبیا و اوّلیا علیهم السلام به دست شما قابل عمل است.» (۲)

«ما آرزو داریم که این یک میلیارد مسلمان، حقیقتاً یک واحد باشند؛ نه اینکه دولتها و کشورها وجود نداشته باشند. چنین چیزی، علی الظّاهر، تا قبل از ظهور ولی عصر أرواحنا فداه، نخواهد شد. امّا میگوییم در یک جهت حرکت کنند. با یک روحیّه حرکت کنند. ملّتها و دولتهای مسلمان، با یک دل حرکت کنند. و این، عزّت و قدرت آنهاست. عزّت و قدرت، در سایه ی اسلام است. عزت و قدرت، در سایه ی همبستگی و همدلی اسلامی شما ملّت ایران است. عزّت و قدرت در سایه ی تقوا و تمسّک به قرآن است. عزّت و قدرت، در سایه ی نترسیدن از غیر خداست. اینها را اگر ما رعایت کردیم، دیگران باشند یا نباشند؛ همراه ما باشند یا مقابل ما باشند، خدای متعال پشتیبان ما خواهد بود. و ما این راه را به فضل الهی ادامه خواهیم داد و میدانیم که خدای متعال با ماست و توجّهات ولی عصر أرواحنا فداه، إن

۱- پیام به کنگره عظیم حج، ۲۹/۱۰/۱۳۸۳.

۲- سخنرانی در مراسم بیعت اصناف مشهد و تعاونیهای شهری خراسان، مسئولان بنیاد پانزده خرداد و نهضت سوادآموزی و...، ۸/۴/۱۳۶۸

شاء اللّه شامل حال شما ملّت است.» (۱)

«امروز مصلحت کشور، مصلحت ملّت و مصلحت انقلاب، اتّحاد کلمه و اتّحاد دلهاست. بعد از صحبتی که ما یکی، دو ماه قبل از این در توصیه به وحدت در نماز جمعه به ملّت ایران عرض کردیم، برخی از شخصیتهای سیاسی نامه نوشتند و پیغام دادند که ما حاضر هستیم؛ بنده هم از آقایان خواستم، به تدریج آمدند و با بعضی از این مسئولان و شخصیّتهای برخی از گروه بندیها و جناح بندی های سیاسی که در بین آنها شخصیّتهای محترم، علمای بزرگ و اشخاص سیاسی سابقه دار هستند صحبت کردیم؛ همه هم پذیرفتند؛ عملًا هم کارها و اقدامهایی کردند و فضای سیاسی جامعه، به میزان زیادی از آن التهابِ دشمن پسند خارج شد و دلها به هم نزدیک گردید؛ که بنده خیلی تشکر میکنم. حالا باز بر سرِ این قضیّه، بعضیها چیزی بگویند؛ بعضیها در جواب، چیز دیگری بگویند هایی در مقابل هویی، جنجالی درست کنند؛ من مجدّداً تکرار میکنم و از کسانی که جناحها و گروههای سیاسی جامعه ی ما را شکل میدهند، خواهش میکنم که به متن مردم، به اخلاص و صفای مردم نگاه کنند، ببینند این ملّت چگونه ملّتی است. نباید کاری کرد که دلهای مردم به تصوّر اینکه گروههای سیاسی در مرکز نشسته اند و با همدیگر دعوا می کنند، بلرزد و آزرده و اندوهگین شود.

۱- بیانات در دیدار کارگزاران نظام، به مناسبت سالروز ولادت رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و امام جعفر صادق علیه السلام، ۲۴/۶/۱۳۷۱.

باهم مهربانی کنند.» (۱)

خدا را شکر که به الطاف پروردگار و به توجّهات حضرت ولی اللّه الاعظم، أرواحنا فداه، شما ملّت رشید، هشیار و آگاه، وحدت و یکپارچگی تان را حفظ کردید و بعد از این هم باید با همه ی دقّت و توان و ظرفیّت بالای خودتان، بر توطئه ها فایق آیید و این یکپارچگی را حفظ کنید. (۲)

«خدای متعال آن قدر عظمت در اجتماع یک ملّت مؤمن گنجانده، که آن را با نصرت خود مقایسه کرده است؛ «هو الّذی ایدک بنصره و بالمؤمنین». این روحیه را نگهدارید. تا شما ملّت ایران، این اتّحاد و آمادگی برای انجام کارهای بزرگ را دارید، همه ی آرزوهای انبیا و اوّلیا علیهم السلام به دست شما قابل عمل است. آمال بزرگ آنان، استقرار عدل جهانی، نجات مستضعفان و نابودی ظلم در سطح عالم بود. البتّه وعده ی الهی، حق است و استقرار عدل جهانی فقط در دوران ظهور حضرت بقیه اللّه (أرواحنا له الفداء) انجام خواهد گرفت.» (۳)

۱- بیانات در خطبه های نماز جمعه ی تهران، ۹/۷/۱۳۷۸.

۲- بیانات در خطبه های نماز عید سعید فطر، ۱۱/۱۲/۱۳۷۳.

۳- سخنرانی در مراسم بیعت اصناف مشهد، مسئولان بنیاد پانزده خرداد و نهضت سوادآموزی و...، ۸/۴/۱۳۶۸.

بیعتی تا همیشه

.حجت الاسلام والمسلمین مسعود پورسیدآقایی (استاد حوزه و دانشگاه)

«السلام علیک یا میثاق اللّه الذی اخذه و وکّده»(۱)

یوم اللّه نهم ربیع الاول، سال روز آغاز امامت قائم آل محمد، خاتم الاوصیاء، بقیه ` اللّه الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف و روز تجدید میثاق با آن امام هُمام و اهداف و آرمان های بلند اوست.(۲)

روزی که در امتداد غدیر و بلکه خود غدیری دیگر است.(۳)

شایسته است عاشقان مهدوی و منتظران منجی بشریت، در هر کجا هستند به ویژه در کشورهای اسلامی و بالاخص در این مرز و بوم که شیعه خانهِ امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است، با مراسمی ویژه به پاسداشت این روز بزرگ و عیداللّه الاکبر همت گمارند.

باید در این روز با امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف خود، تجدید پیمان کرده و بر مفاد عهد و میثاق خود - که به آن ها در روایات و دعاها به ویژه دعای عهد اشاره شده

۱- مفاتیح، زیارت حضرت صاحب الامر علیه السلام (زیارت آل یس)؛ احتجاج، ج ۲، ص ۴۹۲؛ بحارالانوار، ج ۹۹، ص ۹۲. «سلام بر تو ای پیمان الهی که وفای به آن را خداوند از مردم گرفته و آن را محکم و مؤ کد گردانده است».

۲- هم چنان که جماعتی از ایرانیان (از قم و جبال) نخستین گروهی بودند که پس از شهادت امام عسکری علیه السلام در جست وجوی امام زمان خود بر آمده و به محضرش بار یافتند و بدینسان بیعت خود را اعلام نمودند. (کمال الدین، چاپ جامعهِ مدرسین، باب ۴۳، ص ۴۷۶، ح ۲۶) و نیز پس از پیدایش خوارج، شیعیان علی علیه السلام با آن حضرت بیعتی دوباره کردند؛ تاریخ طبری، ج ۴، ص ۳۲۶.

۳- بحارالانوار، (چاپ بیروت)، ج ۹۵، ص ۳۵۴.

– مروری دوباره داشته باشیم و به بازشناسی و بازخوانی حقوق و تعهداتی که نسبت به آن امام نور و گنجینهِ عهد الهی و امید همهِ مستضعفان عالم بر عهده داریم، بپردازیم که به فرمودهِ صادق آل محمد علیه السلام، این عهد خدای عزوجل با ما است؛

حضرت در پاسخ یکی از یارانش در تفسیر آیه (لایملکون الشفاعه ` الاّ من اتخذ عندالرحمن عهداً)(۱) می فرماید: «من دان بولایه ` امیرالمؤ منین والائمه ` من بعده فهوالعهد عنداللّه».(۲)

همانا عهد در نزد خداوند، پذیرش ولایت امیرالمؤ منین[ع] و امامان بعد از اوست.

امام زمان علیه السلام نیز خود را چنین معرفی می کند:

من مستَودع العهد المأ خوذ علی العباد.(۳)؛ از گنجینه و جایگاه پیمانی که [از جانب خداوند] بر عهدهِ بندگان نهاده شده است.

در این جا به برخی عهدها و پیمان های خود نسبت به امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، هم چنین به زمینه ها و ریشه های آن (معرفت و محبت) و جایگاه و پی آمدهای آن (تبعیت و اطاعت) اشاره ای کوتاه خواهیم داشت و به ترتیب از معرفت، محبت، ولایت، عهد و اطاعت، گفت وگو خواهیم کرد، شاید بتوانیم با استعانت از ذات ربوبی(۴) به انجام آن ها موفق شویم.

۱. معرفت امام

شناخت امام، درک اضطرار به او و آگاهی به حق ولایت اوست؛ «عارفاً بحقه».(۵) زیرا امام از ما به ما و مصالحمان آگاه تر و نسبت به ما از ما

۱- سوره مریم، ۸۷.

۲- تفسیر نورالثقلین، ج ۳، ص ۳۶۲.

۳- طبرسی، احتجاج، ج ۲، ص ۵۹۷. نامه به شیخ مفید.

۴- «و اعنّا علی تأ دیه ` حقوقه الیه»، دعای ندبه.

۵- وسائل الشیعه `، ج ۱۰، صص ۲۹۳ و ۲۹۴ و ۳۱۸ و ۳۱۹ و.... در زیارت جامعه نیز در خواست ما از خداوند چنین است: «فبحقهم الذی اوجبت لهم علیک اسئلک ان تدخلنی فی جمله ` العارفین بهم و بحقهم.»

مهربـان تر است؛ چرا که آگـاهی او شـهودی و وجودی است و محبت او غریزی و محـدود نیست، بلکه ربوبی و محیـط است. امام از همهِ کشش های نفسانی آزاد است. او به راه های آسمان آگاه تر ازراه های زمین است. تلفیق این آگاهی و آزادی می شود عصمت و همین زیربنا و رمز پذیرش ولایت و سرپرستی آن ها و تسلیم در برابر آن هاست:

انّمـا كلّف النـاس ثلاـثه ٌ: معرفه ُ الاـئمّه ِ والتسـليم لهم فيمـا ورد عليهم والردّ اليهم فيما اختلفوا فيه.(۱)؛ مردم بـه سه تکلیف مکلفند: معرفت امامان، تسلیم در برابر ایشان و واگذاری امور به ایشان در اموری که اختلاف پیش می آید.»

ناآگـاهی از حق ولاـیت امـام و جهـل در تشـخیص و مصـداق این چنین امـامی آثـار زیانبـاری هم چـون چشم پوشـی از همه دستاوردهای وحی، مرگ جاهلی، گمراهی و هلاکت و... را در پی دارد:

السلام عليک يا سبيل اللّه الذی من سلک غيره هلک.(۲)

سلام بر تو ای راه خدا! که هر کس غیر آن را رود، هلاک می شود.

کسانی که اضـطرار به ولی را این گونه احساس کرده اند، می توانند به محبت و ولایت و اطاعت امام برسند و از تقدم و تأ خّر نجات یابنـد، که: «المتقـدم لهم مارق والمتأ خر عنهم زاهق»،(۳) «فمعكم معكم لاـمع غيركم»،(۴) و از جـان و مال خود در راه این حق عظیم و پیمان الهی بگذرند و هستی خود را فدای امام کنند؛ «الذين بذلوا مهجهم دون الحسين عليه السلام». (۵)

۲. محبت

محبت، ادامهِ معرفت است. (۶) با درک اضطرار به امام و آگاهی از حق

۱- وسائل الشيعه ُ، ج ۱۸، ص ۴۵. به نقل از امام باقر عليه السلام.

۲- مفاتیح، دعای حضرت صاحب الامر عجل الله تعالی فرجه الشریف و این یعنی امام نه یک راه که تنها راه است.

۳- مصباح المتهجد، ص ۳۶۱.

۴- مفاتیح، زیارت جامعه.

۵- مفاتیح، زیارت عاشورا.

۶- «من عرفنی... احبّنی»، مستدرک الوسائل، ج ۱۸، ص ۴۱۹؛ «الحبُّ فرع المعرفه ُ» همان، ج ۱۲، ص ۱۶۸ و بحارالانوار، ج ۶۷، ص ۲۲؛ «من عرف حقنا و احبنا...» بحارالانوار، ج ۷۵، ص ۲۲۴.

ولایت او، محبت امام در دل می نشیند و عشق به او که عشق به همهِ خوبی ها و زیبایی هاست در قلب آدمی ریشه می گستراند.

بدون این معرفت، عشق را دوامی نیست. آن محبّتی که اجر رسالت است چنین عشقی است؛ (قل لااسئلکم علیه اجراً الاّ المودّه ` فی القربی). (۱)

آن چه که می تواند بر این محبت بیافزاید، درک این نکته است که این محبت یک طرفه نیست، بلکه دو سویه و طرفینی است. این گونه نیست که فقط من امام را دوست داشته باشم، بلکه او هم به من محبت دارد و حتی از من به من مهربان تر است؛ چون همان طور که اشاره شد، علاقهِ من به خودم غریزی است، ولی علاقه امام به من غریزی و محدود نیست که ربوبی و محیط است و بر اساس سعهِ وجودی او و برخاسته از معرفت شهودی و وجودی اوست. همین است که امام صادق علیه السلام می فرماید: «واللّه! لانا ارحم بکم منکم بانفسکم...؛به خدا سوگند! که من نسبت به شما از خود شما مهربان ترم».(۲)

آن ها در شادی ما شاد و در اندوه ما اندوهناکند.(۳) یکی از یاران امام رضا علیه السلام از آن حضرت درخواست کرد که برای او و خانواده اش دعا کند. حضرت فرمود: «اَوَلَستُ `اَفعَلُ؛آیا چنین نمی کنم؟!»(۴)

باری! بارقهِ چنین عشقی است که انسان را به طلب و دعا و اُنس و نجوای با امام می خواند و به تولّی و تبرّی می کشاند و او را وا می دارد که داعی باشد و دیگران را به امام دعوت کند و در این راه استقامت داشته باشد و از هیچ نهراسد.

۱- سوره شوری، ۲۳.

۲- بحارالانوار، ج ۴۷، ص ۷۸.

۳- امام امیرالمؤ منین علیه السلام می فرماید: «انا لنفرح لفرحکم، و نحزن لحزنکم...؛ ما، در شادمانی شما شاد و در اندوه شما، اندوهگین می شویم» بصائرالدرجات، ص ۲۶۰.

۴- اصول کافی، ج ۱، ص ۲۱۹.

۳. ولایت

با معرفت و محبت امام به ولایت و سرپرستی او می رسیم. ولایت نه به معنای محبت که به معنای سرپرستی و تولیت در امور و امامت و پیشوایی است(۱)؛ یعنی سرپرستی و حاکمیت امام بر فرد و جامعه؛ بر فکر و احساس و عمل فرد و خانه و مدرسه و جای جای زندگی و متن جامعه.

این ولایت است که رکن رکین، اساس دین، کلید و گشایش گر و راهنمای همهِ ابعاد دین است و آن قدر که به آن، دعوت و سفارش شده به هیچ یک از دیگر ابعاد و ارکان دین دعوت نشده است.

این ولایت است که تنها در مالک ها و سلمان ها و مقدادها یافت می شود و در معاویه ها و احمد حنبل ها و جرج جرداق ها نشانی از آن نیست.

این ولایت است که تحمل آن سخت و سختی آفرین است و بدون عشق و ایمانی مبتلا و بلاکَش و با شهود و آگاهی و تا آخر خط را دیدن، کسی را یارای به دوش کشیدن آن نیست که، «اِنّ امرنا صعب مستصعب لایحمله (یحتمله) الا ملک مقرّب، او نبیّ مرسل، او عبد مؤ من امتحن اللّه قلبه للایمان».(۲)

همین است که اگر کسی تمام شب ها به نماز بایستد، همه روزها روزه باشد، همهِ اموالش را صدقه بدهد و همهِ عمر حج بگزارد، اما ولیّ زمانه خود را نشناسد و اعمالش را به سرپرستی و ولایت او انجام ندهد، از اعمالش هیچ بهره ای نمی برد و از اهل ایمان نخواهد بود.(۳)

۱- ر.ک: چشمه در بستر، (تحلیلی از زمان شناسی حضرت زهرا(س))، صص ۱۱۴ - ۱۱۷.

۲- بحارالانوار، ج ۲، ص ۷۱.

۳- «عن ابی جعفر علیه السلام قال: اما لوان رجلاً قام لیله و صام نهاره و تصدّق بجمیع ماله و حجّ جمیع دهره و لم یعرف ولایه ` ولیّ اللّه فیو الیه و یکون جمیع اعماله بدلالته الیه ما کان له علی اللّه حق فی ثوابه ولا کان من اهل الایمان.» وسائل الشیعه `، ج ۱۸، ص ۴۴.

۴. عهد

معرفت امـام و محبت و ولاـیت او، زمینه سـاز عهـد و پیمـان و بیعت بـا امام می شود؛ زیرا عشق و ولایت بـدون عهـده داری و مسئولیت پذیری، هوسی بیش نیست «که عشق آسان نمود اول، ولی افتاد مشکل ها».

عهـد، التزام خـاص و نوعی تعهدپـذیری در مقابل شـخص یا کاری است.(۱) بایـد خود را به وظـایفی که نسبت به امام داریم ملتزم سازیم و با او برای انجام خواسته ها و آرمان هایش عهد ببندیم (عهداً)(۲) و آن عهد را با اسباب و وسایلی محکم کنیم (عقداً)(۳) و در نهایت با او بیعت کرده و دست در دست او نهاده و دل و سر به او بسپاریم (بیعهً).(۴)

عهـد و عقـد و بیعت سه مرتبه از یک حقیقتند که در شدت و ضـعف با یکدیگر تفاوت دارند. باید با بازخوانی و تجدید عهد در هر پگـاه و بیعتی تا همیشه،(۵) هم اراده و انگیزهِ خود را قوی کرد و افزایش داد و هم از غفلت هـا و سـستی ها جـدا شـد و فاصله گرفت.

پیامبر صـلی الله علیه و آله و سـلم و امیرالمؤ منین علیه السلام نیز در بحران ها و مواقع حساس با یاران خود تجدید عهد کرده و از آنان بیعتی دوباره می گرفتند. امام مهدی علیه السلام نیز در عصر ظهور به خاطر شرایط سختی که یارانش پیش رو دارند از آن ها چنین بیعت می گیرد:...مسـلمانی را دشـنام ندهنـد،... حریمی را هتک نکنند، به خانه ای هجوم نبرند، کسـی را به ناحق نزنند، طلا و نقره و گندم و جو انباشت نکنند، مال یتیمان را نخورند،... لباس خز و حریر (لباس های فاخر و اشرافی) نپوشند،... در زندگی به اندک بسنده کنند،... امر به معروف و نهی از

۱- «العهد هو التزام خاص فی مقابل شخص او ا مرٍ.» التحقیق فی کلمات القرآن الکریم.

۲- مفاتیح - دعای عهد.

۳- همان.

۴- همان.

۵- «اللهمّ انی اجدد له فی صبیحه ` یومی هذا و ما عشت من ایّامی...» دعای عهد، مفاتیح.

منکر کنند و در راه خدا به شایستگی جهاد نمایند.(۱)

گفتنی است، کسانی می تواننـد در عصـر ظهور به این عهـدها عمل کننـد که در عصـر غیبت به عهـد و پیمان های خود با امام علیه السـلام - این گنجینه عهـد الهی و خزانه و جایگاه پیمانی که خداونـد بر عهدهِ بندگانش نهاده است - عمل کرده باشـند. اهمیّت این پیمان ها در عصـر غیبت تا آن جا است که در روایتی از حضـرت سـجّاد علیه السلام، همانا تنها راه نجات از فتنه ها شمرده شده است:

یا ابا خالـد لتأ تینّ فتن کقطع اللیل المظلم لاینجو الاّ من اخذ اللّه میثاقه، اولئک مصابیح الهدی و ینابیع العلم ینجیهم اللّه من کل فتنه ` مظلمه `.... (۲)

ای اباخالـد! فتنه هـایی هم چون شب تار فرا خواهـد رسـید. تنها کسانی از آن فتنه ها نجات خواهنـد یافت که خداونـد از آنان پیمان گرفته باشد. آنان چراغ های هدایت و چشمه های علم هستند و خداوند آن ها را از هر فتنهِ تاریکی نجات خواهد داد.

۵. اطاعت

بـا معرفت و محبت و ولاـیت امـام، به عهـد و پیمان با او و آن گاه تبعیت و اطاعت او می رسـیم. عهـد و اطاعت، تجلی و نمود عشق و محبت است. هر چه عاشق تر، متعهدتر و مطیع تر «ان کنتم تحبون اللّه فاتبعونی...»(۳)

امام باقر علیه السلام به جابر می فرماید:

واللّه لاتنال ولایتنا الاّ بالعمل.(۴)؛ به خدا قسم! تنها با عمل است که می توان به ولایت ما رسید.

در روایت دیگری از حضرتش سؤ ال شد: «ما حق الامام علی الناس؛ حق

۱- منتخب الاثر، ص ۵۸۱.

۲- منتخب الاثر، ص ۳۸۶.

۳- سوره آل عمران / آیه ۳۱.

۴- شیخ طوسی، الامالی، ص ۹۷.

امام بر مردم چیست؟»حضرت فرمود:

حقه علیهم ان یسمعوا له و یطیعوا.(۱)؛ حق امام بر مردم این است که سخنش را بشنوند و اطاعت کنند.

همین است که در روایتی «حیّ علی خیرالعمل» به ولایت اهل بیت تفسیر شده است؛(۲) چون این چنین ولایتی به عمل منجر می شود و آن هم بهترین عمل. همین اطاعت و عمل است که رمز فرج و گشایش کارها، ظهور همه زیبایی ها و خوبی ها، عامل نصرت خدا و بهره مندی از همهِ مواهب و عنایات الهی، شرط محبوبیت در نزد خدا، دریافت امدادهای غیبی و دستیابی به بهشت لقا و حضور اوست.

اطاعت امام؛ یعنی بر سرقرارها ایستادن و به عهد و پیمان ها عمل کردن؛ یعنی بازخوانی و مرور مستمر و همیشگی میثاق ها و گردن کشیدن و مراقبت مدام بر انجام آن ها.

اطاعت امام؛ یعنی خود را وقف امام و خواسته های او کردن «رحم اللّه عبداً حبس نفسه علینا»،(۳) و همیشه و همه جا، یاور و مدافع حریم ولایت بودن و در جهت تحقق خواست ها و آرمان های او که همان خواسته های خداست، گام برداشتن.

اطاعت امام؛ یعنی زمینهِ ظهور او را فراهم ساختن «من انتظر امراً تهیّأ له»، «فیوطئون للمهدی سلطانه».

اطاعت امام؛ یعنی بسط عدالت و فرهنگ عدل پذیری در جامعه و نهادینه کردن آن.

۱- کافی، ج ۱، ص ۴۰۵.

۲- بحارالانوار، ج ۴۳، ص ۴۴.

۳- بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۱۲۶؛ کافی، ج ۸، ص ۸۰.

اطاعت امام؛ یعنی تلاش در جهت اصلاح خود و جامعه.

اطاعت امام؛ یعنی حاکمیت ولایت معصوم در فکر و اندیشه، عاطفه و احساس، اقدام و عمل.

اطاعت امام؛ یعنی جلوه خواست امام در جای جای زندگی از خانه و مدرسه گرفته تا کوچه و بازار.

نهم ربیع الاول روز امامت و مهدویت

.مصطفی صادقی (استاد حوزه و دانشگاه)

نوشتار حاضر در دو بخش سلبی و اثباتی به بررسی واقعه ای که در نهم ربیع الاول رخ داده است، می پردازد. جنبه سلبی در پی آن است، که مشخص کند، روز نهم ربیع الاول، ارتباطی به مرگ خلیفه دوم ندارد و جنبه اثباتی، از آن روست که مشخص شود از نظر تاریخی، سالروز آغاز امامت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف می باشد.

بخش اول؛ جنبه سلبی

عده ای، نهم ربیع الاول روز مرگ عمر بن خطاب خلیفه دوم می دانند، این سخن و نظریه از قرن ۶ به منابع راه یافته است. و پس از دوره ای سکوت، بار دیگر در عصر صفویه شهرت پیدا کرده و حتی بخشی از فرهنگ جامعه شیعه شده است. «عبدالجلیل رازی قزوینی» در کتاب «النقض» (نوشته حدود سال ۵۶۰ه) به قتل خلیفه در نهم ربیع الاول اشاره کرده اما نه

مستند، و منبع خود را ذکر نکرده است. «هاشم بن محمد عالم» دیگر قرن ۶ ه در کتاب «مصباح الانوار» روایتی از «احمد بن اسحاق قمی» مشهور به حدیث رفع القلم را آورده که در آن قتل عمر به روز نهم ربیع الاول نسبت داده شده است (حلی، ۱۳۷۰: ۴۴)گویا به همین دلیل است که ابن ادریس حلّی (۵۴۳–۵۹۸) با اشاره به مرگ عمر بن خطاب در ۲۶ ذیحجه سال ۲۳ ه، می نویسد: «این مطلب برای برخی شیعیان اشتباه شده و تصور کرده اند نهم ربیع الاول روز مرگ اوست. اما این اشتباه و خلاف اجماع مورخان است، چنانکه شیخ مفید رحمه الله نیز بر آن تاکید کرده است» (ابن ادریس، ۱۴۱۰: ج ۱، ۴۱۹)

حدود یک قرن بعد، ابن طاووس (م ۶۶۴) بدون نام بردن از خلیفه دوم یا شخص دیگری، می نویسد گروهی از برادران ما و مردم عجم روز نهم ربیع الاول را بزرگ می دارند، و معتقدند یکی از دشمنان خدا و رسولش در این روز مرده است.(ابن طاووس، ۱۴۱۵: ج ۳، ۱۱۳) وی به جزئیات بیشتری اشاره نمی کند. اما با ظهور صفویه و رواج تشیع در ایران، گویی نهم ربیع الاول به عنوان زمان قطعی مرگ خلیفه دوم تلقی شده است، و مراسمی نیز در این روز برگزار می شد. (مجلسی، ۱۴۰۳: ج ۳۱، ۱۱۹ و ۱۲۰)

برخی قائلان این نظریه، مانند «هاشم بن محمد» در کتاب «مصباح الانوار» مستند این قول را روایت «احمد بن اسحاق قمی» قرار داده اند و مستند دیگری برای آن ذکر نمی شود. «مجلسی» هم تصریح می کند که دلیل اصلی مرگ عمر درنهم ربیع الاول، همین روایت است (مجلسی،

۱۴۰۳: ج ۳۱، ۱۲۰) که به رفع القلم شهرت یافت. این در حالی است که عالمان شیعه بر منبع و سند و محتوای این خبر اشکال گرفته و آن را مردود دانسته اند (برای نمونه: صافی، بی تا: ج ۲، ص ۳۹۵).

این روایت در کتاب «المحتضر» نوشتهٔ «حسن بن سلیمان حلی» (قرن ۸ ه) آمده است. (حلی، ۱۳۷۰: ۴۴) همچنین «مجلسی» آن را به نقل از کتاب «زوائد الفوائد» منسوب به فرزند «سید بن طاووس» (قرن ۷ ه) آورده (مجلسی، ۱۴۰۳: ج ۳۱، ۱۲۰) که اکنون در دست نیست.گفته می شود در کتاب «مصباح الانوار» نوشته «هاشم بن محمد عالم» قرن ۶ ه هم وجود داشته است. (حلی، ۱۳۷۰: ۴۴) نبود این خبر در منابع روایی دست اول، نخستین خدشه بر آن است.

از نظر سلسله اسناد، راویان نام برده شده در آن جز «احمد بن اسحاق قمی» در کتب رجالی یافت نمی شوند، و در سند روایت دیگری واقع نشده اند. از نظر متن مهم ترین اشکالی که به این خبر وارد است اینکه به نقل از رسول خدا به خدای متعال نسبت داده شده، است که به فرشتگان نویسنده اعمال دستور داده تا سه روز قلم را از همه مردم بردارند و چیزی از گناهان آنان را ننویسند (حلی، ۱۳۷۰: ۵۱؛مجلسی، ۱۴۰۳: ج ۳۱، ۱۳۵). این مطلب با آیه «فمن یعمل مثقال ذره شراً یره» مخالفت دارد.

این همه در حالی است که مورخان شیعه و سنی تاریخ مرگ خلیفه دوم را روزهای آخر ذیحجه سال ۲۳ هجرت دانسته اند. (یعقوبی، بی تا: ج ۲، ۱۵۹؛ مسعودی، ۱۴۰۹: ج ۴، ۳۰۲؛ طبری،۱۳۸۷: ج ۴، ص ۱۹۴؛ مفید،

۱۴۱۴: ۴۲). حتی مرحوم مجلسی که خود نظریه نهم ربیع را نقل کرده است، می نویسد: «اینکه گفته اند قتل عمر در ماه ذیحجه بوده بین فقهای شیعه امامیه مشهور است.» (مجلسی، ۱۴۰۳: ج ۳۱، ۱۱۸).

نتیجه آنکه قول درست درباره مرگ خلیفه دوم، اواخر ماه ذیحجه است، اما در دوره هایی که احتمال می رود آغاز آن، عصر آل بویه بوده باشد، این زمان را که با ایام سوگواری سالار شهیدان حسین بن علی علیه السلام تلاقی می کرده است، به بعد از ایام محرم و صفر یعنی ربیع الاول منتقل کرده اند. توضیح آنکه با روی کار آمدن دولت شیعی آل بویه(۳۲۲ - ۴۴۸)، مراسمی همچون غدیر و عاشورا گرامی داشته شد. (ابن اثیر، ۱۳۸۵: ج ۸، ۵۵۰ و ۵۸۹) و به نظر می رسد نزاع های فرقه ای، شیعیان را بدان سو برده که روز مرگ خلیفه دوم را شادمانی کنند.

بخش دوم؛ جنبه اثباتی

اکنون به بررسی ارتباط روز نهم ربیع الاول با مهدویت و امامت دوازدهمین حجت الهی می پردازیم.

پس از شهادت هر امام، جانشین او که از سوی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و به دستور خدای متعال و با تأکید پیشوای پیشین تعیین شده بود، به زعامت جامعه شیعه می رسید. خواص و نزدیکان آن امام ضمن تسلیت شهادت پدر (یا برادر در خصوص امام سوم) با پیشوای جدید بیعت می کردند (مسعودی، ۱۴۱۷: ۲۴۷). هر چند اوضاع سیاسی و رعایت تقیه، غالباً مانع از بیعت عمومی یا حتی اطلاع همگانی از موضوع بود.در خصوص دوازدهمین امام

شیعیان نیز همین روش جاری است. هنگامی که ابوالادیان نماینده امام عسکری علیه السلام از مأموریت خود بازگشت، دید که مردم به اشتباه سراغ «جعفر» رفته و او را به مرگ برادر تسلیت می دهند. و به امامت تهنیت می گویند، (ابن حمزه، ۱۴۱۹: ۶۰۸) اگرچه شیعیان در مصداق به خطا رفته بودند، ولی این روایت نشان دهنده رواج آن شیوه معمول در میان امامیه نیز هست.

مشخص شدن زمان آغاز امامت حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف متوقف بر آن است که زمان شهادت امام عسکری علیه السلام روشن شود.

عالمان بزرگ امامیه مانند شیخ کلینی رحمه الله، شیخ صدوق رحمه الله، شیخ مفید رحمه الله و شیخ طوسی شهادت امام حسن عسکری علیه السلام را روز جمعه هشتم ربیع الاول سال ۲۶۰ ثبت کرده اند (کلینی، ۱۴۰۵: ج ۱، ۵۰۳؛ صدوق، ۱۳۹۵: ج ۲، ۴۷۳ و ج ۱، ۴۳؛ مفید، ۱۴۱۶: ج۲، ۳۱۳ و ۳۳۶؛ همو، ۱۴۱۳: ۴۸۵؛ طوسی، ۱۴۰۶: ج ۶، ۹۲). البته اقوال دیگری بر خلاف این قول مشهور نیز هست. مانند اینکه «مسعودی» در «اثبات الوصیه» شهادت امام عسکری علیه السلام را در ماه ربیع الآخر سال ۲۶۰ ه دانسته است (مسعودی، ۱۴۱۷: ۲۵۶). البته وی در جای دیگر سخنی نزدیک تر به مشهور دارد و می نویسد: «حضرت صاحب در روز جمعه یازدهم ربیع الاول ۲۶۰ ه امر امامت را بر عهده گرفت» (مسعودی، ۱۴۱۷: ۲۷۲) این احتمال هم هست که وی شهادت امام را با تولدش که درهشتم یا دهم ماه ربیع الآخر بوده خلط کرده باشد.

این اقوال یا قول به چهارم ربیع الاول یا ماه ربیع الآخر یا ۱۳ محرم یا اول ربیع الاول نمی تواند در برابر قول مشهور برابری کند. نظریه شهادت امام

یازدهم علیه السلام در هشتم ربیع الاول اختصاص به شیعه ندارد و مورخان اهل سنت، هم آن راذکر کرده اند. ابن طاووس رحمه الله از عالمان و مورخان زیادی که هشتم ربیع الاول را روز شهادت امام عسکری علیه السلام دانسته اند، نام برده است (ابن طاووس، ۱۴۱۵: ج ۳، ۱۱۴). به طوری که اختلاف در تاریخ شهادت امام عسکری علیه السلام نسبت به دیگر رویدادها یا وفیات بسیار کمتر و اتفاق نظر دربار آن جدّی تر است. به طوری که یکی از محققان معاصر می نویسد: «اتفاقی مورخان است که شهادت امام عسکری علیه السلام در هشتم ربیع الاول از سال ۲۶۰ اتفاق افتاده است (جعفریان، ۱۳۷۷: ۵۳۶).

خلاصه، کلام آنکه نظریه، مشهور و معتبر درباره زمان شهادت امام حسن عسکری علیه السلام روز هشتم ربیع الاول است و اقوالی که با این سخن مخالفت دارد قابل اعتنا نیست بخصوص که آن نظریه ها هر کدام به تنهایی توانایی برابری با قول مشهور را ندارند، و قرینه ای بر صحّت و ترجیح آنها وجود ندارد.

نتیجه گیری

بنابراین روز نهم ربیع الاول مصادف با اولین روز امامت حضرت ولی عصر امام زمان علیه السلام خواهد بود. البته امامت آن حضرت از همان لحظه شهادت پدر آغاز می شود لیکن به احترام روز شهادت امام عسکری علیه السلام، روز هشتم را به عنوان آغاز امامت برای تبریک گویی و برگزاری مراسم تلقی نمی کنند.

سید ابن طاووس رحمه الله پس از بیان شهادت امام عسکری علیه السلام در روز هشتم

ربیع الاول می نویسد: آغاز امامت حضرت مهدی علیه السلام روز نهم ربیع الاول است و شاید علت بزرگداشت این روز همین باشد (ابن طاووس، ۱۴۱۵: ج ۳، ۱۱۴). «کفعمی» به نقل از «شیخ مفید رحمه الله» در مسارالشیعه می نویسد: هر که در این روز انفاق کند، آمرزیده می شود؛همچنین اطعام و گشایش و پوشیدن لباس نو و عیادت در این روز مستحب است. (کفعمی، ۱۴۰۵: ۵۱۰) این مطلب در کتاب فعلی مسار الشیعه نیست و ممکن است کفعمی آن را در نسخه دیگر یا منبع دیگری دیده و به خطا نسبت به شیخ مفید رحمه الله داده است، اگر نقل وی درست باشد، نشان از این است که عید بودن این روز و انجام برخی اعمال مستحب،نزد شیعیان مرتکز بوده و این جز به دلیل بزرگداشت آغاز امامت حضرت مهدی علیه السلام نیست؛ چه آنکه همین عالمان، مرگ خلیفه در این روز قبول نداشته اند و اتفاق دیگری نیز در این تاریخ ثبت نشده است. آنچه گاه در افواه گفته شده که مرگ عمر بن سعد است، نیز دلیلی ندارد.

فهرست منابع

۱.ابن ادریس، محمد بن منصور، السرائر، قم، جامعه مدرسین، ۱۴۱۰ق.

۲.ابن حمزه طوسی، الثاقب فی المناقب، قم، انصاریان، ۱۴۱۹ق.

۳.ابن سعد، محمد، الطبقات الکبری، تحقیق عبدالقادر عطا، بیروت، دارالکتب العلمیه، ۱۴۱۸ق.

۴.ابن شهر آشوب، محمد بن علی، مناقب آل ابی طالب، قم، علامه، ۱۳۷۹ق.

۵.ابن طاووس، رضی الدین علی، الاقبال بالاعمال، قم، دفتر تبلیغات، ۱۴۱۵ق.

۶.اربلی، علی بن عیسی (م ۶۹۳)، کشف الغمه فی معرفه الأئمه، قم، نشر رضی، ۱۴۲۱ق.

۷.افندی، عبدالّله، ریاض العلماء، قم، کتابخانه آیت الّله نجفی، ۱۴۱۰ق.

۸.افندی، عبدالّله، تحفه فیروزیه (گزارشی از کتاب)، به کوشش رسول جعفریان، قم، ۱۳۷۸.

۹.جعفریان، رسول، حیات فکری و سیاسی امامان شیعه، قم، انصاریان، ۱۳۷۷.

۱۰.حلی، حسن بن سلیمان، المحتضر، نجف، حیدریه، ۱۳۷۰ق.

۱۱.خطیب بغدادی، احمد بن علی (م ۴۶۲)، تاریخ بغداد، تحقیق مصطفی عبدالقادر عطا، بیروت، دار الکتب العلمیه، ۱۴۱۷ق.

۱۲.رازی قزوینی، عبد الجلیل، نقض بعض مثالب النواصب، تهران، انجمن آثار ملی، ۱۳۵۸.

۱۳.شوشتری، محمدتقی، رساله فی تواریخ النبی و الآل، قم،جامعه مدرسین، ۱۴۲۳ق.

۱۴.صافی، لطف الله، مجموعه الرسائل، بی جا، بی نا، بی تا:

۱۵.صدوق، محمد بن علی، کمال الدین، تهران، اسلامیه، ۱۳۹۵ق.

۱۶.طبری، محمد بن جریر، تاریخ الأمم و الملوک، تحقیق محمد ابوالفضل ابراهیم، بیروت، دارالتراث؛ ۱۳۸۷ق.

۱۷.طوسی، محمد بن حسن(م ۴۶۰)، تهذیب الأحکام، تحقیق خرسان، بیروت، دارالاضواء، ۱۴۰۶ق.

۱۸.طوسی، محمد بن حسن، مصباح المتهجد، بیروت، مؤسسه فقه الشیعه، ۱۴۱۱ق.

۱۹.طوسی، محمد بن حسن، الغیبه، قم، مؤسسه معارف اسلامیه، ۱۴۱۱ق.

۲۰.کفعمی، ابراهیم بن علی، المصباح (جنه الامان الواقیه)، قم، دارالرضی، ۱۴۰۵ق.

۲۱.کلینی، محمد بن یعقوب (م ۳۲۹)، الکافی، تحقیق علی اکبر غفّاری؛ بیروت: دارالاضواء، ۱۴۰۵ق.

۲۲.مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار، بیروت، دارالرضا، ۱۴۰۳ق.

۲۳.مسعودی، علی بن الحسین (م ۳۴۶)، مروج الذهب، تحقیق اسعد داغر، قم، دارالهجره، ۱۴۰۹ق.

۲۴.مسعودی، علی بن الحسین، اثبات الوصیه، قم، انصاریان، ۱۴۱۷ق.

۲۵.مفید، محمد بن محمد (م ۴۱۳)، الإرشاد فی معرفه حجج اللّه علی العباد، بیروت، مؤسسه آل البیت، ۱۴۱۶ق.

۲۶.مفید، محمد بن محمد (م ۴۱۳)، المقنعه، قم، المؤتمر العالمی لألفیه الشیخ المفید، ۱۴۱۳ق.

۲۷.مفید، محمد بن محمد بن نعمان، مسار الشیعه، بیروت، دارالمفید، ۱۴۱۴ق.

۲۸.نجاشی، احمد بن علی (م ۴۵۰)، رجال النجاشی، تحقیق محمد جواد النائینی، بیروت، دارالاضواء، ۱۴۰۸ق.

۲۹.یعقوبی، احمد بن واضح (م ۲۸۴)، تاریخ الیعقوبی، بیروت، دار صادر؛ بی تا.

عناوین پیشنهادی جهت سخنرانی در نهم ربیع الاول

•ما برای فهم روایت، احتیاج به متخصص داریم.

•روایات، قیام قبل از ظهور را نفی و نهی نمی کند.

•اطاعت از فقیه جامع الشرایط مانند اطاعت از امام واجب است.

نمال حرام ما را از امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف دور می کند.

•امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف مرا دوست دارد.

•حضور در جلسه گناه با عشق به امام عجل الله تعالی فرجه الشریف تناسب ندارد.

•منتظران احکام گریز نیستند.

•حاجت خود را از امام عجل الله تعالی فرجه الشریف بخواهیم اما امام عجل الله تعالی فرجه الشریف را برای حاجت خود نخواهیم.

•امام عجل الله تعالی فرجه الشریف هم می تواند بچه پنج ساله باشد.

•انحصار امام عجل الله تعالی فرجه الشریف در دوازده.

•امامت بالاترین نعمت.

•ملاقات آرزوست نه وظیفه.

•نیاز به امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف.

•امام حسن عسکری علیه السلام برای آگاهی شیعه از امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف دو کار ضد هم را انجام داد.

•انسان کامل انتخاب شدنی (انتصابی) است.

•امام، علم به غیبت دارد. (داستان ابوالادیان)

پیشنهادهایی برای نهم ربیع الاول

جهت ترویج و تعمیق فرهنگ مهدویت با استفاده از فرصت نهم ربیع الاول سالروز آغاز امامت حضرت مهدی علیه السلام در جامعه چه کار، ویژه ای را توصیه می کنید؟

مرحوم شیخ عباس قمی صلی الله علیه و آله و سلم در کتاب شریف مفاتیح الجنان (۱) آورده است که روز هشتم ربیع الاولِ سال ۲۶۰ هجری قمری، شهادت حضرت عسکری علیه السلام واقع شد، و حضرت صاحب الامر عجل الله تعالی فرجه الشریف به منصب جلیل امامت نایل گردید. بنابراین زیارت این دو بزرگوار در این روز بسیار مناسب است و روز نهم ربیع الاول، روز عید بزرگ است. این روز، روز برطرف شدن غم ها و روز بسیار شریفی است و چون روز هشتم [این] ماه، [روزِ] شهادت امام عسکری علیه السلام بوده و این روز [نهم ربیع الاول]، روز اول امامت حضرت صاحب الزمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است، سبب مزید شرافتش خواهد بود.

در روایتی آمده هرکه در این روز چیزی انفاق کند، گناهانش آمرزیده

۱- مفاتیح الجنان، عباس قمی، باب دوم اعمال سال، اعمال ربیع الاول.

می شود و گفته اند: در این روز [چند امر] مستحب است:

۱. اطعام به دوستان و ایجاد فرح و شادی در بین آنان؛

۲. پوشیدن لباس نو؛

۳. شکر و عبادت خداوند متعال؛

۴. گشاده دستی و فراوانی برای خانواده.

 حجت الاسلام والمسلمین مجتبی کلباسی (مدیر مرکز تخصصی مهدویت): اصل مسئله مهدویت و امامت مهم است و نهم ربیع بهانه ای است برای پرداختن به این موضوع اصلی. بنابراین با شناساندن نهم ربیع و اهتمام به آن می توانیم ضمن بزرگداشت این روز، به تبیین نقش و جایگاه امام، مسئولیت و آثار معرفتِ امام بپردازیم. همچنین با ترسیم آینده ای روشن برای بشریت، نقشی را که آن حضرت در تحقق آرزوهای دیرین بشر ایفا می کند، به نمایش بگذاریم. با این رویکرد، نهم ربیع بهانه ای است برای طرح اندیشه مهدویت که جزو اندیشه های اساسی تشیّع است.

 حجت الاسلام والمسلمین جواد محدثی (نویسنده و پژوهشگر): اگر فعالیت های فرهنگی مربوط به امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و موضوع مهدویت، همچنان که در نیمه شعبان انجام می گیرد در این روز هم صورت بگیرد، «نهم ربیع» هم در اذهان ماندگار می شود و وسیله ای می شود برای ایجاد علقه و پیوند بین شیعیان و امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف.

گاهی در این روز، برنامه های سبکی به مناسبت و انگیزه دیگری صورت می گیرد که مایه تفرقه و تقابل هم می شود. بهتر است که نهم ربیع را از

حیث تعلقش به حضـرت حجت و آغاز امامت خجسته آن حضرت مطرح کنیم و برنامه های شاد داشته باشیم. نشر بروشورهای مناسب و پخش کتاب و جزوه های مرتبط با این موضوع نیز شایسته است.

از طرفی هم در روایـات مـا آمـده است که هر امـامی بر گردن پیروانِ خودش، عهـد و میثاقی دارد. اساساً اعتقاد به امامت امام معصوم علیه السـلام، همراه است با یک سلسله تعهد و پیمان و ولایت و همبستگی و میثاق. «دعای عهد» را که در دوران غیبت می خوانیم، متضـمن همین «عهدنامه» با آن امام غایب است که شیعه معتقد به آن حضرت، با مولای خویش پیمان می بندد که مطیع فرمان و مجری دسـتور و در خط آن حجت الهی باشد و جان بر کف و شـهادت طلب، در رکاب مولایش آماده هرگونه جـان نثاری باشـد و هرگز با گـذشت زمان و طول کشـیدن دوران غیبت، این میثاق را از یاد نبرد و در عقیـده به آن حضـرت، سست نگردد. بـا این حسـاب، اگر در مجـالس و محـافلی، در چنین روزی دعـای عهـد خوانـده شـود و متنی فارسـی که همین مضـمون و میثـاق را دارد، چـاپ و تکـثیر شود ضـمن پخش آن، هم به صورت دسـته جمعی این «میثـاق نـامه» را بخواننـد و با مولایشان تجدیـد عهد کنند، هم پای آن برگه را امضا کنند و به عنوان یادبود این روز عید و میثاق، نگه دارند و هر چند وقت یک بار آن را مرور و تجدیـد خاطره کننـد، برای ایجاد حس معنوی و روحی در ارتباط با امامتِ امام حی و زنـده و معاصـر و ناظر بر اعمال ما شیعیان، مؤثر خواهد بود.

***

 حجت الاسلام والمسلمین علی صدوقی (استاد و مشاور اخلاق و تربیت مهدوی): برای رونق بخشیدن به مجالس این روز، اولین کاری که می توانیم بکنیم این است که سلسله مطالبی را برای گروه های دانشجویی و دانش آموزی که متناسب با فهم و درک آنان است مطرح کنیم، مثلاـ نسبت و رابطه ای که رسول با امام و امام با رسول دارد و رابطه ای که امام و رسول با جامعه دارند را در این مطالب روشن کنیم. چون ما الآن پیامبرشناسی و امام شناسی مان ضعیف است؛ باید در قالب های مختلف اینها را منعکس کنیم.

کار دیگری که می توانیم انجام دهیم این است که سخن گویان را تشویق کنیم که موضوع بحث آنان، بحث امامت و مهدویت باشد.

همین طور در این ایام در مدارس، یک سری میزگرد و بحث آزاد بگذاریم که دانش آموزان پرسش های مهدوی خود را مطرح کنند. مجله امان می تواند به گروه های دانش آموزی خط بدهد که آنها چه برنامه هایی را می توانند تدارک ببینند، شورای دانش آموزی چه کارهایی می تواند انجام دهد. در قالب مقاله ای برای اولیای مدرسه و مدیران پرورشی و آموزشی مدرسه بیان کنیم که چه کار کنند. همچنین می توانیم به کانون های دانشجویی و دانشگاهی هم خط بدهیم؛ مثلاً گزارشی از یک کانون دانشجویی که سال گذشته در روز نهم ربیع کارهایی انجام داده اند را تهیه کنیم و برای دیگر کانون های دانشجویی بفرستیم.

 حجت الاسلام والمسلمین رحیم کارگر (عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی): برای رونق بخشیدن به این روز باید همزمان دو

نوع فعالیت را در دستور کار قرار دهیم. یکی فعالیت های تبلیغی - ترویجی و دیگری فعالیت های علمی - تخصصی.

فعالیت تبلیغی - ترویجی، کار رسانه ها، مطبوعات، نشریات، صدا و سیما و حتی سینما است. اینها باید با تمام قدرت در تبلیغ این روز وارد میدان شوند و کار تبلیغاتی خود را انجام دهند. مرکز تخصصی مهدویت و سایر مراکز مهدوی، با تمام قدرت وارد این حوزه کاری شوند و دانش پژوهان و مبلغان اسلامی را به همه جای ایران بفرستند. نه تنها مراسم جشن، بلکه مراسم سخنرانی، کلاس های پربار در این روز، توسط کارشناسان مهدویت برگزار شود، همچنین بروشورهای مناسب برای این روز تهیه شود تا بدین وسیله کار ترویجی - تبلیغی صورت پذیرد. متأسفانه ما برای چیزهای ساده روز تعیین می کنیم، روز بدون سیگار، روز بدون ترافیک، روز همدردی با معلولان، روز بزرگداشت فلان شاعر؛ کار خیلی خوبی هم است؛ ولی برای این روز که شکرانه امامت و ولایت و بشارت الهی است نامی نداریم! یک نام خوب برای این روز انتخاب کنیم تا توجه مردم را به این روز مهم جلب کنیم. در نیمه شعبان مردم به عظمت آن روز توجه دارند، ولی به روز نهم ربیع، کمتر توجه دارند؛ در صورتی که این روز زمینه خوبی برای توجه دادن مردم به حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف و تبلیغ معارف مهدوی است.

در این ایام، ویژه نامه هایی با عنوان «امامت» منتشر کنیم و به موضوعاتی چون جایگاه امامت، منزلت امام و نیاز مردم و جهان به امام، کارکردهای امام حاضر و کارکردهای امام غایب، بپردازیم و درباره آنها بحث کنیم.

این روز را، روز ارتباط و انس با آن حضرت قرار دهیم و نماز شکر به جا بیاوریم، برای سلامتی حضرت عجل الله تعالی فرجه الشریف صدقه بدهیم؛ قرآن بخوانیم؛ بلکه این روز را روز ابراز محبت و دوستی با امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف قرار دهیم، با ایشان درد دل کنیم؛ ندبه کنیم. این روز را روزی قرار دهیم که نسبت به سال های پیش، معرفت و محبت ما نسبت به امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف بیشتر شود.

***

 دکتر سید رضی موسوی گیلانی (عضو هیأت علمی پژوهشکده آینده روشن): با توجه به قابلیت رسانه ها و ابزارهای تبلیغاتی، می توان از طریق وسایل ارتباط جمعی، به ترویج و تبلیغ این روز همت گمارد و از طرفی هم با برنامه های فرهنگی از جمله برگزاری جشنواره، سخنرانی، مسابقه کتابخوانی به خصوص با محوریت پیشوایان دین، به نهادینه کردن و تثبیت آن در میان مردم اقدام ورزید.

***

 حجت الاسلام والمسلمین مهدی یوسفیان (معاون پژوهش مرکز تخصصی مهدویت): اگر ما بخواهیم نهم ربیع را که نخستین روز امامت امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف است، رونق بدهیم لازمه اش این است که بحث امامت و ظهور و حاکمیت امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف را برای مردم به گونه ای تبیین کنیم که احساس نیاز در مردم به وجود بیاید. مردم به هر اندازه که به چیزی احساس نیاز کنند، به همان اندازه هم به آن توجه بیشتری می کنند و نسبت به آن برنامه ریزی می کنند. بنابراین باید معرفت مردم همراه با شور و نیاز مردم پررنگ شود.

اگر بتوانیم بین نهم ربیع و غـدیر پیوند لطیفی برقرار کنیم؛ یعنی این نکته را تفهیم کنیم که حضور در نهم ربیع و بیعت با امام، یعنی حضور در غدیر خم و اگر بتوانیم مراسم بیعت را بازسازی کنیم، کار ارزشمند و خوبی است.

***

 حجت الاسـلام والمسلمین خدامراد سلیمیان (استاد و عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی): متأسفانه فرصتی برای شـناساندن روز نهم ربیعالاول دست نداده است. این روز آن طور که شایسـته است برای علاقه مندان به آن حضرت تبیین نشـده است، این امر می طلبد که فعالیت هایی در این زمینه انجام شود؛ اما این تبیین باید به گونهای باشد که باور علاقه مندان را تعمیق ببخشد. وقتی این اتفاق افتاد، در واقع حقیقت عیدالزهرا را تبیین کردهایم. گاهی عدهای دچار نگاه قشـری و سـطحی به برخی آموزههـا می شونـد، بعضـی از کارهـا و رفتارهـایی که انجام می دهنـد بر اساس آموزههای اسـلام و اهل بیت علیهم السـلام نیست؛ آنان از حقیقت غفلت می کنند و چرایی بعضـی از رفتارهای دینی را نمیدانند؛ در برگزاری جشنهای عیدالزهرا، توجه به نکوداشت آغاز امامت امام مهـدی علیه السـلام میتواند افق و نگاه گستردهتری را پیش روی علاقه مندان آن حضـرت قرار دهـد، به عنوان مثال وقتی از آغاز امامت خرسـند میشویم که در نهایت، منجر به برانـداختن سـتمگران شود و این توجه به اصل موضوع امامت ایشان است. اما گاه کسانی هستند که نگاهشان در برگزاری جشنهای نهم ربیع روی مسائل جزئی میرود و متأسفانه این نگاهها چندان به مصلحت شیعه و

پیروان اهلبیت علیهم السـلام نیست و در این گیر و دار، آن نگـاه آرمـانی فراموش میشود. لاـزم است کسانی که دغـدغه دارند وارد میـدان شونـد، موجی رسانهای ایجاد شود و رسانههای تصویری، شـنیداری و نوشـتاری در این موضوع حضور جـدی پیدا کنند.

***

 حجت الاسـلام محمـد یوسـفیان (مـدیر واحـد کودک و نوجوان مرکز تخصصـی مهـدویت): در این زمینه بایـد تمـام مراکز مهـدوی در سراسـر کشور برنـامه ای هماهنـگ تنظیم و اجرا کننـد؛ مثلاـ یـک کـار خوب این است که زنـگ امـامت همراه با صبحگاه امامت در مدارس کشور ترویج، تبلیغ و اجرایی شود.

***

 حجت الاسـلام والمسـلمین سـید جعفر موسوی نسب (کارشـناس مباحث مهدویت و نویسـنده کتاب غدیر دوم): رسانه نقش اساسـی می توانـد ایفـا کنـد. به نظر من همانطور که رسانه درباره واقعه بعثت، غـدیر و عاشورا به میـدان می آیـد، بایـد درباره جایگـاه امـام در عـالم هستی و جایگاه امام زمان علیه السـلام در زمان غیبت، وارد میـدان شود. رسالت مهمی بر دوش صـدا و سیما و رسانه های ماست، سـخنرانان ما، مسجدهای ما، دانشگاه های ما باید در بسط و گسترش فرهنگ اهل بیت علیهم السلام در روز آغاز امامت و ولایت حضـرت ولی عصـر علیه السـلام برنامه ریزی ویژه ای داشـته باشند؛ همانطور که درباره عاشورا و غدیر برنامه ریزی می کنند.

***

 حجت الاسلام والمسلمین محمدرضا فؤادیان (مولف و کارشناس مباحث مهدویت): باید با رسانه ملی، با بخش های فرهنگی جامعه و رسانه های مختلف اعم از نوشتاری، صوتی و تصویری، نهم ربیع را تبلیغ کنند که برای مردم شناخته شود و اگر سخنرانان، اهل منبر و اندیشمندان، همه به عنوان یک روز ویژه برای تبلیغ مهدویت در این روز وارد میدان شوند، تأثیرگذار است و از طرف دیگر همه عزیزانی که به امام زمان علیه السلام علاقه دارند، سعی کنند آن روز را مهدوی زندگی کنند. به یاد امام زمان علیه السلام، زندگی کنند؛ اگر کسی شاعر است، با یک شعر؛ اگر نقاش است، با یک نقاشی به یاد امام زمان باشد. کسی که کارمند است، آن روز برای همکارانش شیرینی و شکلات ببرد. اگر کسی بقال است، در محلِ کسب خود، طوری زندگی کند که مورد رضایت حجت خدا باشد و تعاملش با مشتری ها فرق کند. خلاصه امر آنکه همه کسانی که منتظر امام زمان علیه السلام هستند، در روز نهم ربیع، به صورت ویژه زندگی کنند.

***

 حجت الاسلام والمسلمین بالادستیان (استاد مرکز تخصصی مهدویت): اگر این روز را به درستی ترسیم کنیم و جایگاه این روز را در میان کل مقاطع تاریخی نه فقط به عنوان یک روز جا بیندازیم، کار بسیار مهمی انجام می گیرد. ۱۲۴۰۰۰ پیامبر آمدند و اهداف و دغدغه ها و انگیزه هایی را دنبال کردند؛ ولی به سبب فراهم نبودن زمینه ها قرار بر این

شـد که امـام مهـدی علیه السـلام بیایـد و اهـداف آنهـا را محقق کنـد؛ پس اگر مـا به مسـئله این طور نگـاه کنیم که این مقطع تاریخی، مقطعی است که خداوند اراده کرده که کسی را بفرستد تا هدف انبیا را محقق کند آن وقت قشنگ می شود.

گاه شماری «تایم لاین» نهم ربیع الاول ۲۶۰ ه

.محمد رضایی آدریانی (۱)

جایگاه نهم ربیع الاول

نهم ربیع الاول، در فرهنگ شیعه از دو جهت شایسته توجه ویژه است:

اول؛ از جهت جایگاه تقویمی و فرهنگی این روز، که ناشی از قرار گرفتن آن بعد از عزاداری محرم و صفر و اعیاد معصومین علیهم السلام

دوم؛ از جهت تاریخی، قرار گرفتن در مرز دو دوره تاریخی مهم در نگرش شیعی می باشد. یعنی، قرار گرفتن، در مرز خاتمیت دوران حضور تاریخی معصومین علیهم السلام در جامعه بشری و شروع دوران غیبت امام معصوم علیه السلام از جامعه و آغاز پرچمداری دینداران شایسته به نیابت از آخرین معصوم علیه السلام می باشد.

۱- دانش آموخته مرکز تخصصی مهدویت سطح ۳: a.mohammadrezaei@chmail.ir

نه نهم ربیع الاـول و غیبت امـام علیه السـلام به معنی جـدا افتـادگی آخرین معصوم موجود علیه السـلام از متن جوامع بشـری تا زمان نجات است.

نهم ربیع الاول را باید در بستر گذار از انسان ۲۵۰ ساله به دوران انسان منتظر ۱۴ قرنه نگریست.

بـا این دیـد، وقتی سـخن از گـاه شـمار نهم ربیع الاـول می شود، توقع می رود که از چنـد ماه پیش تا چنـد ماه پس از آن روز تاریخی را شامل شود؛ تا در نهایت نهم ربیع الاول نه به عنوان آغازین روز غیبت بلکه به عنوان آغازین روز انتظار از ولی خدا شناخته گردد.

برای تحقق این مهم در این نوشـتار تلاش می گردد ابتدا گزارشی از انسان ۲۵۰ ساله ارائه گردد (۱)و سپس گزارشی اجمالی، از زندگانی امام عسـکری علیه السـلام به عنوان آخرین امام دوران حضور ارائه می شود. و در نهایت گاه شمار نهم ربیع الاول فراتر از گاه شمار های موجود، در بستر دورانی ۶ ماهه معرفی می گردد.

گاه شـماری که ۳ مـاه آن، در دوران حضور و حیـات امـام عسـکری علیه السـلام و ۳ مـاه آن در دوران، آغـازین امـامت امام دوازدهم علیه السلام و آغازین روزهای دوران غیبت صغری است. و در بستر این گاه شمار توصیفی در کنار ارائه برخی

۱- انسـان ۲۵۰ سـاله، نـام کتـابی بـا همین عنوان است که از مجموعه سـخنرانی هـای مقـام معظم رهبری تـدوین گشـته است. دیدگاه معظم له در آن سـخنرانی ها این است که انسان شـیعی انسانی است که در حد فاصل رحلت پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سـلم تا اغاز دوران غیبت به طور مستقیم زیر نظر امامان معصوم تربیت یافته و رشد کرده و در نهایت، با هویت معارف شیعی شکل گرفته است.

نکات تحلیل تاریخی، می توان بهتر و بیشتر به حقیقت و ارزش روز نهم ربیع الاول پی برد و برای پاسداشت آن اقدام کرد.

نگاهی کلی به ادوار امامت در بستر انسان ۲۵۰ ساله:

ادیان ابراهیمی، معتقد به شروع تاریخ بشریت با تاریخ نبوت هستند. یعنی اولین انسان خود پیامبری آسمانی بود. و پس از آن تاریخ بشریت، در زیر چتر تاریخ نبوت، آغاز می گردد. (۱) شیعه در میان فرقه های اسلامی معتقد به امامت، امامان دوازده گانه است. لذا از جهت تاریخی هم پیوندی عمیق با تاریخ امامت دارد. تاریخ امامت پس از رحلت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم سه مرحله کلی دارد. اول - حضور امامان در جامعه، دوم - مرحله غیبت، سوم - مرحله ظهور.

سیر و ادوار تاریخ، در اندیشه شیعه

هبوط آدم و حوا

دوران چند هزار ساله رسالت پیامبران

دوران امامت امامان

دوران پیش از پیامبران اوالعزم

دوران پیامبران الهی

حضور ۱۱ امام علیهم السلام

غیبت

ظهور

نوح علیه السلام

ابراهیم علیه السلام

موسی علیه السلام

عیسی علیه السلام

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم

دوران حضور امامان در جامعه، از امام علی علیه السلام تا امام عسکری علیه السلام را

۱- یعنی برخلاف روش تاریخ آموزی در تمدن بشری معاصر و حتی در ایران اسلامی که تاریخ بشری بر محور تمدن های سکولار و نظام های های حکومتی سکولار شناخته می گردد، مبتنی بر نگاه دینی ای که در دعای ندبه هم نظام جامعی یافته، تاریخ با پیامبری آسمانی شروع شده و بر محور پیامبران الهی فراز و فرودهایش تعریف می گردد تا زمانی که سرانجام به دین خاتم برسد.

شامل می شود. این دوران ۲۵۰ سال طول کشیده است. تحلیل گران سیاسی-اجتماعی، این دوران ۲۵۰ ساله را به دوره های کوچک تری تقسیم بندی کرده اند. البته در فهم دوران ۲۵۰ ساله باید توجه داشت که این نگاه مبتنی بر قرائت شیعی از اسلام است. یعنی نگاهی که معتقد است، که اسلام پس از رحلت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم تبدیل به خلافتی، غاصبانه شده است. و خط امامت عملا طرحی مستقل از خط تاریخی، خلافت اسلامی خود بدست مدعیان، مسلمانی بوده است.

با این نگاه به تقسیم بندی دوران ۲۵۰ ساله می پردازیم: (۱)

دوره/زمانه/ امامان/ویژ گی

تلاش برای احیای اسلام/از سال ۱۱ ه - سال ۶۱ ه/امام علی علیه السلام

امام حسن علیه السلام

امام حسین علیه السلام/تلاش برای بازگرداندن اسلام به مسیر درست و هدایت و تعالی تمامی مسلمانان

مکتب سازی/از سال ۶۱ ه تا ۱۴۸ ه/امام سجاد علیه السلام

امام باقر علیه السلام

امام صادق علیه السلام/تلاش برای باز طراحی مستقل فکری مکتب تشیع خصوصا بر بستر حماسه عاشورا

جامعه سازی/۱۴۸ه تا ۲۲۰ ه/امام کاظم علیه السلام

امام رضا علیه السلام

امام جواد علیه السلام/تلاش برای طراحی جامعه شیعی بر مبنای اندیشه و ارزشهای شیعی و گسترش جوامع شیعی در جهان

آماده سازی برای غیبت/۲۲۰ه تا ۲۶۰ ه/امام هادی علیه السلام

امام عسکری علیه السلام/تلاش برای آماده سازی جامعه شیعه برای ورود به دوران غیبت و بدور از امامان و تحت رهبری سیستم نائبان امام

۱- برای مطالعه بیشتر در این زمینه ر.ک: به آثاری همانند: انسان ۲۵۰ ساله (سخنرانی های مقام معظم رهبری)، امام در عینیت جامعه (نوشته محمدرضا حکیمی)

مرحله اول: در این مرحله پس از غصب خلافت، راهبرد احیای اسلام برای تمام مسلمانان است. تلاش خط امامت بازگرداندن مسلمانان و اسلام به مسیر درست خود است. این تلاش در ظرف زمانی ۵۰ سال و توسط سه امام صورت می گیرد. این تلاش اگر چه به تجربه ۵ ساله خلافت ظاهری امامان منجر می شود، ولی رخداد فتنه ها و توطئه ها و سستی ها و ریزش های فراوان خواص و عوام شاهدی بر نهادینه شدن انحرافات و تحریف های خط خلافت در جهان اسلام است. انحراف ها و تحریف هایی که در نهایت منجر به فاجعه تاریخی عاشورا می گردد. عاشورا به مثابه اعلانی رسمی از سوی جامعه انحراف یافته برای فاصله گیری همیشه از خط اسلام راستین و از اهلبیت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم است.

مرحله دوم: این مرحله دوره مکتب سازی است. علت طراحی این دوره و جدا شدن رسمی خط تشیع از اسلام ظاهری، رخدادن عاشورا در سال ۶۱ ه است. در عاشورا اسلام اموی با قتل عام اهلبیت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم تلاش کرد، اسلام راستین را برای همیشه از بین برده و قرائت تحریف شده و انحرافی از اسلام را برای همیشه در جهان اسلام نهادینه سازد. امامان شیعه، پس از عاشورا تلاش کردند، که برای حفظ مکتب حق بدور از جامعه منحرف شده موجود، نظام و جامعه ای جدید را بر بستر حماسه عاشورا پی ریزی کنند. این دوران از زمان امام سجاد علیه السلام تا زمانه سقوط امویان در سال ۱۳۲ ه، به مدت ۷۲ سال ادامه یافت.

و بدین گونه در زمانه ای که خلافت اموی در سال ۱۳۲ه (۷۵ م) رو به

نـابودی می رفت و خلافت عباسـی بتدریـج جایگزین آن می شـد، در کنار مکتب غنی و مسـتقل شـیعه انسان هایی جدیـد به وجود آمده و بر الگوی شـیعیان راستین اولیه شکل گرفتند، و به توصیه امام در محیط های مناسب پراکنده شده و به تبلیغ تشیع پرداختند، تا بتدریج جوامع شیعی با هویت اصیل شکل بگیرد.

مرحله سوم: این دوره جـامعه سـازی امامان شـیعه آغاز می گردد. دوران ۹۰ ساله ای جهت شـکل گیری جوامع شـیعی که پایه گذار آن امام صادق علیه السـلام در پیچ تاریخی انتقال خلافت از امویان به عباسـیان بود و در زمانه ائمه بعد به اوج شکوفایی رسـید. در این مرحله برای اینکه این جامعه نوپای شـیعه، همانند؛ دیگر جوامع اسلامی، دچار رهاشدگی و سرگردانی و حیرت و گمراهی نگردد، بتدریج به توصیه امامان در هر منطقه افرادی دانشمند و مدیر و مدبر، بعنوان وکیل رابط بین شیعیان و امامان شیعه قرار گرفتنـد. و بدین گونه بود که سازمان وکالت مدیریت واسـطه ای بین امامان شـیعه و جامعه شـیعه را به عهده گرفتند (۱) و به نظم بخشـی و انسجام جوامع شیعه در مناطق دور و نزدیک پرداختند. و بدینگونه در زمانی کمتر صد سال جامعه شیعه در قالب یک جامعه علمی و فرهنگی، رشد نمود.

مرحله چهارم: این مرحله آماده سازی برای ورود شیعه به دوران غیبت است. از آنجا که طبق احادیث صحیح شیعه و سنّی عدد جانشینان راستین

۱- برای مطالعه بیشتر در این زمینه رک: سازمان وکالت، محمد رضا جباری

پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۱۲ نفر است (۱) و از جهت تاریخی هم در آغاز قرن سوم، زمانه به زمان ولادت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف نزدیک می شد پس مسئله مهدویت خیلی زود تبدیل به مهمترین مسئله برای جامعه شیعه، و حتی برای خلافت عباسی شد. یکی انتظار تحقق اش را می کشید، و دیگری، در وحشت از آن به سر می برد.

در این، تناقض ها مسئله ولادت و ضرورت حفظ از توطئه ها، و مسئله غیبت را مطرح گردید. یعنی دورانی که امام آخرین وجود داشت، و امام از جوامع بشری، غائب می گردید. تا در یک روند موازی، هم جوامع، حق شیعی به نهایت قوت و استحکام ایمانی و معرفتی خود برسد. و هم جوامع بشری در بستر فراز و فرود تاریخی به مرز اضطرار و مطالبه انسان کامل پایانی برسد. در بستر این واقعیات است، که تحت رهبری آگاهانه امامان معصوم علیهم السلام در مرحله پایانی از انسان ۲۵۰ ساله جامعه شیعه برای دوران

۱- در «صحیح مسلم» از «جابر بن سمره» نقل شده که می گوید «سَمِعْتُ رَسُولَ اللّهِ صلی الله علیه و آله و سلم یَقُولُ لایَزالُ الإِسلامُ عَزیزاً اِلی اِثْنی عَشَرَ خَلیفَةً – ثُمَّ قالَ کَلِمَةً لَمْ اَفْهَمْها! فَقُلْتُ لاَبی ما قالَ؟ فَقالَ کُلُهُمْ مِنْ قُرَیْشٍ!» (صحیح مسلم ۳/۱۴۵۳) در «صحیح بخاری» با عبارت مشابهی آمده است، جابر می گوید: از پیامبر خدا صلی الله علیه و آله و سلم شنیدم می فرمود: «یَکُونُ اِثْنی عَشَرَ اَمیراً فَقالَ کَلِمَةً لَمْ اَسْمَعْها ، فَقالَ اَبی اِنَّهُ قالَ کُلُّهُم مِنْ قُرَیْشٍ» (صحیح بخاری، ج ۳، جزء نهم، ص ۱۰۱) [بعد از من دوازده امیر خواهد بود، سپس سخنی فرمود که آن را نشنیدم ، پدرم گفت فرمود همه آنها از قریشند]. در صحیح ترمذی نیز با تفاوت جزئی ذکر شده و ترمذی، بعد از نقل آن می گوید: «هذا حَدیثٌ حَسَنٌ صَحیحٌ» [این حدیث نیکوی، صحیح است]. (صحیح ترمذی ۴/۵۰۱)

غیبت امام دوازدهم علیه السلام آماده می شود.

آماری تاریخی، شاهدی بر پیچیدگی در این دوران است. چر اکه، از دوران ولادت امام جواد علیه السلام در سال ۱۹۵ ه تا به امامت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در سال ۲۶۰ ه، ۶۵ سال می گذرد. این زمان کوتاه شاهد تولد و امامت چهار امام شیعه هستیم. امامانی که تمامی عددهای آماری زندگی آنان همگی روندی کاهشی داشته و بیانگر جدیت عباسیان در مقابله با مهدویت از معبر ظلم و ستم است:

امام/مدت عمر/سن پدر در زمان ولادت/سن در آغاز امامت

امام جواد علیه السلام/۲۵ سال/۴۷ سالگی پدر/۷ سالگی

امام هادی علیه السلام/۴۳ سال/۱۷ –۱۸ سالگی پدر/۸ سالگی

امام عسکری علیه السلام/۲۸ سال/۲۰ سالگی پدر/۲۲ سالگی

امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف/۲۳ سالگی پدر/۵ سالگی

ولی در برابر این ظلم فزآینده امامان شیعه، با ساماندهی سازمان وکالت، جامعه شیعه را برای زندگی در دوران غیبت امام علیه السلام آماده می سازند. این دوران به علت شدت و سختی، تنها ۴۰ سال طول می کشد. تا زمانه و انسان ۲۵۰ ساله سرانجام آماده ورود به، دوران غیبت و انتظار می شود.

دوران امامت امام عسکری علیه السلام

خلافت عباسی، در وحشت از مسئله مهدویت در سال ۲۳۴ ه امام هادی علیه السلام و فرزند دوساله اش امام عسکری علیه السلام را (که در سال ۲۳۲ ه در مدینه متولد شده بود) به سامرا فراخواند. این اقدام بدستور خلیفه وقت

عباسی متوکل، انجام شد. (۱) سامرا پایتخت جدید، عباسیان و شهری نظامی بود. که در سال ۲۲۰ ه در شمال بغداد ایجاد گردید. و محل اسکان، لشکریان خلافت شد. (۲) با این خصوصیت شهر سامرا تبدیل به یک جامعه، نظامی-اطلاعاتی کامل گردید. که وقتی فردی بدان تبعید می شد، به طور طبیعی در یک سیستم مشاهده و مراقبت اطلاعاتی کامل قرار می گرفت.

با این تدبیر الگوی اطلاعاتی، خلافت نسبت به امامان شیعه علیه السلام از الگوی جاسوسی از راه دور به مراقبت و نظارت و کنترل اطلاعاتی مستقیم و همه جانبه تغییر جهت داد. لذا بدستور متوکل عباسی، امام هادی علیه السلام و خانواده اش در نزدیکی قصر، اسکان داده شدند.

اهداف حصر امامان

مهمترین اهدافی که از، حصر امامان علیهم السلام دنبال می شد، موارد زیر بود:

۱- کنترل همه جانبه از زندگی امام.

۲- قطع ارتباط با جامعه شیعه و یا کند شدن ارتباط مستقیم شیعیان با امام.

۳- نظارت و مراقبت از تولد فرزند امام.

در ادامه این راهبرد، تلاش برای نفوذ مستقیم، به منزل امام علیه السلام از طریق فریب یکی از فرزندان امام هادی علیه السلام، بنام جعفر، که دچار لغزش و

۱- ارشاد، شیخ مفید، ج۲: ۳۱۱

۲- معجم البلدان، ج۳، ص۱۷۲ و ۱۷۳

همراهی بـا عباسـیان می گردد، اجرا می شود. و در ادامه سـید محمـد فرزنـد دیگر امام هادی علیه السـلام که از حیث تقوی و ایمـان مورد توجه جامعه است، در سال ۲۵۲ ه در جوانی به گونه ای مشـکوک در بازگشت از سـفر حج و در میانه راه رحلت می کند (۱) و در نهایت پس از گذشت نزدیک به بیست سال از اقامت امام هادی علیه السـلام در سامرا وقتی دستگاه خلافت مشاهده می کند، باعث محبوبیت روزافزون امام علیه السلام گردیده است، در وحشت از گسترش نفوذ اجتماعی امام، ایشان را در سال ۲۵۴ ه به شهادت می رساند.

امامت امام عسـکری علیه السـلام دورانی ۶ سـال اسـت که بـا سه خلیفه عباسـی هم زمـان است. به همین دلیـل است، که امـام عسـکری علیه السـلام در دوران امـامتش حـداقل سه مرتبه و هر مرتبه از سوی تـک تک آن خلفای سه گانه به زنـدان افتاد، و تهدیـد به قتـل می گردد، و تـا مرحله اجرای حکم هم پیش می رود، ولی تنها شورش نظامیان و یا عجز و نیاز خلیفه است، که باعث خنثی شـدن آن نقشه های شوم می گردد.. برای فهم بهتر واقعیات این دوران به اجمال با گاه شـمار رویدادهای مهم این دوران آشنا گردیم:

سال/خلیفه/رویداد

۲۵۴ه/معتز/شهادت امام هادی علیه السلام در ماه رجب و آغاز امامت امام عسکری علیه السلام

- پیدایش فرقه انحرافی نصیریه پس از شهادت امام هادی علیه السلام

- تکوین نطفه امام موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف در حوالی ماه ذی قعده

- اعتراض قمی ها به ظلم و ستم خلافت بر شیعیان قم

۱- بحار الأنوار، ،ج ۵۰،ص:۲۴۶

۲۵۵ ه/معتز/- سرکوب قیام قمی ها در آغاز این سال توسط موسی بغا و مفلح ترک و استغاثه آنان به امام عسکری علیه السلام

- امام در زندان معتز

- قیام صاحب الزنج و سرگردانی خلافت

- قتل معتز و خلافت مهتدی و آزادی امام عسکری علیه السلام در اواخر ماه رجب

- تولد مخفیانه امام موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف

- برنامه های امام برای اطلاع رسانی مخفیانه ولادت در سامرا و عراق و خصوصا برای شیعیان قم

مهتدی

۲۵۶ ه/مهتدی/- امام در زندان مهتدی همراه جمعی از شیعیان

- عزم مهتدی بر قتل امام،

- قتل مهتدی بدست ترکان و آزادی امام

۲۵۷ ه/معتمد/اوج گیری فتنه صاحب الزنج و مشغول شدن خلافت به آن

۲۵۸ ه/- اولین سفر قمی ها به سامرا به سرپرستی احمد بن اسحاق قمی

- قیام دیگری از سوی قمی ها سرکوبی مجدد آنان توسط مفلح ترک

۲۵۹ ه/- امام در اواخر این سال از مادرش خواست که فرزندش را مخفیانه به حجاز و مدینه ببرد

- امام در زندان معتمد

- خشکسالی و فتنه افروزی نصاری برای نماز باران و پناه بردن خلیفه به امام و آزاد شدن امام از زندان و رفع حیرت از مسلمانان

- گسترش روز افزون محبوبیت امام

۲۶۰ ه/- بازگردانده شدن فرزند به سامرا و بیعت گیری امام از ۴۰ نفر از وکلای شیعه

- شهادت امام علیه السلام در آغازین روزهای سومین ماه این سال (ربیع الاول)

همانگونه در این جدول گاه شماری مشاهده می شود، هم امام و هم شیعیان و به ویژه قمی ها در این سال ها روزگاری بشدت سخت را سپری می کنند. و این برآمده از سیاست های نظامی –اطلاعاتی ویژه خلافت است. چرا که در این دوران، دستگاه خلافت پس از مشاهده تمامی ناکامی هایش، در مسئله نابودی خط امامت و مکتب تشیع، نگران است که ائتلاف امام موعود با قدرت اجتماعی شیعه به براندازی آنان منجر شود. چیزی که این باور را سهل می کند شکنندگی خلافت در ان سال ها در برابر قیام صاحب الزنج و قیام یعقوب لیث صفاری است. بدین جهت عباسیان، در یک سیاست موازی هم بر امام و هم بر تمامی مراکز قدرت شیعه به شدت سخت می گیرند. و برای پیشبرد اهدافشان دستگاه و نظام اطلاعاتی-امنیتی ویژه ای را در برابر امام و جامعه شیعه ایجاد می کنند.

مهم ترین اقدامات عباسیان در این دوران

۱- ایجاد سیستم جاسوسی پیچیده و چند لایه: بدین معنی که در این دوران، تمامی گروه های جمعیتی پیرامونی و مرتبط با امام نقش خبرگیری از منزل و روابط امام را به عهده می گیرند. این نظام جاسوسی چند لایه شامل این گروه ها می شود:

«فضای شهری سامرا، نظام اجتماعی همسایه ها، نظام شغلی اصناف خصوصا اصنافی که می توانند با بانوان منزل در تماس مستقیم باشند (قابله)، نظام روابط فامیلی (جعفر).»

گستردگی نظام جاسوسی، چنان است، وقتی که دستگاه خلافت، در

مواجهه بـا امـام احسـاس ناکـامی می کنـد، ایشان را در سامرا همراه برخی از شـیعیان زنـدانی می کنـد، در زنـدان هم در میان زندانیان بر امام جاسوس می گذارد. (۱)

۲- تلاش برای قطع تمامی ارتباط های امام با جامعه شیعه؛ از این رو رفت و آمد امام علیه السلام هر دوشنبه و پنج شنبه به قصر خلیفه منحصـر میشود، تا در این حضور، امام به گونه ای غیر مستقیم و پیوسته تعهد عدم ارتکاب اقدام ضد حکومتی بدهد. در این دو روز مسـیر کوتـاه بین منزل امـام تا قصـر چنان آکنـده از جاسوسان می گردد، تا هرکس به امام ابراز علاقمنـدی کرد یا نشانی از تشیع داشت به سرعت دستگیر می گردد. (۲)

۳- فشـار بی حـد و حصـر به شـیعیان، به گونه ای که شـهر قم در ادامه سـیاستی که از دوران مامون آغاز شـده بود، موظف به پرداخت مالیاتی مضاعف می شود. و هر گاه اعتراضـی رخ می دهد، به شدت سرکوب گشته و حاکمی خشن تر از پیش برای آن دیـار منصوب می گردد. تشدیـد این رویـدادها، در اولین سال امامت امام عسـکری علیه السـلام باعث شـد قمی ها مخفیانه دست به دامان امام گردند. کشتار و آزار بر قمی ها در این زمانه، هم در آغاز سال ۲۵۵ه و سال ۲۵۸ ه رخ می دهد.

۴- شدت مراقبت و تجسـس در شـهر بغداد، هم تا بدان حد است که در سال ۲۵۶ه امام همراه برخی از شـیعیان و وکلایش در بغداد که شناسایی و

۱- موسوعه الامام العسکری، ج ۲: ۱۲۵ و الخرائج راوندی، ج۲: ۱۲۹

۲- حیات فکری سیاسی امامان شیعه، رسول جعفریان، ۵۴۶

دستگیر شده اند، به زندان می افتد. (۱) و این رویداد در سابقه دستگاه وکالت کم نظیر است، که با تمامی پنهان کاری ها و تجربه ورزی ها، در نهایت برخی از اعضای آن شناسایی و دستگیر شوند. اگرچه دستگیری آنان نفع اطلاعاتی ای برای دستگاه خلافت نداشته است.

در این فضای بشدت امنیتی تصور به زندان رفتن امام از همه شگفت تر است. بنا به گزارش های معتز خلیفه عباسی اقدام به شهادت امام هادی علیه السلام می کند. او کمتر از یکسال از آغاز امامت امام عسکری علیه السلام تمامی برنامه های بالا را به اجرا می گذارد. ولی در وحشت از مسئله ولادت امام موعود، برخی رویدادهای اجتماعی را بهانه کرده، و در نهایت امام را همراه با برخی از شیعیان دستگیر شده در بغداد و سامرا، در شهر سامرا به زندان می افکند. (۲)

مطالعه زندگی امام نشان می دهد که آن حضرت در ۶ سال امامت خود سه مرتبه به زندان افتاده است. (۳) زمانه و عامل زندان های امام و سرانجام آن به شرح زیر است:

۱- الغیبه، طوسی، ص ۱۲۳

۲- الغیبه، طوسی، ص ۲۰۸، ح ۱۷۷

۳- حیات فکری سیاسی امامان شیعه، رسول جعفریان، ۵۴۲

امام عسکری علیه السلام در زندان

زمانه/سال ۲۵۴ ه/ سال ۲۵۶ ه/اواخر سال ۲۵۹ ه

خلیفه/توسط معتز پیش از تولد امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، به بهانه همکاری با برخی شورشیان/بدستور مهتدی/بدستور معتمد

چگونگی پایان/قتل معتز به نفرین امام و آزادی توسط خلیفه جدید/قتل مهتدی به نفرین امام و آزادی توسط خلیفه جدید/آزادی از زندان بواسطه عجز خلیفه در زمانه خشکسالی و نیرنگ نصاری برای دعای باران و نیاز به امام جهت حفظ کیان اسلام و خلافت اسلامی

این وضعیت بدین معنا است که حکومت عباسی، با اجرای اختناق سیاسی و انجام حصر بسیار شدید اجتماعی و ایجاد سیستم اطلاعاتی فراگیر، و حتی ایجاد زندان در شهری نظامی که به معنی نهایت حصر و مراقبت و کنترل است، تلاشی عجیب برای به انفعال کشاندن امام در کنار شناسایی و ضربه زدن به کیان تشیع و جلوگیری از مسئله مهدویت را به اجرا گذاشته است. امام عسکری علیه السلام در این مقطع حساس به جنگ نرم مبتنی بر دعا و استغاثه خاص به درگاه حق و بهره گیری از امدادهای غیبی (هم برای خود و هم برای شیعیان قم) رو می آورد مانند نفرین کردن خلفای عباسی و به درک واصل شدن آن هاست.

گاه شمار نهم ربیع الاول سال ۲۶۰ ه در ظرف زمانی ۶ ماهه:

بنابر آنچه که در مباحث پیشین دانسته شد، سال ۲۵۹ ه باید یکی از سال های سخت بر امام و جامعه شیعه از جهت فزونی بیش از حد آزارها و فشارها باشد. بدین جهت در این مرحله گاه شمار سه ماهه

پایانی دوران امامت ارائه می گردد تا این واقعیت کشف گردد. و آنگاه در ادامه برای آشنائی با چگونگی گذار شیعه از دوران سخت آخرین آغاز امامت و سربلندی تاریخی آنان با وجود تمامی فتنه ها و دسیسه ها گاه شمار سه ماهه آغاز ین دوران امام امت امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف ارائه می گردد.

البته مباحث پیش رو شامل دو مرحله است. ابتدا گاه شمار توصیفی در دو مرحله ارائه می گردد، و سپس نکات تحلیلی در پایان هر مرحله ارائه می شود. در ضمن یاد آور می گردد، که جدول های گاه شماری شاحل سه بخش سفید و سیاه و خاکستری (۱) است.

۱- منظور از خاکستری، جریان ها و یا شخصیت های شیعی و یا معتدل اسلامی ای هستند که در موقعیتی خاص دچار لغزش شده ولی در نهایت در مسیر حق بوده اند. همانند تمام شاگردان علمی ای که گاه نسبت به برخی از احکام به ائمه معترض می بودند و یا در آغاز امامت برخی از ائمه دچار شک و شبهه بوده ولی در نهایت به صراط مستقیم بازمی گشته اند.

الف: گاه شمار سه ماهه پیشا نهم ربیع الاول

ذیحجه سال ۲۵۹ ه

سفید/مادر امام عسکری علیه السلام به سامرا آمده و بدستور امام ماموریت می یابد که با عنوان سفر حج حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف را موقتا به حجاز ببرد (اولین سفر حج آن حضرت)

امام ازشهادت خود به ابوهاشم جعفری (از خواص یاران امام و از بزرگان شیعه و سرپرست علویان عراق و رابط انان با دستگاه خلافت) خبر می دهد

امام به احمد بن مصقله یکی از شیعیان، خبر از حیرت شیعه در آینده نزدیک می دهد. (۱)

امام توسط خلیفه معتمد به زندان افتاده و زندانبانش فردی به نام علی جرین است که گاه امام را میان حیوانات درنده قرار می دهد ولی امام به سلامت می ماند.

خشکسالی در این سال در جغرافیای اسلامی و خصوصا در عراق و حجاز بیداد می کند پس شیعه جنوب عراق (سواد العراق) به امام متوسل شده و در نهایت بدعایی که امام به آنان می اموزد بر ایشان باران می بارد. (۲)

سیاه/ خشکسالی و قحطی آخر این سال خصوصا در عراق و حجاز و ایران

۱- موسوعه الإمام العسکری علیه السلام، الخزعلی ج ۱ ۳۳۵ الرابع - إخباره علیه السلام بالوقائع الآتیه: ..... ص : ۳۲۰ : أحمد بن مصقله، قال: دخلت علی أبی محمّد علیه السّلام، فقال لی: یا أحمد! ما کان حالکم فیما کان النّاس فیه من الشکّ و الارتیاب؟ ... ثمّ أمر أبو محمّد علیه السّلام والدته بالحجّ فی سنه تسع و خمسین و مائتین، و عرّفها ما یناله فی سنه ستّین ...

۲- موسوعه الامام العسکری ج۱ ص ۳۷۶: أبو جعفر الطبریّ رحمه اللّه: دخل علی الحسن بن علیّ علیه السّلام قوم من سواد العراق یشکون قلّه الأمطار، فکتب لهم کتابا، فأمطروا، ثمّ جاءوا یشکون کثرته، فختم فی الأرض، فأمسک المطر

خاکستری/در اواخر این سال امام بدستور معتمد به زندان می افتد به گونه ای که کسانی که به قصد حج وارد عراق می شدند امیدی به دیدار امام ندارند. (۱)

دراواخر این سال امام وکیلی بنام ایوب بن ناب به منطقه نیشابور می فرستد. ولی معاشرت او با غلات موجب مخالفت فضل بن شاذان از علمای معروف شیعه در منطقه با او شده، و امر وکالت و نظام جامعه شیعه در منطقه را دچار تزلزل می کند.

پس امام ابتدا فردی دیگر را بنام ابراهیم بن عبده نیشابوری جایگزین او در وکالت کرده تا مسئله وکالت درمنطقه تقویت گردد. و سپس امام در دیدار با یکی از شیعیان نیشابور بنام اسماعیل بن اسحاق نامه ای خطاب به شیعه منطقه نوشته و از او می خواهد که این نامه را به تمامی وکلایش در عراق و خراسان نشان داده و بر شیعه منطقه بخوانند تا ثبات و اطمینان به جامعه شیعه بازگردد. (۲)

محرم سال ۲۶۰ ه

سفید/ماجرای فتنه نصاری در نماز باران و ایجاد شک و حیرت در جامعه و ناچار شدن معتمد در متوسل شدن به امام عسکری علیه السلام (۳)

۱- فَقَالَ لَهُ بُورَقٌ خَرَجْتُ حَاجّاً فَأَتَيْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عِيسَى الْعُبَيْدِيَّ، وَ رَأَيْتُهُ شَيْخاً فَاضِلًا فِي أَنْفِهِ عِوَجٌ وَ هُوَ الْقَنَا، وَ مَعَهُ عِدَّةٌ رَأَيْتُهُمْ مُغْتَمِّينَ مَحْزُونِينَ، فَقُلْتُ لَهُمْ مَا لَكُمْ قَالُوا إِنَّ أَبَا مُحَمَّدٍ علیه السلام قَدْ حُبِسَ، قَالَ بُورَقٌ: فَحَجَجْتُ وَ رَجَعْتُ ثُمَّ أَتَيْتُ مُحَمَّدَ بْنَ عِيسَى، وَ وَجَدْتُهُ قَدِ انْجَلَى عَنْهُ مَا كُنْتُ رَأَيْتُ بِهِ، فَقُلْتُ مَا الْخَبَرُ قَالَ قَدْ خُلِّيَ عَنْهُ، قَالَ بُورَقٌ: فَخَرَجْتُ إِلَى سُرَّ مَنْ رَأَى (رجال کشی ص ۵۳۸)

۲- نک سازمان وکالت، محمد رضا جباری، ج ۲ در ذیل اسامی فوق

۳- یک سال در سامرّأ قحطی سختی پیش آمد. «معتمد»، خلیفه وقت، فرمان داد مردم به نماز استسقأ (طلب باران ۹ بروند. مردم سه روز پی در پی برای نماز به مصلّا رفتند و دست به دعا بر داشتند، ولی باران نیامد. روز چهارم «جاثِلیق»، بزرگ اسقفان مسیحی، همراه مسیحیان و راهبان به صحرا رفت. یکی از راهبان هر وقت دست خود را به سوی آسمان بلند می کرد بارانی درشت فرو می بارید. روز بعد نیز جاثلیق همان کار را کرد و آنقدر باران آمد که دیگر مردم تقاضای باران نداشتند، و همین امر موجب شگفت مردم و نیز شک و تردید و تمایل به مسیحیت در میان بسیاری از مسلمانان شد. این وضع بر خلیفه ناگوار آمد و ناگزیر امام را که زندانی بود، به دربار خواست و گفت: امت جدت را دریاب که گمراه شدند! امام فرمود: از جاثلیق و راهبان بخواه که فردا سه شنبه به صحرا بروند. خلیفه گفت: مردم دیگر باران نمی خواهند، چون به قدر کافی باران آمده است، بنابراین به صحرا رفتن چه فایده ای دارد؟ امام فرمود: برای آنکه ان شأ الله تعالی شک و شبهه را برطرف سازم. خلیفه فرمان داد پیشوای مسیحیان همراه راهبان سه شنبه به صحرا رفتند. امام عسکری - علیه السلام - نیز در میان جمعیت عظیمی از مردم به صحرا آمد. آنگاه مسیحیان و راهبان برای طلب باران دست به سوی آسمان برداشتند. آسمان ابری شد و باران آمد. امام فرمان دست راهب معینی را بگیرند و آنچه در میان انگشتان اوست بیرون آوردند. در میان انگشتان او

استخوان سیاه فامی از استخوانهای آدمی یافتند. امام استخوان را گرفت، در پارچه ای پیچید و به راهب فرمود: اینک طلب باران کن! راهب این بار نیز دست به آسمان برداشت، اما بعکس ابر کنار رفت و خوشید نمایان شد! مردم شگفت زده شدند. خلیفه از امام پرسید: این استخوان چیست ؟ امام فرمود: این استخوان پیامبری از پیامبران الهی است که از قبور برخی پیامبران برداشته اند و استخوان هیچ پیامبری ظاهر نمی گردد جز آنکه باران نازل می شود. خلیفه امام را تحسین کرد. استخوان را آزمودند، دیدند همان طور است که امام می فرماید/ این حادثه باعث شد که امام از زندان آزاد شود و احترام او در افکار عمومی بالا رود. در این هنگام امام از فرصت استفاده کرده و آزادی یاران خود را که با آن حضرت در زندان بودند، از خلیفه خواست و او نیز خواسته حضرت را به جا آورد. (إثبات الهداه، الحر العاملی ،ج ۵ ، ص۴۷)

آزادی امام از زندان در اول این سال به واسطه نیاز خلافت برای رفع شبهه و حیرت از جامعه اسلامی

سیاه/ در اوائل این سال یکی از وکلای با سابقه به نام عروه بن نحاس دهقان، دچار انحراف شده و با چپاول اموال امام بنای طراحی فتنه ای جدید را دارد، ولی با نفرین امام به سرعت مرگش فرا رسیده و جامعه شیعه از فتنه ای جدید در استانه دوران غیبت نجات می یابد. (۱)

۱- ابومحمد علیه السلام خزانه ای داشت که ابوعلی بن راشد خزانه دار بود و آن خزانه تسلیم عروه شد و او هر چه را خواست برای خودش برداشت و بقیه را آتش زد و بدین وسیله حضرت ابومحمد خشمگین شد و او را لعنت کرد و بر او نفرین نمود و همان روز و همان شب خداوند مهلتش نداد، و راهی آتش دوزخ کرد، امام علیه السلام فرمود: «امشب در پیشگاه پروردگارم چنین و چنان نشستی داشتم و هنوز سفیده صبح ندمیده بود و آن آتش خاموش نشده بود که خداوند عروه را - که خدا لعنتش کند - از پا درآورد و کشت.» : رجال الکشی ،ص:۵۷۴

در اوائل این سال فضل بن شاذان در نیشابور رحلت می کنـد و امام در دیدار با یک شـیعه خراسانی که در بازگشت از حج به دیدارش آمده، خبر از ارتحال او در همان روزها می دهد. (۱)

در آغاز همین سال امام پس از آزادی از زنـدان، در جلسه ای خصوصـی با حضور ۴۰ نفر از شخصیت های برجسته شیعه، هم به معرفی فرزنـد پرداخته و هم از آغاز دوران غیبت صـغری در آینـده ای نزدیک خبر داد و در نتیجه عثمان بن سـعید و محمد بن عثمان بن سعید را به عنوان دو نائب اول امام موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف در دوران غیبت معرفی می کند. (۲)

خاکستری/

۱- قال: فأتیته فجری ذکر الفضل بن شاذان رحمه اللّه، فقال بورق: ... فـدخلت علی أبی محمّد علیه السّـلام ... فقلت له: الفضـل بن شاذان شدیـد العلّه ... فقال علیه السّـلام: نعم! رحم اللّه الفضل. قال بورق: فرجعت، فوجـدت الفضل قـد توفّی فی الأیّام التی قال أبو محمّد علیه السّلام رحم اللّه الفضل» (موسوعه ج ۱ ص ۲۶۸)

۲- الغیبه ، الطوسی، ۳۵۳

صفر سال ۲۶۰ ه

سفید/امام در آغاز این سال به معرفی برخی از نشانه های تشیع در آستانه غیبت می پردازد. (۱)

کاروانی از قم و اطراف آن با مدیریت احمد بن داود قمی و محمد بن عبدالله طلحی به سمت سامرا راه می افتد ولی کمی پس از راه افتادن نامه ای از امام بدان ها می رسد مبنی بر نزدیک شدن شهادتش و از انان می خواهد که بازگردند و منتظر دستور جانشین اش باشند (۲)

آخرین دیدار حکیمه خاتون با امام عسکری علیه السلام در منزل ایشان در حالی که فرزند ایشان هم حضور دارند. (۳)

۲۳ صفر: امام و فرستادن ابوالادیان خادم به عنوان پیک و نامه رسان به سوی شیعیان مدائن و خبر دادن از طول سفر که ۱۵ روز طول کشیده و در روز شهادتش به سامرا باز می گردد و نشانه های امامت فرزندش را خواهد دید.

بی قراری مادر امام عسکری علیه السلام در مدینه به واسطه نزدیک شدن زمانی که فرزندش برای شهادت خود به مادر پیشگوئی کرده بود. (۴)

سیاه

خاکستری

۱- ابن شعبه الحرّانیّ رحمه اللّه: و قال علیه السّلام لشیعته فی سنه ستّین و مائتین: أمرناکم بالتختّم فی الیمین، و نحن بین ظهرانیکم، و الآن نأمرکم بالتختّم فی الشمال، لغیبتنا عنکم إلی أن یظهر اللّه أمرنا و أمرکم، فإنّه من أدلّ دلیل علیکم فی ولایتنا- أهل البیت-. فخلعوا خواتیمهم من أیمانهم بین یدیه و لبسوها فی شمائلهم. و قال علیه السّلام لهم: حدّثوا بهذا شیعتنا (تحف العقول: ۴۸۸، س ۱۲. عنه وسائل الشیعه: ۵/ ۸۱، ح ۵۹۷۸، و البحار: ۷۵/ ۳۷۳، ح ۱۶.).

۲- موسوعه الامام العسکری علیه السلام ۳ ص ۴۴۲ از الهدایه الکبری نوشته الخصیبی

۳- موسوعه، ج ۱ ص ۵۴ : قالت حکیمه: فلم أزل أری ذلک الصبیّ فی کلّ أربعین یوما إلی أن رأیته رجلا قبل مضیّ أبی محمّد علیه السّلام بأیّام قلائل، فلم أعرفه.

۴- إثبات الوصیه، المسعودی، ۲۵۳ : فلما کان فی صفر سنه ستین و مائتین أخذها المقیم و المقعد و جعلت تخرج فی الاحایین الی خارج المدینه تجسس الأخبار حتی ورد علیها

هفته اول ماه ربیع الاول سال ۲۶۰ ه تا زمان شهادت امام عسکری علیه السلام

سفید/مسموم شدن امام در اول این ماه بدستور معتمد خلیفه عباسی (۱)

گزارشی از پرستاری عثمان بن سعید از امام در دوران بستری

انتشار خبر بیماری سخت امام در عراق و اهتمام برخی از شیعیان (خصوصا در بغداد که مرکز شیعه در عراق بود) برای رساندن خود به سامرا برای انجام آخرین دیدار با آن حضرت و یا مواجهه با جانشین ایشان (بنا بر اصلی که از اهلبیت فراگرفته بودند که: بر امام جز امام معصوم نماز نمی گذارد) (۲)

ابو طاهر محمد بن علی بلالی، از وکلای امام بود که می گوید امام سه روز پیش از شهادتش با فرستادن توقیعی جانشین خود را مجددا به من معرفی کرده و بر منکر وصایت او لعنت فرستاده بود.

امام در شب شهادتش نامه هایی چند برای مدینه (احتمالا خطاب به مادرش و اندک شیعه مدینه) نوشتند. (۳)

در شب شهادت امام تنها عقید خادم و بانویی به نام صقیل (و در لحظه شهادت فرزندش هم) حاضر بوده اند.

سیاه/ به مجرد انتشار خبر بیماری امام، معتمد خلیفه عباسی گروهی ۵ نفره از خواص خود را از جمله نحریر آخرین زندانبان امام را در منزل امام مستقر کرد. و در ضمن پزشکان مخصوصش را هم به بالین امام فرستاد. از قاضی القضات ابن ابی الشوارب هم خواست ۱۰ نفر از معتمدین را بر منزل امام بدارد تا در آینده از شاهدان ارتحال طبیعی امام باشند.

خاکستری

۱- أبو علیّ الطبرسیّ رحمه اللّه: و کان مرضه علیه السّلام الذی توفّی فیه فی أوّل شهر ربیع الأوّل سنه ستّین و مائتین + الشیخ الصدوق رحمه اللّه: و الحسن بن علیّ العسکریّ علیهما السّلام قتله المعتمد بالسمّ

۲- بَابُ أَنَّ الْإِمَامَ لَا یَغْسِلُهُ إِلَّا إِمَامٌ مِنَ الْأَئِمَّهِ ع ؛ الکافی، الکلینی ،ج ۱،ص:۳۸۵، و: باب أن الإمام لا یغسله و لا یدفنه إلا إمام و بعض أحوال وفاتهم علیهم السلام : بحار الأنوار، المجلسی ،ج ۲۷،ص:۲۸۸

۳- الشیخ الصدوق رحمه اللّه: و وجدت مثبتا فی بعض الکتاب المصنّفه فی التواریخ، و لم أسمعه إلّا عن محمّد بن الحسین بن عبّاد أنّه قال: مات أبو محمّد الحسن بن علیّ علیهما السّلام یوم جمعه مع صلاه الغداه، و کان فی تلک اللیله قد کتب بیده کتبا کثیره إلی المدینه

روز شهادت امام در ۸ ربیع الاول سال ۲۶۰ ه

سفید/شهادت امام در سحرگاه این روز (۱)

انتقال مقام عظیم امامت به امام موعود به هنگام شهادت پدر و انتقال مواریث عظیم معنوی و علمی و ملکوتی نبوت و امامت به آن حضرت (۲)

غسل و کفن امام در ظاهر توسط عثمان بن سعید وکیل آن حضرت صورت گرفت (۳)

اعلان عزای عمومی در شهر و تعطیلی کامل شهر و حضور خلیفه و درباریان و مردم شهر به درب منزل امام

ماجرای نماز گزاردن بر پیکر مطهر امام در داخل منزل در جمع شیعیان و تلاش جعفر برای اقاامه نماز و اعلان جانشینی خود بدینگونه و بهت و حیرت شیعیان و واهمه از انجام واکنش به علت در محاصره بودن منزل

بازگشت ابوالادیان در میانه حوادث و در آستانه آماده شدن پیکر مطهر برای نمازگزاری و شگفتی او از ادعای جعفر برای امامت در نماز و امامت شیعه

حضور ناگهانی و شگفت انگیز کودکی ۵ ساله و اقامه نماز در وقار و هیبتی که همه را به خود جذب نموده، و ناپدید شدن، سریع ایشان، نمازگزاری ای که نشانی آشکار برای مسئله جانشینی نزد شیعه شد و موجب ناکامی و خشم و درماندگی جعفر گردید.

انتقال پیکر مطهر برای نماز گزاری و تشییع به بیرون منزل و تلاش دستگاه تبلیغی خلافت به کمک پزشکان و قاضی و...، برای تثبیت ارتحال امام به صورت طبیعی (۴)

۱- الشیخ الصدوق رحمه اللّه: ... عن محمّد بن الحسین بن عبّاد أنّه قال: ... مات أبو محمّد الحسن بن علیّ علیهما السّلام یوم جمعه مع صلاه الغداه،

۲- در این زمینه ر ک : بحار الانوار ۲۷ ص ۲۹۱ باب ۳ و باب ان الامام متی یعلم انه امام و باب ۴ الوقت الذی یعرف الامام الاخیر ما عند الاول

۳- الشیخ الطوسیّ رحمه اللّه: ... عن أبی نصر هبه اللّه [بن محمّد] بن أحمد الکاتب ابن بنت أبی جعفر العمریّ ...، أنّه لمّا مات الحسن بن علیّ علیهما السّلام حضر غسله عثمان بن سعید رضی اللّه عنه و أرضاه، و تولّی جمیع أمره فی تکفینه، و تحنیطه، و تقبیره مأمورا بذلک ...

۴- ابو عیسی فرزند متوکل به دستور معتمد جلو افتاد و بر پیکر امام نماز خواند. پس از پایان نماز کفن را از رخسار امام کنار زد و به علویان و عباسیان، سرداران سپاه، دبیران دیوان، رئیسان ادارات دولتی، قاضیان و پزشکان نشان داد و گفت: «این حسن

بن علی بن محمّد بن علی الرضا- علیهم السّلام- است که به مرگ طبیعی در بستر خود و در برابر کارگزاران امیر المؤمنین و افراد مورد اعتماد مانند فلانی و فلانی و این قاضیان و پزشکان، جان سپرده است!».

دفن پیکر مطهر در جوار مرقد پدر مظلومش در داخل منزل اهل بیت علیهم السلام

پس از دفن امام، یکی از خادمان امام به صورت خصوصی نزد برخی از شیعه که انجا امده و اموالی آورده که به جانشین بر حق امام بدهند رفته و ضمن خبر دادن غیبی از دارائی همراه آنان به جمع آوری اموال موجود به نیابت از امام غائب می پردازد. (۱)

سیاه/ پس از مراسم دفن، جستجو و تفتیش دقیق و فراگیر توسط ماموران حکومتی جهت یافتن فرزند احتمالی و استفاده از قابله ها برای بررسی احتمالی اندک کنیزان منزل امام و ناکامی آنان در یافتن نشانی از هر گونه فرزندی

خوش خدمتی «جعفر» در رفتن سریع به دربار و دادن گزارشی مبنی بر رویت شدن و یا احتمال وجود کودکی در منزل امام، (۲) پس خلیفه دستور می دهد که بر خدمه منزل امام به شدت سخت بگیرند و در نهایت بانویی با نام «صقیل» برای رد گم گردن ادعای حملی احتمالی را می نماید و بلافاصله بدستور قاضی ابن ابی الشوارب دستگیر شده و به منزل او انتقال یافته تا تحت کنترل و مراقبت ویژه قرار بگیرد.

هجوم خدمه و غلامان جعفر به منزل و غارت اموال و مصادره منزل امام و اسیر گرفتن خدمه منزل امام به ادعای تنها وارث منزل امام بودن (۳)

خاکستری/در این سال در شهرهای اسلام گرانی سختی شد (۴)

۱- قال: فخرج الخادم، فقال: معکم کتب فلان و فلان (و فلان)، و همیان فیه ألف دینار و عشره دنانیر، منها مطلّیه. فدفعوا إلیه الکتاب و المال و قالوا: الذی وجّه بک لأخذ ذلک هو الإمام

۲- فدخل جعفر بن علیّ علی المعتمد، و کشف له ذلک فوجّه المعتمد بخدمه فقبضوا علی صیقل الجاریه، فطالبوها بالصبیّ، فأنکرته، و ادّعت حبلا بها لتغطّی حال الصبیّ

۳- سمعت أبا الحسین الحسن بن وجناء یقول: حدّثنا أبی عن جدّه أنّه کان فی دار الحسن ابن علیّ علیهما السّلام فکبستنا الخیل، و فیهم جعفر بن علیّ الکذّاب، و اشتغلوا بالنهب و الغاره ...

۴- ترجمه طبری ۱۵، ۶۴۴۳: -در این سال در بیشتر شهرهای اسلام گرانی سخت شد و چنانکه گفته اند بیشتر کسانی که به مجاورت در مکه بودند از شدت گرانی سوی مدینه رفتند و عاملی که در مکه بود، یعنی بریه، از آنجا برفت. در بغداد نیز قیمت گران شد، ... و این، چند ماه دوام یافت.

ب: سه ماهه پسا نهم ربیع الاول:

ادامه ماه ربیع الاول سال ۲۶۰ ه

سفید/مهاجرت همیشگی عثمان بن سعید و خاندانش با عنوان نائب اول پس از سال ها زندگی در سامرا، به بغداد و مستقر شدن در این شهر (در محله شیعه نشین کرخ) که دارای بزرگترین اقلیت شیعه در عراق و مرکز بزرگان شیعه بود.

ورود کاروان شیعه قم و منطقه جبال به سامرا در همان اغازین روزهای پس از رحلت امام عسکری علیه السلام و در زمانی که اوضاع تا حدودی آرام شده بود. پس آنان را در حیرت از شهادت امام عسکری علیه السلام سرگردان می گردند ولی جعفر مدعی امامت می گردد. اما آنان نشانه های امامت را در او نمی یابند و بر حیرت اشان افزوده می گردد تا اینکه چون عزم بازگشت می کنند، به گونه ای مخفیانه به منزل امام بازگشته و به دیدار امام موعود علیه السلام نائل شده، و پس از مشاهده نشانه های امامت با او بیعت کرده و با اطمینان و ایمانی راسخ به قم و مناطق غربی ایران باز می گردند. (۱)

سیاه/ تلاش «جعفر» برای معرفی خود به عنوان امام آخرین شیعه، ولی مواجه شدن با رویگردانی شیعه از خود. او از صحنه نماز بر پیکر برادر تا چند روز پس از آن که هنوز جماعتی از شیعیان مسافر در سامرا بودند تلاش فراوانی می کرد تا آنان او را به عنوان آخرین امام بپذیرند.

جعفر پس از ناکامی از جلب توجه جامعه شیعه سامرا و عراق، از خلیفه می خواهد که او را به عنوان امام شیعیان معرفی کند ولی خلیفه او را با سخریه می راند که اگر این امر بدست ما بود که این همه برای مراقبت از امام عسکری به زحمت نمی افتادیم (۲)

۱- ترجمه کمال الدین ج ۲ ص ۲۲۶

۲- وَ لَمَّا دُفِنَ جَاءَ جَعْفَرُ بْنُ عَلِيٍّ أَخُوهُ إِلَى أَبِي فَقَالَ اجْعَلْ لِي مَرْتَبَةَ أَخِي وَ أَنَا أُوصِلُ إِلَيْکَ فِي کُلِّ سَنَةٍ عِشْرِينَ أَلْفَ دِينَارٍ فَزَبَرَهُ أَبِي وَ أَسْمَعَهُ مَا کَرِهَ وَ قَالَ لَهُ يَا أَحْمَقُ السُّلْطَانُ أَطَالَ اللَّهُ بَقَاءَهُ جَرَّدَ سَيْفَهُ فِي الَّذِينَ زَعَمُوا أَنَّ أَبَاکَ وَ أَخَاکَ أَئِمَّةٌ لِيَرُدَّهُمْ عَنْ ذَلِکَ فَلَمْ يَتَهَيَّأْ لَهُ ذَلِکَ فَإِنْ كُنْتَ عِنْدَ شِيعَهِ أَبِيکَ وَ أَخِيکَ إِمَاماً فَلَا حَاجَةَ بِکَ إِلَى السُّلْطَانِ لِيُرَتِّبَکَ مَرَاتِبَهُمْ وَ لَا غَيْرِ السُّلْطَانِ وَ إِنْ لَمْ تَكُنْ عِنْدَهُمْ بِهَذِهِ الْمَنْزِلَهِ لَمْ تَنَلْهَا بِنَا فَاسْتَقَلَّهُ أَبِي

پس از شهادت امام عسکری علیه السلام در کنار ادعای جانشینی جعفر، برخی از افراد ضعیف الاعتقاد ادعاهای عجیبی همانند توقف امر امامت در امام عسکری و یا جانشینی جعفر و یا... مطرح کردند تا از تحیر برخی از شیعه در مسئله جانشینی امام عسکری سوء استفاده کنند، ولی ناکامی سریع جعفر در ادعاهایش و هوشیاری خواص رجال شیعه قم و بغداد و سامرا در ماجرای نماز و یا در آزمودن جعفر و... باعث شد که اکثر جامعه شیعه در اغاز غیبت صغری چندان دچار سرگردانی بلند مدت و شک و شبهه عمیقی نگردند. (۱)

از حامیان جعفر در ادعای امامتش، «محمد بن نصیر نمیری» رئیس و بنیانگذار فرقه نصیریه بود. ولی رسوا شدن او در ماجرای ادعای امامت «سید محمد» پس از رحلت او در سال ۲۵۲ه توسط امام هادی علیه السلام، دیگر کمتر زمینه ای برای توجه شیعیان به سوی او باقی نگذاشته بود. نکته جالب در این زمینه این که حتی او پس از مشاهده ناکامی های «جعفر» در اثبات ادعایش از جعفر فاصله گرفت و پس از مدتی مدعی نیابت از امام عسکری علیه السلام شد. (۲) یعنی

۱- البته در این زمینه عده ای ادعای تفرق شیعه بعد از شهادت امام عسکری کرده اند بدنگونه که : سعد بن عبدالله قمی : ۱۵ فرقه گفنه و نوبختی و مفید : ۱۴ فرقه و مسعودی ۲۰ فرقه و شهرستانی ۱۱ فرقه (فرق الشیعه ۷۹ الفصول المختاره مفید ۲۵۸- ۲۶۰ مروج الذهب مسعودی ۲- ۵۹۹ الملل و النحل شهرستانی ۱۳۰-۱۳۱) : ولی به نظر می رسد ضمن این که این ادعاها اصولا از جهت فرض ذهنی درست در نمی اید زیرا با وجود انحصار مدعیان در جعفر و فرزند غائب و جریان نصریه و احتمالا واقفیه، اصولاـ تصور تفرق بیش از ۵ احتمال امری عجیب و بدون تصور در بستر واقعیات تاریخی-کلامی است. ثانیا که در کنار این ادعاها اصولا هیپ نشانی از گزارش های تاریخی از ان فرق موهوم وجود ندارد. و ثالثا که بلوغ انسان شیعه ۲۵۰ ساله با این تحیر فراگیر سازگار نیست خصوصا که با اتمام حجتی که امام عسکری در سال پایانی امامتش دارد و حضور آشکاری که فرزند موعود در مسئله نماز دارد.

۲- الخلاصهللحلی ص : ۲۷۴

حتی کسانی که گرد «جعفر» جمع شدند اصلا از پیکره اصلی جامعه شیعه نبوده و بازماندگان فرقه های انحرافی پیشین بودند (۱) که انان هم خیلی زود از او فاصله گرفتند.

«جعفر» پس از مشاهده ناکامی اش در سامرا و عراق، سعی کرد با نامه نگاری به قم و بزرگ شیعه در قم، «احمد بن اسحاق قمی» از آنان بخواهد که همانگونه که پیوسته اموال شرعی خود را به برادرش می دادند، اینک آن اموال را به او تقدیم کنند. ولی قمی ها به راهنمایی احمد نامه ای حاوی پرسش هایی چند از او را برایش فرستادند تا اگر جواب داد با او همکاری کنند ولی او در مانده شد پس... (۲)

خاکستری

۱- قَالَ حَدَّثَنِی عَلِیُّ بْنُ الْحُسَیْنِ بْنِ فَضَّالٍ وَ کَانَ مِمَّنْ یَقُولُ بِإِمَامَهِ جَعْفَرٍ بَعْدَ أَبِی مُحَمَّدٍ (عَلَیْهِ السَّلَامُ) وَ کَانَ قَبْلَ ذَلِکَ مُخْطِئاً أَنَّهُ کَتَبَ إِلَی جَعْفَرٍ یَسْأَلُهُ عَنْ حَقِیقَهِ أَمْرِهِ وَ کَتَبَ أَنَّ أَخِی أَبَا مُحَمَّدٍ (عَلَیْهِ السَّلَامُ) کَانَ إِمَاماً مَفْرُوضَ الطَّاعَهِ وَ أَنِّی وَصِیُّهُ مِنْ بَعْدِهِ وَ إِمَامٌ لَا غَیْرُ (الهدایه الکبری، الخصیبی ،ص:۳۸۳)

۲- إِنَّ جَعْفَراً کَتَبَ إِلَی أَحْمَدَ بْنِ إِسْحَاقَ الْقُمِّیِّ یَطْلُبُ مِنْهُ مَا کَانَ یَحْمِلُهُ مِنْ قُمْ إِلَی أَبِی مُحَمَّدٍ (عَلَیْهِ السَّلَامُ) وَ أَکْثَرَ مِنْ ذَلِکَ وَ اجْتَمَعَ أَهْلُ قُمْ وَ أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ وَ کَتَبُوا لَهُ کِتَاباً جَوَاباً لِکِتَابِهِ وَ ضَمَّنُوهُ مَسَائِلَ یَسْأَلُونَهُ عَنْهَا وَ قَالُوا تُجِیبُنَا عَنْ هَذِهِ الْمَسَائِلِ کَمَا سَأَلُوا عَنْهَا سَلَفُنَا إِلَی آبَائِکَ (عَلَیهِمُ السَّلَامُ) ... حَتَّی نَحْمِلَ إِلَیْکَ حُقُوقَ الَّتِی کُنَّا نَحْمِلُهَا إِلَیْهِمْ فَخَرَجَ الرَّجُلُ حَتَّی قَدِمَ الْعَسْکَرَ فَأُوصِلَ إِلَیْهِ کِتَابٌ وَ أَقَامَ عَلَیْهِ مُدَّهً یَسْأَلُ عَنْ جَوَابِ الْمَسَائِلِ فَلَمْ یُجِبْ عَنْهَا وَ لَا عَنِ الْکِتَابِ بِشَیْ ءٍ مِنْهُ أَبَداً. (الهدایه الکبری، الخصیبی ۳۸۳)

ربیع الثانی سال ۲۶۰ ه

سفید/آمدن مادر امام عسکری علیه السلام از مدینه و حجاز به سامرا پس از شنیدن خبر شهادت فرزند و مواجه شدن با تلاش جعفر برای مصادره منزل و دارائی های امام، پس ایشان با ارائه اصل حق وارثت شرعی خود حتی در دستگاه خلافت منجر به رسوا شدن جعفر و بازگشتن تمامی اموال مصادره شده به خود شد (۱) پس ایشان خدمه امام را به منزل آن حضرت بازگردانده، و خود ساکن ان منزل گردید. و تا سالیانی که زنده بود منزل امام محل مراجعه شیعه جهت جستجو از اخبار امام عسکری علیه السلام و فرزند موعود ایشان بود.

حکیمه خاتون علیها السلام هم پس از شهادت امام عسکری علیه السلام تا مدتها محل مراجعه برخی از شیعه متحیر در سامرا بود تا به انها از مولود موعود بگوید و یا این که برخی از رجال شیعه پس از زیارت مزار دو امام نزدش می رفتند تا از احادیث امام عسکری علیه السلام و حکایات مولود موعود از او بشنوند. (۲)

«ابوهاشم جعفری» نقیب علویان در عراق (با محوریت بغداد و کوفه) بود و برخلاف سال های امامت امام عسکری علیه السلام که گاه به علت دستگیر شدن، و یا به علت دیدار با امام مقیم سامرا است، در این زمانه در بغداد است (تا سال ۶۱ ه و حضورش در بغداد نقش مهمی در کنترل علویان از ابراز ادعاهای انحرافی و در تثبیت شیعیان بر صراط مستقیم دارد.

سیاه

خاکستری

۱- الشیخ الصدوق رحمه اللّه: ... عن محمّد بن الحسین بن عبّاد أنّه قال: ... قدمت أمّ أبی محمّد علیه السّلام من المدینه، و اسمها حدیث حین اتّصل بها الخبر إلی سرّ من رأی، فکانت لها أقاصیص یطول شرحها مع أخیه جعفر، و مطالبته إیّاها بمیراثه و سعایته بها إلی السلطان

۲- قالت حکیمه: فمضی أبو محمّد علیه السّلام بعد ذلک بأیّام قلائل، و افترق الناس کما تری، و و اللّه! إنّی لأراه صباحا و مساء، و إنّه لینبئنی عمّا تسألون عنه، فأخبرکم،

رجب و... سال ۲۶۰ ه

سفید/در دوسه ماه آغازین از دوران غیبت صغری، سامرا همچنان محل رفت و آمد برخی از شیعه بی خبر از شهادت امام عسکری علیه السلام و یا متحیر در مسئله امامت پس از شهادت ایشان است. در این مدت جعفر هنوز امیدوار بود که بتواند برخی از آنان را بفریبد، ولی همگی آنان در اولین مواجهه ضمن عدم مشاهده نشانه های امامت (هیبت و وقار امامت) به امتحان او می پرداختند (امتحان به دانش غیبی و یا آزمایش میزان دانش او و یا امتحان او به احادیث امامان پیشین) و چون جعفر در جواب ناکام می شد، به جستجوی امام راستین بر می آمدند و در این زمان بود که نشانی از امام غائب به انان می رسید و انان را از حیرت می رهانید. (۱)

از حسن بن محمد اشعری نقل شده که وی گفت: نامه هائی از امام حسن عسکری علیه السلام در خصوص وکالت جنید قاتل فارس بن حاتم بن ماهویه و ابو الحسن و شخص دیگری میرسید؛ ولی بعد از وفات آن حضرت، نامه ای از صاحب الزمان عجل الله تعالی فرجه الشریف رسید که ابو الحسن و شخص دیگر را وکیل کرده بود. ولی در باره جنید چیزی وارد نشد. من اندوهگین شدم، اما چیزی نگذشت که خبر وفات جنید رسید!

گزارش هایی در برخی منابع تاریخی وجود دارد که پس از انتقال عثمان بن سعید به بغداد و تثبیت امر امامت امام موعود برای شیعه قم، در نهایت احمد بن اسحاق قمی برای یاوری نائب اول (با توجه به گستردگی جامعه شیعه ایرانی) به بغداد منتقل شده تا در مقام یکی از سه دستیار ویژه او عمل نماید. (۲)

سیاه/ پس از شهادت امام عسکری تا مدت ها دستگاه خلافت در جستجوی فرزند احتمالی امام بود، اگر چه هجرت بزرگ شیعه «عثمان بن سعید» از سامرا و بازماندن اهلبیت امام در آنجا، این توهم را برای خلافت ایجاد کرده بود که به احتمال زیاد هیچ جانشینی برای امام عسکری از تبارش وجود ندارد.

خاکستری

۱- الحسن بن عيسى العريضىّ أبى محمّد، قال: لمّا مضى أبو محمّد عليه السّلام ورد رجل من أهل مصر بمال إلى مكّه للناحيه، فاختلف عليه، فقال بعض الناس: إنّ أبا محمّد عليه السّلام مضى من غير خلف، و الخلف جعفر. و قال بعضهم: مضى أبو محمّد عن خلف فبعث رجلا- يكنّى بأبى طالب. فورد العسكر و معه كتاب، فصار إلى جعفر و سأله عن برهان، فقال: لا يتهيّأ فى هذا الوقت، فصار إلى الباب و أنفذ الكتاب إلى أصحابنا، فخرج إليه: آجرك اللّه فى صاحبك فقد مات، و أوصى بالمال الذى كان معه إلى ثقه ليعمل فيه بما يحبّ و أجيب عن كتابه. (الكافى: ۱/ ۵۲۳، ح ۱۹)

۲- نک سازمان وکالت، ج ۲، شرح حال احمد بن اسحاق قمی

نکات تحلیلی

جایگاه سلامت و ثبات سازمان وکالت

در این گاه شمار آنچه که در مرحله اول بایـد مورد توجه قرار گیرد مسئله سازمان وکالت است. از این جهت که از یک سو امام در آستانه رخداد قریب الوقوع دوران غیبت که به خودی خود حیرت زا است، مراقب است که مبادا آسیب ها و یا ریزش های این سازمان، باعث ضربه ای مضاعف و جبران ناپذیر از دورن به جامعه شیعه بگردد. بدین جهت دقت های ویژه امام، در نهایت باعث پویایی این سازمان حداقل در سه مرکز عمده شیعه در ان زمان سامرا، بغداد و قم می گردد. و با کمک هوشیاری و دقت و بصیرت این سازمان است که ورود به دوران غیبت با کمترین بحران ها صورت می گیرد.

مسئله ائتلاف بی سابقه خلفای عباسی با جریان انحرافی:

در طول تاریخ تشیع، جریان حق هماره با دوگانه ای باطل مرکب از تهدیـد مستقیم جریان خلافت از یک سو و جریان های انحرافی داخلی از سوی دیگر روبرو بوده است. دو جریـان کاملا متضاد اما با نتیجه و اثر مشترک که ضربه زدن به جریان حق است. ولی در آغاز امامت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف تراکم توطئه ها تا بـدآنجا می رسد که دستگاه خلافت، با نفوذ در جریان انحرافی منتسب به شیعه، سعی میکند که هجوم و بحرانی فراگیر و محاصره ای کامل برای مکتب و جامعه حق ایجاد کنـد. بدین جهت یکی از ماموریت های «جعفر» در این مقطع زمانی می تواند، رصد و شناسائی سازمان نیابت و وکالت و حداقل ضربه زدن به آن باشد. ولی درایت و تدبیر نائب اول در انتقال سریع مرکز نیابت از سامرا به بغداد باعث

می شود که کانون فعالیت های شیعیان راستین به بغداد و دور از مرکز نظامی و امنیتی عباسیان منتقل شود. و در برابر سامرا به مرکزی برای رفت و آمد گاه و بیگاه افراد متحیر تبدیل بگردد، تا این تصور برای حاکمیت و جاسوس های آنان فراهم بگردد که گوئیا جامعه شیعه ضمن نداشتن امامی جانشین، دچار حیرتی نهادینه شده و بزودی از درون متلاشی خواهد شد. این در حالی است که به موازات ضعف عباسیان در برابر شورش های فراگیر و افول ستاره جعفر، بتدریج شاهد نظم و انسجام و رشد تشیع بواسطه راهبری هدایت شده نائب اول هستیم.

تلاش امام زمان علیه السلام برای اثبات حقانیت خود

شهادت امام عسکری علیه السلام نقطه شروع دوران غیبت صغری بود. و لازمه رخداد غیبت، پنهان شدن امام از جامعه بود. ولی دوگانه حیرت آغازین و شدت فتنه افروزی مخالفان، باعث می شود که امام غائب در آغازین روزهای امامت خود بیشترین حضور و ظهور را از خود نشان دهد. و البته حضوری که همراه با ارائه نشانه های امامت و ولایت است که نتیجه اش تثبیت ایمان مومنانه و ابطال کید دشمنان است. گزارش گاه شماری ظهور و بروزهای امام در این مقطع چنین است:

زمان/روز شهادت/روز شهادت/چند روز اولیه آغاز امامت

رویداد/نماز گزاری/ مواجهه با ابوالادیان/پذیرش کاروان قم و منطقه جبال

مخاطب و هدف/اثبات وجود تاریخی اش به دوست و دشمن/اثبات نشانه های امامت/اثبات امامت خود برای نمایندگان شیعه ایرانی

کتابنامه

۱.جاسم محمد حسین / مترجم سید محمدتقی آیت اللهی، تاریخ سیاسی غیبت امام دوازدهم عجّل الله تعالی فرجه الشریف، امیر کبیر، تهران

۲.جباری، محمد رضا، ۱۳۸۲، سازمان وکالت موسسه امام خمینی قم

۳.البخاری، محمد بن إسماعیل، ۱۴۰۶ ه. صحیح بخاری، عالم الکتب، بیروت، الطبعه الخامسه

۴.بیومی مهران، محمد،، ۱۹۹۵م. = ۱۳۷۴. الامامه و اهل البیت علیه السلام بیروت: دارالنهضه العربیه

۵.خزعلی، ۱۴۲۴ ق، موسوعه الإمام الهادی علیه السلام، مؤسسه ولی العصر عجّل الله تعالی فرجه الشریف، قم

۶.خزعلی، ۱۴۲۶ ق، موسوعه الإمام العسکری علیه السلام، مؤسسه ولی العصر عجّل الله تعالی فرجه الشریف، قم

۷.دوری، عبد العزیز، العصر العباسی الاول، بغداد، ۱۹۴۵م.

۸.راوندی، قطب الدین، ۱۴۰۹ ه، الخرائج و الجرائح، تحقیق و نشر: مؤسّسه الإمام المهدیّ علیه السّلام- قمّ المقدّسه- الطبعه الأولی،

۹.سعادت، اسفندیار، ۱۳۶۹، مدیریت بحران، مجله دانش مدیریت، شماره ۱۱، زمستان

۱۰.شیخ حر عاملی، ۱۴۲۵ ق، إثبات الهداه بالنصوص و المعجزات، بیروت اعلمی

۱۱.شیخ صدوق، کمال الدین،۱۴۰۵، جامعه مدرسین، قم.

۱۲.شیخ طوسی، ۱۴۱۱ ق، الغیبه، قم، دار المعارف الاسلامیه

۱۳.شیخ مفید، ۱۴۱۳ ق، الإرشاد فی معرفه حجج الله علی العباد، ناشر: کنگره شیخ مفید، قم

۱۴.شیخ صدوق، ۱۳۹۵ ق، کمال الدین و تمام النعمه، اسلامیه، تهران

۱۵.شیخ کلینی / مترجم آیت الله کمره ای، ۱۳۷۵ ش، ترجمه اصول کافی، اسوه، قم

۱۶.طبری، محمد بن جریر، ۱۳۷۸ ق، دلائل الإمامه

۱۷.طبری، محمد بن جریر؛ ۱۳۸۷ق، تاریخ الأمم و الملوک، تحقیق محمد أبوالفضل ابراهیم، بیروت، دار التراث،

۱۸.الهدایه الکبری، حسین بن حمدان خصیبی، ناشر: البلاغ، سال چاپ: ۱۴۱۹ ق

۱۹.فرهنگ مهدویت درالقاب خلفای عباسی، تاریخ انتشار: ۱۳۸۷/۲/۲۵، مجله، تاریخ در آینه پژوهش، شماره ۱ , فاروق عمر ۱/ غلام حسن محرّمی

۲۰.کشی، محمد بن عمر، ۱۳۸۴، رجال کشی، دانشگاه مشهد، مشهد

۲۱.نعمانی، محمد بن ابراهیم ، ۱۳۹۷ ق، الغیبه، نشر صدوق، تهران

۲۲.یاقوت حموی، ۱۹۹۵ م، معجم البلدان معجم البلدان، بیروت، دار صادر

۲۳.مجلسی، محمد باقر، ۱۳۶۳ ش، بحار الانوار. اسلامیه تهران

۲۴.مسلم بن الحجاج، ۱۳۹۸ ه.، صحیح مسلم، دار الفکر، بیروت، الطبعه الثانیه

۲۵.موسسه کامپیوتر نور، نرم افزار سیره معصومان

۲۶.نرم افزار موعود، تولید حوزه علمیه اصفهان

۲۷.نرم افزار درایه النور، مرکزکامپیوتری علوم اسلامی (نور)

نهم ربیع، جشن و بیعت؛ چرا و چگونه؟!

نهم ربیع، جشن و بیعت؛ چرا و چگونه؟! (۱)

وقتی که سخن از برگزاری جشن یا شادمانی به مناسبت آغاز امامت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و بیعت با ایشان می شود. برخی می پرسند: معنای این کار چیست؟ مگر در عصر امامان شیعه چنین رسمی بوده است که امامی شهید شده و روز بعد، برای امامت فرزندش شادمان باشند؟ پرسش دیگر اینکه آیا این درست است که عده ای قصد دارند با طرح جشن نهم ربیع الاول به عنوان آغاز امامت امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف با برنامه های دیگر در چنین روزی مقابله کنند؟ و اصولاـ بیعت بـا امام یعنی چه؟ و چه ثمره ای دارد؟ این ها پرسش هایی است که می خواهیم نگاه حجت الاسلام والمسلمین محمدصابر جعفری قائم مقام بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف را در این باره بدانیم:

۱. آیا شیعیان برای به امامت رسیدن امامی، جشن می گرفته اند؟

دو نوع شادمانی برای به امامت رسیدن امام داریم. یک نوع وقتی است

۱- برگرفته از مجله امان شماره «۴۰» چهل - بهمن و اسفند ۱۳۹۱.

که پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم، حضرت علی علیه السلام را به عنوان امام معرفی می کند. برای این امر، مراسم داشتیم و امامان هم بر آن و بزرگداشت آن تأکید کرده اند؛ البته جشنی متناسب با عرف زمانه خودش؛ یعنی وقتی پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم، حضرت علی علیه السلام را به عنوان امام در غدیر مطرح می کنند که یک حالت عمومی دارد، این همراه خودش، جشن دارد؛ تا چند روز افراد به امیرالمؤمنین علیه السلام تبریک می گفتند؛ حتی بعد از این واقعه هم، وقتی کسی خبردار می شد به آن حضرت تبریک می گفت؛ چون پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم فرموده بودند که حاضران به غایبان بگویند. حاجیانی که به مناطق خودشان برمی گشتند و این خبر مهم را به منطقه خودشان می رساندند، عده ای که تازه خبردار می شدند باز هم به امیرالمؤمنین علیه السلام تبریک می گفتند.

جشن گرفتن در این روز در سیره علما هم بود است. با اینکه عید قربان و عید فطر از عیدهای اسلامی است؛ اما علاوه بر این دو عید، عید غدیر را بسیار گرامی می داشتند.

اما نوع دوم، آغاز امامت، بعد از شهادت امام قبلی است. سیره اهل بیت علیهم السلام در این مورد چگونه بوده است؟ اول اینکه طبیعی است که ایشان به مناسبت شهادت امام قبلی، محزون بوده اند. شیعیان نزد امام جدید می آمدند و ابتدا شهادت امام قبلی را تسلیت می گفتند و سپس با امام جدید بیعت می کردند. امام علیه السلام با تعابیر مختلف به اینها می گفتند خوشحال باشید که با ما هستید و شیعیان هم خوشحال بودند که گمراه نشده اند و امام بعدی را شناخته اند و مثلاً هفت امامی نمانده اند؛ به خصوص تا زمان امام رضا علیه السلام

که سرآغاز دوازده امامی شدنِ شیعه است؛ یعنی ما هفت امامی و شش امامی داریم، اما هشت امامی نداریم؛ هر کسی امام رضا علیه السلام را پذیرفته است بقیه ائمه را هم قبول کرده و دوازده امامی شده است.

البته اهل بیت علیهم السلام در یک فضای حزنی زندگی می کردند و می فرمودند بنی امیه برای ما عید نگذاشتند؛ بنابراین سیره آنها بیشتر به تسلیت و حزن متمایل بوده است.

در تقویم های ایران قدیم، این روز به نام تاجگذاری امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف مطرح بوده است؛ ولی پس از انقلاب اسلامی، تعبیر تاجگذاری تغییر کرد. این سخن صحیح نیست که کسی بگوید ما در بین علما، کسی را نداشتیم که به نهم ربیع اهتمام بورزد!

۲. آیا این نهم ربیع را در مقابل آن نهم ربیع درآورده اند؟!

خیر. جشن و شادمانی برای آغاز امامت امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف پیش از انقلاب اسلامی هم بوده است و اصلا حادثه دیگری در نهم ربیع نبوده است. خلیفه دوم در اواخر ذی الحجه از دنیا رفته است و ربطی به نهم ربیع ندارد؛ البته چون نهم ربیع به روز قتل خلیفه دوم معروف بود، بنابراین برای برخی از سالروز آغاز ولایت امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف پررنگ تر بود؛ اما به این معنا نبود که آغاز امامت امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف مورد غفلت واقع شود؛ البته دست هایی در کار است؛ دست هایی که می خواهند وحدت را برهم بزنند؛ وگرنه کسانی که در نظامِ ما دم از وحدت زدند، از همه بیشتر تبیین گر ولایت بوده اند، مثل امام راحل صلی الله علیه و آله و سلم؛ این همه از وحدت صحبت کرد، ولی خود امام رحمه الله از همه بیشتر

ولایی و مبلغ ولایت بود؛ از همه بیشتر درباره ولایت امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف و ائمه علیهم السلام و ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام سخن گفت. مقام معظم رهبری هم از وحدت صحبت می کنند و هم در مورد جایگاه اهل بیت علیهم السلام، جایگاه برتری امیرالمؤمنین علیه السلام، جایگاه برتری اهل بیت علیهم السلام صحبت می کنند، و یا مجالس و روضه هایی که در بیت خودشان برگزار می کنند، هیچ کدام منافاتی با بحثِ وحدت ندارد؛ اما برخی از آدم هایی که دم از وحدت می زنند، فحش هم می دهند، لعن هم می کنند؛ هیچ موفقیتی در جهت ترویج و تبلیغ مکتب اهل بیت علیهم السلام و ترویج شیعه نداشته اند.

۳. بیعت چیست؟

بیعت از بیع می آید به معنای معامله و خرید و فروش؛ قرآن می فرماید: «وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاء مَرْضَاتِ اللّهِ؛ (۱) برخی از مردم هستند که جان خودشان را برای رضای خداوند متعال می فروشند». و یا تعبیری که در مورد انسان وجود دارد این است: انسان در یک نوع معامله قرار دارد، «وَالْعَصْرِ؛ إِنَّ الْإِنسَانَ لَفِي خُسْرٍ»؛ انسان در سود و زیان است. وقتی دنیا مزرعه شد، انسان دائم در حال معامله است و در سود و زیان است و دائم دارد از او کم می شود و خسر یعنی همین.

اگر انسان در معامله و سود و زیان است، دین، بیعِ او را جهت می دهد و جهت دهی آن، بیعت با امام است. در واقع کار دین جهت دهی به معاملات

۱- سوره بقره/ ۲۰۷.

انسان است؛ جهت دهی به اینکه تو زنـدگی ات را، فکرت را، ذکرت را، وقتت را، قلمت را، عُلقه هایت را، دغدغه هایت را و هزینه های مالی ات را برای چه مصـرف کنی؟ اگر جهت ندهی، خُسر است، مثل یخی که دارد آب می شود سرمایه هایت هم دارد نابود می شود. دین جهت می دهد که سرمایه های وجودت را به چه کسی بفروشی. امام علی علیه السلام می فرماید: «الا ان ثمنک الجنه فلاـ تبیعوها الا بالجنه؛ آگاه باشـید که قیمت جان شـما بهشت است، پس نفروشـید آن را مگر به بهشت.» تازه این بهای جان شماست و بالاتر از این روح شماست که بهای آن، خود خداست. پس حالا که قرار است جان ما برود، برای که و برای چه برود؟ چه بخـواهیم و چه نخـواهیم این جانمـان دارد رایگـان می رود. چه خـوب است که این جانمـان را به دست کسی بسپاریم که هم خوب مدیریت می کند و هم دوستمان دارد.

بیعت این ثمره را هم دارد که وقتی فهمیدی طرف حسابت امام حسـین علیه السـلام یا امام عصـر عجل الله تعالی فرجه الشریف است، رفتارت، زندگی ات، برخوردت، همه به او بیشتر متمایل می شود.

۴. آیا این بیعت سابقه داشته است؟

چنانکه گفتیم، تجدیـد عهـد و پیمان و بیعت با امام، سابقه داشـته است؛ به عبارت دیگر، سـیر زنـدگی اهل بیت علیهم السـلام اینگونه بوده است که هرگاه امامی به شـهادت می رسـید، شیعیان نزد امام بعدی می آمدند و عرض ارادت می کردند و ضمن عرض تسلیت شهادت امام قبلی، با امام جدید هم تجدید عهد و بیعت می کردند؛ حتی امامان قبل از شهادت، برای امام بعد از خود نیز از

مردم بیعت می گرفتند؛ مثلاً پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم، در غدیر خم نسبت به حضرت علی علیه السلام از مردم بیعت گرفتند و فرمودند: «من کنت مولاه فهذا علی مولاه»، بعد دستور دادند که همگان بر قبول ولایت و وفاداری نسبت به آن با امیرالمؤمنین علیه السلام بیعت کنند، به نقل تاریخ سه شبانه روز طول کشید تا همگان توانستند با علی علیه السلام بیعت کنند؛ حتی خانم ها هم با قرار دادن دستشان در ظرف آبی با آن حضرت بیعت کردند و یا پیامبر فرمود: «سلّموا عَلی عَلیّ بأمیرالمؤمنین (بامره المؤمنین)؛ به حضرت علی به عنوان امیرالمؤمنین سلام دهید». گاهی وقت ها پیامبر یا امام، نسبت به امام بعدی، از افراد عهد و پیمان خصوصی و عمومی می گرفتند. جالب اینکه گاهی هم برای خودشان از مردم عهد و پیمان و بیعت می گرفتند؛ مثلا پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم از مسلمانان همراه خویش بیعتی گرفت که بعدها «بیعت رضوان» نامیده شد. ائمه علیهم السلام هم برای امامت خودشان از مردم بیعت مجدد می گرفتند یا متذکر بیعت گذشته می شدند. روایاتی که «انشدکم الله» دارد به این موضوع برمی گردد. حضرت علی علیه السلام چند بار متذکر بیعت می شوند؛ امام حسین علیه السلام نیز یک سال پیش از واقعه عاشورا در مِنی، یادآور بیعت می شود و وقتی امام حسین علیه السلام و حضرت علی علیه السلام از مردم می خواهند و جواب نمی دهند، آنها را نفرین می کنند. «انشدکم الله»، شما را به خدا قسم می دهم که شما نبودید که پیامبر فرمود: «اولی بکم من انفسکم»؟ چهار پنج تا از صحابه پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم می گویند ما پیرمرد شدیم و یادمان نمی آید که حضرت آنها را نفرین می کند. این نکته مهم است که گاهی وقت ها امام، جامعه را به آن بیعت با خود

متذکر می شود.

بنـابراین بـا نزدیـک شـدن به ایام نهم ربیع الاول، آغاز امامت یگانه منجی عالم بشـریت و سـخن از بیعت با امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشـریف؛ برای کسـی احساس غریبی پیش نیاید؛ زیرا تجدید عهد و بیعت برای جریان امامت امام علیه السـلام چیز عجیبی نیست.

اگر انسان در معامله و سود و زیان است، دین، بیعِ او را جهت می دهـد و جهت دهی آن، بیعت با امام است. در واقع کار دین جهـت دهی بـه معاملـات انسـان اسـت؛ جهت دهی به اینکه تـو زنـدگی ات را، فکرت را، ذکرت را، وقتت را، قلمت را، عُلقه هـایت را، دغـدغه هایت را و هزینه های مالی ات را برای چه مصـرف کنی؟ اگر جهت نـدهی، خُسـر است، مثل یخی که دارد آب می شود سرمایه هایت هم دارد نابود می شود.

بیعت این ثمره را هم دارد که وقتی فهمیدی طرف حسابت امام حسـین علیه السـلام یا امام عصـر عجل الله تعالی فرجه الشریف است، رفتارت، زندگی ات، برخوردت، همه به او بیشتر متمایل می شود.

چگونه برای عید آغاز امامت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف ایده هایی نو و جذاب داشته باشیم؟

محمد رضایی آدریانی (۱).

پیش درامد

نهم ربیع الاول، سالروز آغاز امامت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است. این روز در تاریخ رسالت و امامت؛ در امتداد بعثت های انبیا و غدیر ولایت اوصیا، آخرین آغاز مقدس و ملکوتی است. آغازی که به اعتبار آخرین بودنش حامل تمامی ارزش آغازهای مقدس پیشین هم است. و اگر برجسته ترین آغازهای مقدس همانند بعثت پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم و یا غدیر خم عیدهای دینی مهمی

۱- دانش آموخته مرکز تخصصی مهدویت سطح ۳. a.mohammadrezaei۱۳۵۰@gmail.com

هستند؛ این روز هم در مقام آخرین آغاز می توانـد و بلکه می بایست عیدی مقدس و آسـمانی باشد ولی متاسـفانه ارزش این عیـد در جـامعه شـیعه شـناخته نشـده و در مقایسه با عیـد نیمه شـعبان در مهجوریت به سـر می برد. در حالی که اگر جشن نیمه شعبان جشن و عید امید و انتظار است، جشن و عید نهم ربیع الاول، جشن و عید بیعت و بلکه تجدید بیعت است.

برای خارج سازی این عید از مهجوریت رسالتی سنگین بر عهده عزیزان و نهادهای تبلیغی و رسانه ای و فرهنگی است. چرا که تا این رویداد از زوایای گوناگون مورد بازکاوی علمی و غنی سازی معرفتی قرار نگیرد نباید توقع زایش فرهنگ ها و آداب و حضور اجتمـاعی پر شور و نشـاطی را از منتظران داشت.پس پیش نیاز حضور فعال، ایجاد باور منـدی به این عیـد عظیم است و پیش شـرط باورمنـدی ایجـاد جریـان معرفتی و علمی گسترده و عمیق و متنوع در این موضوع است. ولی به راستی مگر در این موضوع کم آشنا هم زمینه فکر و دانش گسترده است؟

بدیهی است اگر به هر موضوعی با نگاهی انتزاعی و در خلأ نگریسـته شود مشـکل کمبود محتوا و غیر کاربردی بودن محتوا و یـا انحصـار آن به گروه خـاص و یـا تکرار در محتـوا بـدون نـوآوری پیش می آیـد. این در حـالی است که می توان به همـان موضـوع از منظر کـاربردی-عملیـاتی نگریست تـا زایش فکری، تنـوع فرهنگی و تاثیرگـذاری اجتمـاعی را به همراه بیـاورد اما چگونه؟

پرسش جدی این است: که برای غنی سازی تبلیغ و فرهنگ عید نهم

ربیع الاول چه باید کرد؟

در این اثر کوتاه تلاش می شود ضمن اشاره به روش ایده یابی در علوم و معارف با رویکرد جشن اغاز امامت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در نهم ربیع الاول، برخی از ایده های مرتبط هم معرفی بگردد. (۱)

در زمینه نهم ربیع الاول در مرحله اول باید به عنوان موضوع اصلی مهدویّت دید از انجا که نهم ربیع الاول بحثی تاریخی-کلامی-حدیثی است باید منابع مرتبط را جستجوی کاملی انجام داد. (۲)

مباحثی همانند:

- آغاز امامت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف از جهت واقعه بیرونی

- آغاز امامت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف از جهت مباحث نظری

- مباحث مفهومی مهدویت مرتبط با نهم ربیع الاول همانند: بحث آغاز غیبت و چرایی و چیست و چگونگی ان، بحث بیعت و تجدید بیعت، بحث فرق انحرافی و مدعیان، بحث سازمان وکالت و سازمان نیابت خاصه، ادعیه و زیارات مهدوی، و....

در مرحله بعد نگاه به نهم ربیع الاول بصورت بین رشته ای توجه کنیم

۱- البته برای مطالعه بیشتر در دو حوزه ایده یابی و موضوع نهم ربیع، نک به سه اثر از نگارنده با عنوان «عطر میلاد» و «نهم ربیع «نهم ربیع، چرایی، چیستی، چگونگی» هردو چاپ بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود عجل الله تعالی فرجه الشریف و کتاب «راهبردها و ایده های مهدوی» چاپ مرکز پژوهشهای اسلامی صداو سیمای قم

۲- در این زمینه نک: «نهم ربیع الاول چیستی، چرایی، چگونگی»

و از زاویه برخی از رشته های علوم انسانی که با آن زمینه مشترک برقرار می کند مورد تطبیق و مقایسه قرار داده تا با کمک این مقایسه، اولین توسعه در موضوع خام و کلی صورت بگیرد. مثلا:

موضوع اصلی/گرایش علمی/ایده

*آغاز امامت از جهت واقعی

دانش تاریخ/ گاه شمار تاریخی آغاز امامت به صورت توصیفی و سپس تحلیلی

مطالعات زنان/نقش بانوان حریم ولایت در تحکیم امامت حضرت

جغرافیا/جغرافیای تاریخی شیعه و جغرافیای اولین بیعت گران

منطق مغالطات/مغالطه شناسی مدعیان انحرافی و دشمنان موجود در آغاز امامت

سیاسی/وضعیت شناسی تقیه در آخرین آغاز امامت در مقایسه با آغاز های امامت امامان پیشین

سیاسی- اطلاعاتی/مواجهه اطلاعاتی و راهبردهای فریب و ضد فریب بین جبهه حق و باطل در فرایند تولد تا آغاز امامت

*آغاز امامت از جهت نظری

کلامی/ادله امامت امام زمان

عرفانی/چیستی و چگونگی آغاز امامت برای امام

پدیدار شناسی آغاز های معنوی در نگاه دینی

شخصیت شناسی/شخصیت امام پیش و پس از امامت

کلامی – فلسفی/چرایی و چیستی خاتمیت در وصایت در نگاهی مقایسه ای با فلسفه خاتمیت در نبوت

فلسفه تاریخی/خاتمیت در وصایت و ارتباط ان با بلوغ تاریخی جامعه شیعه در آستانه غیبت

رویکرد بلوغ شناسی جامعه حق در بستر ۲۵۰ ساله آغاز های امامت ۱۲ امام (انسان ۲۵۰ ساله)

*بحث آغاز غیبت

سیاسی/دشمن شناسی و تبیین چرایی غیبت

عرفانی/غیبت امام از جامعه بشری، نجات ولی زمان از شیطنت های ابلیسی که از معبر شیاطین انس تجلی پیدا می کرد

مطالعات فرهنگی/غیبت باوری در جامعه شیعه در اغاز دوران غیبت و چالش های ان و راهبردهای امام و نواب برای آنها

عرفانی-کلامی/مقایسه ای بین غیب باوری و غیبت باوری

الهیات/الکوهای غیبت اولیای حق در قرآن و دستاوردهای کلامی آن از جهت شبهه زدائی عامه و تقویت ایمانی خاصه

*ادعیه و زیارات مهدوی

تاریخی/کنکاش در ادعیهو زیارات مهدوی ای که در زمان غیبت صغرا صادر شده اند و تحلیل چرایی و چگونگی صدور و بازتاب های آنها در حفظ معرفتی و رفتاری شیعه در بستر تاریخ

زبانشناسیب/ازشناسی کلید واژه های اصلی در ادعیه و زیارات مهدوی و پیام های ان

عرفانی/چیستی و چرایی تاکید بر تجدید بیعت در ادعیه و زیارات مهدوی

اخلاقی/سبک زندگی بیعت محور، از رهیافت ادعیه و زیارات مهدوی

ادعیه شناسی بیعت، آنالیز دعای عهد

حقوق متقابل امام و شیعه با محوریت تحق متقابل جدید بیعت

کلامی-اخلاقی/نقش انُس پیوسته و جامع با ادعیه و زیارات مهدوی در تعریف هندسه ای کامل از مهدویت و ایجاد بیعتی

پیوسته، و زدودن زمینه های لغزش و انحراف در دو دوران سخت غیبت و آخر الزمان

آنچه در جدول فوق مشاهده می کنید بارش فکر ی است بر اساس نگاهی کلی به هر یک از دانش های مذکور. این در حالی است که اگر در هر دانش فهرستی از ریز موضوعات اصلی استخراج شود (به عنوان نمونه در دانش مدیریت) و آنگاه آن را با مباحث اصلی نه ربیع الاول مقایسه نمود، شاهد ایده های فراوان تر و جذابتر و کاربردی تری خواهیم بود.

بدین معنا که تصور نشود که در مرحله بالا- فرایند ایده یابی به پایان رسیده بلکه ناظر به تنوع مخاطب، نهضت ایده یابی استمرار پیدا می کند. به عنوان نمونه:

وضعیت مخاطب/ایده ها

کودک و نوجوان/زیباشناسی تفویض ماموریتی بزرگ به کودکی بزرگ و آسمانی

جاذبه های فطری کودکی معصومانه

زنان/گاه شمار تاریخی بیعت گری زنان مسلمان با معصومین در تاریخ اسلام و بازتاب های ان

بازتعریف معنی و مفهوم بیعت و تجدید بیعت در متن زندگی زنانه

نقش های جنسیتی و سبک زندگی منتظرانه

اقتصادی-اجتماعی/گونه شناسی نقش آفرینی در روز عید بیعت متناسب تفاوت سرمایه اجتماعی و توان مالی و تخصص علمی و استعداد خدادای

سطح سواد/حوزوی/بازخوانی جامع روایات آغاز امامت از جهت کلامی و روایات آغاز امامت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف از جهت تاریخی-سیاسی- اجتماعی

دانشگاهی/مواجهه نابرابر دشمن مبتنی بر قدرت سخت-نرم در مقایسه با قدرت نرم امام عسکری علیه السلام در مسئله مهدویت از تولد تا امامت، و تحلیل نتایج و دستاوردها در کوتاه مدت و بلند مدت

نوع باور مندی/اهل سنت/اثبات عید بودن آغازین روز امامت موعود، از رهیافت توجه قرآن و فرهنگ نبوی به آغاز های مقدس و آسمانی

دین گریز/اثبات ضرورت بیعت ورزی پیوسته با هر زمان، از رهیافت مطالعات انسان شناسی فطری-علمی

میزان باورمندی/مومنانه/الزمات بیعت ورزی پیوسته از جهت لزوم پیشرفت تاریخی هماهنگ با پیشرفت موازی حق و باطل و ضرورت مهدی یاوری روزآمد در بستر نیازهای زمانه امام و جامعه شیعه

غافلانه/یاداوری حقیقت تشیع از رهیافت لزوم همراهی و پیروی و انس ویزه با معصوم هر زمان و جانشینان او (بیعت ورزی پیوسته تا واپسین نفس)

جغرافیای سکونت/جوامع شیعی/تذکار به لزوم شکر نعمت ولایت و انتظار از رهیافت ایجاد نظام اجتماعی اخوت و مواسات و فرهنگ ایثار و نصرتبا دیگر مهدی یاوران جهت رشد و ارتقای جوامع مهدی باور

جوامع اهل کتاب/تبیین عید بیعت به عنوان عیدی اسمانی که از رها شدگی بشر (پس از خاتمیت های ادعایی در ادیان ابراهیمی) جلوگیری کرده و جاذبه آفرینی برای عید بیعت بر محور وجود واسطه فیض آسمانی پیوسته زمینی و انسانی

همانگونه که مشاهده شد تنوع مخاطب هم در تنوع ایده ها نقش دارد. البته در جدول فوق تنها ایده های کلی و پراکنده ارائه شد و گرنه در یک نگاه تخصصی می توان به یک ایده و موضوع واحد از نگرش تنوع مخاطب

نگریست.

آخرین مرحله در فرایند غنی سازی ایده، مرحله فرم و قالب و روش است. و از آنجا که هر فرم و قالب اقتضائات خود را می طلبد می توان شاهد برداشت محصولات متنوعی بود. به عنوان نمونه در مباحث تخصصی خطابی و یا رسانه ای مباحث رجالی و حدیثی پر رنگ می گردد. ولی در مباحث گاه شماری و یا داستانی توجه به جزئیات مورد عنایت قرار میگیرد. نمونه ای از ایده های معطوف به فرم که بر آمده از به تنوع فرصت های پیش روی مبلغ است چنین می باشد:

موضوع/فرم/ایده

رویداد تاریخی آغاز امامت/نمایشگاه/استخراج رویدادهای موازی سه گانه «سیاه، سفید، خاکستری» در حدفاصل سال های پیش تولد امام موعود تا پایان سال اول غیبت صغری، و آنگاه تهیه گاه شمار تاریخی براساس مدل های هنری «time line» (۱)

داستان/بازخوانی ماجرای تولد تا آغاز امامت از زاویه دید شیعه ایرانی در آن مقطع تاریخی (۲)

مناظره/ بررسی ادله اثبات ولادت و آغاز امامت برای مخاطب غیر شیعه و یا برای رد شبهات وهابیت

۱- تایم لاین یا خط زمان، نمایشگاهی است که بر اساس یک پروسه زمانی سال به سال یا ماه به ماه پیش می رود. بر این اساس مجمعه ای از اطلاعات سال به سال یا ماه به ماه یا روزانه یا هفته ای، در مجموعه ای از اویزهای پیاپی که با خط زمان به هم پیوسته اند ارائه می گردد. برای آشنایی بیشتر با این روش آن را در موتوهای مرورگر اینترنتی جستجو نمایید.

۲- در این زمینه نک: «عطر میلاد» روایتی نو ز داستان میلاد حضرت

فرهنـگ سـازی و جریـان سـازی برای جشن نه ربیع/فعالیت اجتماعی/تشویق گروه های اجتماعی تحت نفوذ (هیئات، مـدارس، خانوداه ها و پرسنل ادارات و اصناف و...) به خواندن دعاهای تجدید بیعت با حضرت (دعای عهد در صبحگا، زیارت آل یس در شب و شام عید)

نمایشـگاه/تهیه اطلسـی مختصـر و تطبیقی از جغرافیای شـیعه در دوران امام عسـکری علیه السـلام و دوران غیبت صغری و بیان کمیت و کیفیت امام یاوری سازمان وکالت و جامعه شـیعه در ان زمان، با نقشه های از جغرافیای شـیعه در زمانه کنونی و تهییه قوت ها و ضـعف های هر جامعه (بر اساس روش سوات: swot) و تعریف نقش و ماموریت برای تک تک احاد جامعه شـیعه از زن و مرد و شاغـل و دانش امـوز بر اسـاس میزان توانمنـدی در محـدوده ابزارهـای رایـانه ای و... موجـود و...تعریف سـبک زندگی پیش روی هر شیعه بر اساس نیازهای شیعه و استعدادهای او

جشن خانوادگی/تشویق به برگزای جشن های عقد و عروسی جوانان شیعه در روز عید نهم ربیع الاول

شعر و مدیحه/دادن سوژه های جالب و جذاب به شعرا جهت تولید اشعار در قالب های سرود و شعر ائینی و شعر نو و سنتی و...

خطـابه/جلسه جشن و سـخنرانی شـاد و جـذاب بر محور حکایـات جـالب و جـذاب امامـان بـا خواص یارانشان، از جهت حظی متقابلی که امامان و یاران رشد یافته و برجسته ایشان از همدیگر می برده و نشاطی که با هم داشتند.

و در پایان نبایـد فراموش کرد که نهم ربیع الاول عیـد تجدید بیعت است.تجدید بیعت از اختصاصات فرهنگ شـیعه است. چرا که وقتی در این مکتب امامت و ولایت واقعیت و حقیقتی پیوسـته و مسـتمر باشد، تولی و ولایتمداری مسـئولیتی برایشیعیان هم رسالتی پیوسته خواهد بود که هماره باید

روزآمد گردد. و همانگونه که روز عیدغدیر تجدید بیعتی با امام اولین است، نهم ربیع الاول تجدید بیعتی پیوسته در بستر زمانه غیبت با امام غائب خواهد بود. و این یعنی نشاط و رشدی پیوسته برای جامعه شیعه تا آستانه ظهور.

امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف مرا دوست دارد

.محمد رضا فوادیان – استاد حوزه ودانشگاه

رُمیله میگوید: «در زمان حکومت امیرالمؤمنین علیه السلام روزی به تب شدیدی دچار شدم و در روز جمعه احساس سبکی کردم با خود گفتم: بهتر است که آبی به صورت بزنم و پشت سر حضرت نماز بخوانم به مسجد آمدم. هنگامی که آن حضرت بالای منبر رفتند. تب من برگشت. وقتی سخنان امام تمام شد و به سرای حکومتی برگشت، من هم به آنجا رفتم و وارد ساختمان شدم. حضرت فرمودند:ای رمیله میدیدم که به خود میپیچیدی. گفتم: آری. آنگاه داستان خود را بازگو کردم.

فرمودند: رُمیله! هیچ مؤمنی مریض نمیشود مگر این که ما از شدت علاقه به او مریض میشویم و هیچ مؤمنی غمگین نمیشود مگر این که ما به خاطر او محزون میشویم و دعا نمیکند، مگر این که آمین میگوییم و ساکت نمیشود، مگر این که برایش دعا میکنیم.

گفتم:یا امیرالمؤمنین ! فدایت شوم، این حالت مربوط به کسانی است که در کنار شمایند یا درباره همه مؤمنان صدق میکند؟

امام فرمودند: رُمیله هر مؤمنی که در شرق یا غرب یا در جاهای دیگر باشد از ما غایب نیست.» (۱)

اساس دین اسلام محبت است. حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم مهربانترین آفریده خداست. پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم میفرماید: «محبت، پایه و اساس من است». (۲) حتی دشمنانش طعم محبت او را چشیدهاند. وقتی یک یهودی که هر روز به او جسارت میکرد، مریض شده، به عیادت او رفت. در فتح مکه پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم خانهی ابوسفیان را مانند کعبه، مکان امن اعلام کرد و فرمود: هر کس به خانهی خدا یا خانهی ابوسفیان پناه برد، در امان است. مکه را بدون ریختن یک قطره خون فتح کرد و فرمود: «امروز روز رحمت و محبت است به دنبال زندگیتان بروید که همه شما آزاد شدگانید» (۳)

پیامبر آن قدر مهربان است که خداوند در وصفش میفرماید:

«ای پیامبر به سبب لطف و رحمت الهی، بر مردم نرم دل شدی، اگر تند خو و سخت دل بودی از اطرافت پراکنده میشوند.» (۴)

بر اساس روایات، سیره و شخصیت امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف مانند پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم است.

۱- – بحار الانوار، ج۲۶، ص ۱۴۰

۲- – مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۱۷۳

۳- – بحار الانوار، ج۲۷، ص ۱۰۷

۴- – آل عمران:۱۵۹

در سراسر زندگی حضرت از آموزههای مهرورزانه برای جهانیان دیده میشود.

امام محمد باقر علیه السلام میفرماید: «او همانند سیره پیامبر رفتار میکند» (۱)

خداوند متعال در وصف پیامبرش میفرماید:

«خدای متعال از میان شما، فردی را به رسالت فرستاد که فقر و پریشانی و جهل و فلاکت شما بر او گران است و برای نجات و آسایش شما حرص میورزد و خود خوری میکند و نسبت به مؤمنان بسی دل رحم و مهربان است.» (۲)

در تاریخ جنگ احد آمده وقتی مشرکین، سر و دندان پیامبر را شکستند، به جای آن که آنها را نفرین کند، در حق آنها این چنین دعا فرمود: خداوندا ! قوم مرا هدایت فرما که آنها نمیدانند (۳) و در مراسم حج وقتی پیامبر کنار کوه صفا به مردم گفت: «قولوا لا اله الا الله تفلحوا»؛ «لا اله الا الله بگویید تا رستگار شوید» او را سنگ باران کردند. فرشتگان نزد او آمده و گفتند: اگر فرمان بدهی کوهها را بر سر آنها خراب میکنیم. اما پیامبر فرمود: «من پیامبر رحمت هستم. پروردگارا امت مرا هدایت کن زیرا آنها نمیدانند.» (۴)

پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در وصف امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف میفرماید:

«او مردی از تبار من و همنام من است. او در خلقت و سیرت شبیهترین

۱- – تهذیب الاحکام، ج۶، ص۱۵۴

۲- – توبه:۱۲۸

۳- – بحارالانوار، ج ۲۰، ص ۲۱

۴- – همان، ج۱۷، ص۲۷۶

مردمان به من است.» (۱)

در روایتهای فراوانی امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف در صورت و سیرت شبیه پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم معرفی شده است. پیامبری که رأفت و رحمتش به عنوان الگو و اسوه برای جهانیان است.

عبد الله بن ابان روغن فروشی داشت. روزی به امام رضا علیه السلام گفت:آقا جان! برای من و خانوادهام دعا کنید. حضرت در پاسخ گفت: «مگر دعا نمیکنم؟ به خدا قسم کارهای شما هر روز و هر شب بر من عرضه میشود.» (۲)

عبدالله تعجب میکند. حضرت در ادامه میفرماید:آیا کتاب خدا را نمیخوانی که میفرماید:

«بگو عمل کنید که خداوند و پیامبرش صلی الله علیه و آله و سلم و مؤمنان (ائمه علیهم السلام) عمل شما را خواهند دید.» (۳)

حتی شگفت زده خواهید شد اگر بدانید امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف نه تنها روزی یک بار بلکه همیشه دعاگوی ماست.

امام صادق علیه السلام میفرمایند: «همانا من در هر شبانه روز هزار مرتبه برای پیروان گناهکارم دعا میکنم.» (۴)

آیا میدانید چقدر از بلاها به وسیله امام زمان و به دعای ایشان از ما

۱- – کمال الدین، ج ۱، ص ۱۷۶

۲- – بصائر الدرجات، ص ۴۲۹

۳- – توبه -۱۰۵

۴- – اصول کافی، ج ۱، ص ۴۷۲: «انی لا دعوا الله لمذنبی شیعتنا فی الیوم و اللیله الف مره»

دفع شده است. از آنجا که همه امور به محضر ایشان عرضه میشود. امام از هر بلایی که قرار است نازل شود آگاه است (۱) لذا از خداوند میخواهد تا آن بلا بر ما نازل نشود.

او عاشقانه برای همه ما دعا میکند. قطعا هر کسی خوب باشد، سهم بیشتری از محبت او دارد. اما این به آن معنا نیست که او عاشق همه ما نباشد، و هوای ما را نداشته باشد. او برای ما و همه کسانی که ما دوستشان داریم، دعا میکند و سرنوشت خوب میطلبد.

با خواندن سوره قدر در مییابیم که فرشتگان و روحالقدس در شب قدر بر امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف نازل میشوند و سرنوشت یک ساله ی ما را به امضای ایشان میرسانند، و کسی که قدرت تغییر سرنوشت را دارد، امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف است

امام محمد باقر علیه السلام میفرماید: «به درستی که خداوند ما اهل بیت علیهم السلام را بر آنچه بخواهیم توانا قرار داده است» (۲)

در شبهای قدر محبت امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف چنان فراگیر است که بسیاری از آن بهرهمند میشوند و ما چقدر به این محبت بی کران نیازمندیم.

خیلی از خوبیها که نصیب ما شده است به سبب سرنوشتی پر از خیر و خوبی است که او برایمان امضاء فرموده است

۱- - بصائر الدرجات، ص ۱۱۵، امام موسی کاظم علیه السلام می فرماید: هیچ ملکی نیست که خداوند او را برای اجرای فرمانی به زمین ارسال نماید مگر این که ابتدا نزد امام رفته و آن امر را به ایشان عرضه می دارد.

۲- - بصائر الدرجات، ص۳۹۵

امام محمـد باقر علیه السـلام میفرمودند: «فرشـتگان الهی و روحالقدس در شب قدر هر آنچه را که در طول سال قرار است رخ دهد با امام در میان میگذارند. یکی پرسید: مگر امام از آن احکام و امور بی خبر است؟

حضـرت فرمودنـد:خیر، با خبر است، ولی در شـبهای قدر از سوی خدا به پیغمبر صـلی الله علیه و آله و سـلم و جانشـینان ایشان نسبت به آنچه میدانند، دستور میاید که آن چه را میدانند اجرا کنند.» (۱)

چرا فرشـتگان نـامه اعمـال ما را هر هفته، هر ماه و هر سال بر حضـرت عرضه می کننـد؟ این کار چه سودی دارد؟ امام مهـدی عجل الله تعالی فرجه الشـریف بی شک از همه اعمال و رفتار ما در گذشته، حال و آینده خبر دارد. کسی که از همه چیز آگاه است چرا باید نامه اعمال ما را ببیند؟

آیا این مسئله تشریفات است، یا فایدهای دارد؟ پیامبر میفرماید: «همانا اعمال شما در هر دوشنبه و پنجشنبه بر من عرضه میشود، پس من در برابر کارهای خوب شما خدا را شکر میکنم و برای اعمال بدتان از خداوند بخشش شما را میخواهم.» (۲)

امـام رضـا علیه السـلام هم میفرمایـد: «به درستی که مـا امامـان در هر صـبح و شـام بر اعمـال شـیعیانمان که بر ما عرضه میشود مینگریم. پس بر کوتاهیهای ایشان، طلب عفو و بخشش میکنم وبر اعمال نیک ایشان شکر خداوند را به جا میآوریم.» (۳)

۱- – کافی، ج ۱، ص ۲۵۲

۲- – بصائر الدرجات، ص ۴۶۴

۳- – مناقب آل ابی طالب، ج ۳، ص ۴۵۲

امام مهـدی عجل الله تعالی فرجه الشـریف در نامه ای به شـیخ مفید مینویسد: «ما در مراعات و خبر گیری از حال شـما کوتاهی نمیکنیم و یاد شما را فراموش نمینماییم.» (۱)

این اغراق نیست، امـام با تمام وجود ما را دوست دارد و به ما عشق میورزد. بی سـبب نیست که از خداونـد متعال میخواهیم:«و امنن علینـا برضـاهُ وهَب لَنـا رَأفَتُه وَ دَعاءَهُ؛ خـدایا! بر ما به خشـنودی آن حضـرت منت گـذار و رأفت و مهربانی و دعای خیر و برکت وجود مقدسش را به ما عطا فرما تا بدین وسیله، ما به رحمت گسترده و سعادت نزد تو دست یابیم» (۲)

حتماً شـنیدهاید که محبت، محبت میآورد. وقتی ما امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف را دوست داریم پیداست، که ایشان هم ما را دوست دارند. به قول معروف:

چه خوش بی مهربانی هر دو سر بی که یک سر مهربانی درد سر بی

کسـی به امام صادق علیه السـلام گفت: «به خـدا قسم شـما رو دوست دارم» حضـرت به زمین خیره شـد و پس از لحظهای سـر برآورد و فرمود: راست گفـتی، از قلب خود بـپرس که دل من نسـبت به محبت تو چگونه است؟ زیرا همانـا دل من از آنچه در قلب توست خبر میدهد.» (۳)

از این روایت در مییابیم که محبت شما به امام یعنی عشق امام به شما

۱- – احتجاج، ج ۲، ص ۳۲۲

۲- – دعای ندبه

۳- – اصول کافی، ج ۲، ص ۶۵۲: «حد ثنا مسعده بن الیسع قال قلت... والله لا حبک ثم رفع راسه...»

عشق یکسان مینوازد عاشق و معشوق را

این عمل از شمع و از پروانه محسوس است.

پس بهتر است دوباره سری به قلبتان بزنید، اگر عشق به او جاری است بدانید به خاطر این است که قلب امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف هم سرشار از محبت به شماست.

بسیاری از عنایتهای حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف نیز به سبب محبت و عشق است او به انسانها عشق میورزد.

او فقط امام ایران و این جا و آن جا نیست. امام جغرافیاست. امام شرق و غرب عالم است. امام زمین و آسمان است. محبت او به هستی برای کسب منفعت یا فرونشاندن میلی نیست. وجود او پر از محبت الهی است. (۱)

عادت او احساس و نیکی به خلایق است. (۲) همه بارها از چشمه محبت او سیراب شدهاند، زیر چتر محبت او ایستادهاند.

عهد کردم که بدهکار نباشم به کسیوای از دست محبت که بدهکار توام

انسان گناهکار هم دوست دارد، که دیگران او را دوست بدارند و از خود نرانند، اما این گونه نیست گناهکار با گناهش از چشم خیلیها میافتد.

بنابراین، اگر گناه کنیم، امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف هم غمگین است. اما باز هم مشتاق توبه و بازگشت ماست. ایشان در پیامی شیوا به شیعیان خود

۱- – زیارت جامعه:« التامین فی محبه الله»

۲- – همان:»عادتکم الاحسان و سجیتکم الکرم»

می فرماید:

«اگر نبود محبت و علاقه ما نسبت به صلاح شما و رحم و دل سوزی ما نسبت به خود شما، هر آینه از خطاب با شما صرف نظر میکردیم و کاری به کارتان نداشتیم.» (۱)

هر گاه راه به جایی نداشتید بدانید امام عجل الله تعالی فرجه الشریف شما رامی پذیرد. اگر روزی دنیا به این بزرگی برای شما کوچک شد، بدانید جایی برای پر کشیدن و پرواز به سوی آن وجود دارد. پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم میفرماید:«امت من به امام عجل الله تعالی فرجه الشریف پناه میبرد، ان گونه که زنبور عسل به ملکهی خود پناه میبرد» (۲) و«امت من به او پناه میبرد، همان گونه که پرندگان به آشیانهٔ خود» (۳)

روی صندوقهای صدقات خواندهاید این حدیث نوشته شده:«صدقه بلا را دفع میکند»

تا حالا فکر کردهاید امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف چند بلا را از ما دفع کرده است چند بار از خداوند برای ما، زنده ماندن، عمرِ طولانی طلب کرده است راستی سهم ما از دعاهای نیمه شب امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف چقدر بوده است؟ سید بن طاووس میگوید: سحرگاهی در شهر سامرا شنیدهام که امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف اینگونه دعا میفرمود:

«خدایا! شیعیان را تا روزگار عزت، ملک، حکومت و دولت ما زنده و باقی

۱- - بحارالانوار، ج ۵۳، ص ۱۷۹« لولاعندنا من محبته صلاحکم »

۲- - الحاوی للفتاوی، ج ۲، ص ۷۷

۳- - دلائل الامه، ص ۴۴۵

بدار» (۱)

یقین کنید امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف با دعاهای خویش همواره در حفظ شیعیان میکوشد. «نصر» که از خادمان خانهی امام حسن عسگری علیه السلام است میگوید: زمان کودکی امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف، حضرت به من فرمود: آیا مرا میشناسی؟ گفتم: آری، شما آقای من و فرزند مولای من هستی. حضرت فرمود: از این نپرسیدم. گفتم: نمیدانم شما بفرمایید:حضرت فرمود: «من خاتم اوصیاء هستم و بلا تنها به وسیله من از خانواده و شیعیانم دفع میشود.» (۲)

هر شخصی بارها فاصله خود را با فقر، تصادف، رسوایی، بیابرویی کم کرده است. اما چه کسی او را نجات داده است؟

اگر محبتهای ایشان نبود، زندگی ما تا کنون دوام نداشت. ما نبودیم، به هزار راه نرفته، رفته بودیم و کینهها وجودمان را فرا گرفته بود. بهتر است بگوییم اگر محبتهای او نبود، آغاز و نهایت ما مشخص نبود.

تولد و مرگ ما به امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف گره خورده است. اگر متولد شدیم او ما را خواسته است و اگر بمیریم او ما را تنها نمیگذارد. امروزه ما مانند برگی هستیم که درختش امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است امام محمد باقر علیه السلام درباره درخت طوبی میفرماید:

«آن درخت، حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم است. تنه آن، حضرت علی علیه السلام و شاخه

۱- - بحارالانوار، ج ۵۳ ، ص۱۲۵

۲- - کمال الدین، ج ۲، ص ۴۴۱

اش حضرت فاطمه علیها السلام و میوه هایش فرزندان فاطمه علیها السلام و شیعه برگهای ان درخت هستند. هرگاه یکی از شیعیان ما از دنیا برود. برگی از آن درخت میافتد و هر گاه نوزادی برای شیعه به دنیا آید به جای آن برگ، برگی میروید.» (۱)

تولد و زندگی به خاطر وجود حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف است. در حقیقت سر چشمه حیات در این زمان وجود نازنین و گرامی ایشان است.

امام صادق علیه السلام میفرماید: «ما اهل بیت علیهم السلام علت به وجود آمدن همهی مخلوقات هستیم.» (۲)

و در روایت دیگری میفرماید: «خداوند اهل بیت علیهم السلام را سبب زندگی خلایق قرار داده است.» (۳) رشد و بزرگ شدن هم با عنایت امام زمان بوده است در امور زندگی هم همه خوبیها از سوی امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف به ما میرسد، او واسطه فیض است. امام کاظم علیه السلام میفرماید: «هیچ ملکی نیست که خداوند او را برای اجرای فرمانی به زمین ارسال نماید، مگر این که ابتدا نزد امام برود و ان امر را به ایشان عرضه میدارد.» (۴) تمامی نعمتها، رزق و روزیها، منفعتها، برکتها و رحمتها به خاطر امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف و از سوی ایشان به ما میرسد.

۱- - بحارالانوار، ج ۹، ص۱۱۲، واوراقها شیعتنا

۲- - بحارالانوار، ج ۲۶، ص ۲۵۹

۳- - اثبات الوصیه، ص ۱۸۳

۴- - - بصائر الدرجات، ص ۱۱۵

امام محمـد باقر علیه السـلام میفرمایـد:«خداونـد، به خاطر اهل بیت علیهم السـلام به بنـدگانش روزی میدهـد و به خاطر ایشان سرزمینها را آباد میکند، و به خاطر ایشان برکات را از زمین خارج میکند.» (۱)

در حدیث دیگری امام صادق علیه السلام میفرماید:

«خداونـد به سـبب ما درختان را میوهـدار، و میوهها را رسـیده و قابل اسـتفاده میکند و به خاطر ما باران را نازل و زمینها را سبز میگرداند.» (۲)

محبتهـای امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشـریف به هنگام مرگ هم شامل ما میشود. آقای جوادی آملی میگویـد: اگر کسـی واقعاً مهدوی باشد، همین که دارد میمیرد، نخستین کسی که به بالین او میآید، وجود مبارک حضرت است. (۳)

مرحوم کلینی رحمه الله نقل میکنـد: «چهار بزرگوار به بالین محتضـر مؤمن میآینـد و هیـچ لـذتی برای مؤمن به انـدازهی لـذت مردن نیست.» (۴)

اگر شما مؤمن و مهدوی باشید، زندگی و مرگتان غرق در محبت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است.

امام سجاد علیه السلام میفرماید: «خداوند به خاطر ما به زندگانی شما در دنیا و عالم قبر روشنی میبخشد» (۵)

۱- – کافی، ج ۳، ص ۲۳۹

۲- – کافی، ج ۱، ص ۱۴۴

۳- – فصلنامه انتظار، ش ۱۳، ص ۵۲

۴- – کافی ج۳ ص۲۳۹

۵- – ینابیع المعاجز، ص ۱۱۸

امـام صـادق علیه السـلاممیفرماید: «لحظه جـان دادن، هنگام راحتی و لـذت بردن میشود. شب اول قبر شب راحتی انسان است. پاسخ به سوالهای قبر آسان خواهد شد.» (۱)

امام صادق علیه السـلام میفرماید: «از روح میت در قبر پنج چیز پرسـیده میشود. از نماز، زکات، حج و روزه و ولایت ما اهلبیت علیهم السلام، پس ولایت از کنا قبر به نماز، زکات، حج و روزه میگوید: اگر کاستی در شما هست من جبران میکنم.» (۲)

امام کاظم علیه السـلام فرمودنـد: «بر من و دیگر امامان در هر زمان لازم است که بر جنازهی شـما در هر کجا که باشد حاضـر شویم، پس تقوای الهی را پیشه خود سازید.» (۳)

ولی مـا چه کردهایم؟ تا حالا چقـدر از محبتهای امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشـریف سـخن گفتهایم، چه قـدر در این باره پیامک زدهایم؟ چند تابلو از جلوههای مهر و محبت نقش دیوار فکر، جان و خانهمان شده است، چقدر!!!

امام محمد باقر علیه السـلام به یکی از یارانش که با دوسـتان خود همواره درباره ولایت گفتگو میکردند، فرمود: «به خدا قسـم دوست میدارم در گفت و گو ایشان با شـما باشم. من بوی شما و روح شما را دوست میدارم. شما بر دین خدا و دین فرشتگان اویید پس ما رو با تقوایتان و اجتهاد و کو ششتان یاری

۱- – تفسیر عیاشی، ج ۲ ، ص ۲۲۵

۲- – کافی، ج ۳، ص ۲۴۱

۳- – مناقب آل ابیطالب، ج ۳، ص ۴۱۱

کنید.» (۱)

از این همه محبت چند پیمانه برداشتهایم؟ چقدر خودمان را به آن سپردهایم؟

متأسفانه برخی مسلمانان و شیعیان چنین میپندارند که امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف خشن و خون ریز است و او را با شمشیر و قتل میشناسند.

باید گفت از سوی برخی دروغ پردازان و سازندگان احادیث دروغین، دروغهای ناروایی بر امام مهربانیها بستهاند و کار را به جایی رساندهاند که برخی شیعیان باور کردهاند که امام عجل الله تعالی فرجه الشریف با قتل و کشتار حکومت میکند و انسانهای گنهکار را از دم تیغ میگذراند و شمشیر امام گردن انسانها را میزند. (۲) حتی برخی با هم شوخی می کنند و گردن همدیگر را میبوسند و میگویند: «جای شمشیر امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف را میبوسیم».

حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف در عصر ظهور با مردم مهربان است و با کارگزاران حکومتش سخت برخورد میکند. (۳) او با دشمنان انسانیت (صهیونیسم) سخت و خشن برخورد میکند.

«اشداء علی الکفار رحماءبینهم» (۴)

جالب اینجاست که برخی شیعیان میپندارند که امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف ظهور

۱- – اصول کافی، ج ۲، ص ۱۸۷

۲- – فصلنامه انتظار، ش ۱۲، ص ۲۳۳

۳- – معجم احادیث الامام المهدی، ج ۱، ص ۲۴۶:« رحیما بالمساکین شدیدا علی العمال»

۴- – سوره فتح، آیه ۲۹

کند، زندگی این دنیا تمام میشود. پس نمیخواهند امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف ظهور کند.

در حالی که نمیدانند از ظهور تا قیامت فاصلهی زیادی است و پس از ظهور، رجعت رخ میدهد. آن زمان زندگی رنگی تازه میگیرد رنگی که آن را از زندگیهای امروزی جدا میکند.

عصر ظهور عصر زندگی است، عصر خوبیها، ظهور رأفتها، جوشش شفقتها و رسیدن به عطوفت هاست.

نهم ربیع الاول؛ آغاز امامت امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف فرصت ها و چالش ها

جواد اسحاقیان - حجت حیدری چراتی (۱)

مقدمه

تشیع به عنوان مسیر حقیقی اسلام که ریشه در مبانی نظری و عملی مکتب پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم دارد. التزام به این عقاید و رفتارهای برخاسته از آن باعث سعادت دین و دنیا می شود خصوصا در عرصه اجتماعی و سیاسی، هرچه التزام عملی بیشتر باشد اهداف اسلامی بیشتر در دسترس خواهد بود.

هرچه زاویه بیشتری از این معیارها ایجاد شود از اهداف اسلام دور می شویم و حاصل این زاویه، نزدیک شدن به جاهلیت و بهره برداری بیشتر دشمنان اسلام از آن خواهد بود؛ همانگونه که سران کفر و صاحبان سرمایه

۱- فارغ التحصیلان مرکز تخصصی مهدویّت.

و قدرت در دوران جاهلیت از نمادها و عبادات دینی به سود خود بهره می بردند.

در عصر ما نیز برخی تفسیرها و برداشت ها از موضوع ولایت و امامت و چگونگی رابطه امام و امت باعث شده است که به نام بهره گیری و تبعیت از اهلبیت و وفاداری به عشق اهلبیتی، کارهایی انجام شود که باعث افتراق امت اسلام و به هدر رفتن جان، ناموس و منافع عظیم مسلمانان و امت اسلامی شود.

برخی از جریانات به نام اسلام که به تشیع انگلیسی معروف شده اند، از مناسبتهای اسلامی شیعی سوء بهره برداری می کنند؛ از جمله این مناسبت ها، نهم ربیع الاول است که به نام سالروز آغاز امامت امام عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف مزین شده است ؛ اما بنابر برخی از ادله ضعیف به کشته شدن یکی از خلفاء به بهانه جشن و سرور و احیای امر اهلبیت، گفتارها و رفتارهایی نسبت به مقدسات دیگر مذاهب اسلامی واقع می شود که توهین آمیز و تفرقه افکنانه است.

مباحثی که در این نوشتار مطرح می شود با محوریت این موضوعات است:

- جایگاه امام و امامت نسبت به امت

- اتحاد امت اسلامی بر مبنای امامت و عقلانیت شیعی

- تعظیم شعائر و انحرافات واقع شده این موضوع

- پیام ها و هشدارهای علماء در مورد انحرافات مربوط به شعائر اسلامی

- نقشه ها و راه های نفوذ دشمن از طریق اختلاف افکنی و با بهانه های

مذهبی و گروه های تفرقه افکن در امت اسلامی

امام؛ مظهر رحمت

با توجه به متون دینی روشن می شود که پیامبر و اهلبیت، مظهر رحمت و محبت به کل عالم اسلامی هستند. همانطور که امام رضا علیه السلام فرمودند:

الْإِمَامُ الْأَنِيسُ الرَّفِيقُ وَ الْوَالِدُ الشَّفِيقُ وَ الْأَخُ الشَّقِيقُ وَ الْأُمُّ الْبَرَّهُ بِالْوَلَدِ الصَّغِيرِ (۱)

در این روایت امام به عنوان انیس مهربان و پدری با شفقت و مادری دلسوز به طفل خود معرفی شده است. هرکس این نسبت ها و نقش ها را داشته باشد هرگز کاری انجام نمی دهد که زمینه نفرت و گریز دیگران شود.

پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم بارها خود و امیرالمؤمنین (علیه السلام) را پدران امت خود معرفی کرد: أنا و علی ابوا هذه الأُمّه. (۲)

در روایت دیگری علی علیه السلام فرمودند: "و لحقنا علیهم اعظم من حق ابوی ولادتهم؛ (۳)حق ما بر امت بزرگتر از حق پدر و فرزندی است".

این گونه روایات نشان می دهد که نمی توان به نام دفاع از اهلبیت، کاری انجام داد که از رحمت و رافت به دور باشد و افرادی که دارای عقاید

۱- بحارالانوار ۲۵/۱۲۴، ح. ۴ و نظیر آن: همان/ ۱۷۱، ح۳۸

۲- بحار الانوار ، ج ۱۶، ص ۹۵

۳- همان ، ج۲۳، ص ۲۵۹

و مذاهب دیگر هستند و آشنا با حقایق اهلبیت نیستند را آماج حملات قرار داد همانطور که پدر با وجود اختلافی که در فرزندانش هست و شایستگی متفاوتی در آن ها می بیند ولی هم به لحاظ رابطه پدرانه همه را زیر بال و پر محبت خود قرار می دهد و هم از نظر مصلحت و مدیریت خانواده هم کاری نمی کند که باعث درگیری و حسادت و فتنه درون خانواده شود.

همواره در مقابل جریان امامت و اولیای الهی، صاحبان قدرت و ثروت که منافعشان را در خطر می بینند، وارد عرصه شده و سعی می کنند به حذف فیزیکیِ امام حق و یا تخریب شخصیت آنان بپردازند و اگر فضای اجتماعی مناسب برای این کارها وجود نداشت و امکان عملی کردن آن را نداشتند با نفوذ فرهنگی به پیاده کردن نقشه های خود از طریق غیر مستقیم و به اصطلاح، تقابل نرم می پردازند. در عصر حاضر، بیشتر فعالیتهای دشمنان از طریق جنگ نرم واقع می شود.

نفوذ و جنگ نرم

جنگ نرم و عملیات روانی، گستره مفهومی وسیعی را شامل می شود که طی آن، ابزارهای فرهنگی، هنری، تبلیغی، زبانی و ارتباطی گوناگون در خدمت تامین مقاصد اعتقادی، سیاسی و اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و نظایر آن قرار می گیرد.

ابزار و شیوه های جنگ نرم

ابزار کاربردی آن، ناتوی فرهنگی است که در قالب ابزارهای عمومی و

روانی و رسانه ای عمل می کند. هدف آن تضعیف ثبات و امنیت اجتماعی، فرهنگی بوده و دوره آن بلند مدت است؛ از این رو می توان تهدید یا براندازی نرم را تلاش دشمن جهت تسلط کامل در ابعاد گوناگون بر یک جامعه دانست که این تسلط با زدودن الگوهای رفتاری و هنجارهای ارزشی جامعه مورد تهاجم و جایگزینی الگوها و ارزشهای جامعه ی مهاجم محقق می گردد. در این نوع تهدید و جنگ، کشور مهاجم بدون خونریزی و با طی کردن پروسه زمانی آرام و بدون نیاز به نیروهای نظامی بلکه با استفاده از استحاله فکری و فرهنگی یک جامعه، سلطه همه جانبه خود را بر آن جامعه تحمیل کرده و با روش نرم افزاری حساب شده آنان را مطیع خود می گرداند.

بزرگان همواره در مورد خطر جنگ نرم هشداری لازم را داده اند ؛ از جمله حضرت امام خمینی قدس سره که اهداف نظام اسلامی را در حد امت اسلام و کل نظام بشری گوشزد کرده اند، می فرمایند:

... ما تصمیم داریم پرچم "لا اله الا الله" را بر قلل رفیع کرامت و بزرگواری به اهتزاز درآوریم.

در مقابل این دیدگاه متعالی و آرمان های اسلام انقلابی، دشمنان اسلام به وسیله ابزار هایی، جنگ نرم را دنبال می کنند وبه دنبال تضعیف این نگاه جامع و کلان در دین هستند،این ابزارها عبارتند از: شبه روشنفکران لیبرال، وهابیت و دیگر فرقه های انحرافی و نیز گروه های تفرقه افکن که به نام تشیع و دفاع از ولایت، به مبارزه با نظام اسلامی می پردازند که نوعا این گروه ها دارای نگاه انحرافی ، منطقه ای و تک بعدی به دین وخصوصا

اسلام و آموزه های اسلامی هستند.

رهبر معظم انقلاب اسلامی نیز با مورد توجه قرار دادن اهداف اصلی و کلان امت اسلامی، همواره در فرمایشات خود به بحث جنگ نرم و اهداف دشمن در خالی نمودن محتوای نظام اشاره دارند و اینکه دشمن در کل می خواهد ظاهر اسلام حفظ شود، ولی باطن و اهداف اصلی اسلام مغفول بماند:

... جنگ نرم فقط مخصوص ایران نیست... در چارچوب اهداف جنگ نرمِ دشمن، باقی ماندن نام «جمهوری اسلامی» و حتی حضور یک معمم در رأس آن مهم نیست، مهم آن است که ایران تأمین کننده اهداف امریکا، صهیونیسم و شبکه قدرت جهانی باشد... هدف اصلی و نهایی جنگ نرم طراحی شده، انحلال درونی و استحاله داخلی جمهوری اسلامی از طریق تغییر باورها و سست کردن ایمان مردم و بویژه جوانان است.

رهبر انقلاب در همین زمینه ترویج دین حداقلی و دین سکولار را که با هر رفتار شخصی و اجتماعی قابل انطباق است از جمله اهداف پنهان برنامه های عمدتاً اجتماعی رسانه های بیگانه خواندند. (۱)

هدف دشمن:

هدف دشمن، تخریب نظام اسلامی از راه تغییر باورها و آرمان های جهانیِ آن است و جریان های تفرقه افکن به بهانه های مختلف مانند مسائل

۱- سخنرانی ۲۰ مهر ۱۳۹۴.

اقتصـادی و نیز باورهـای اعتقـادی خـاص خود، همین هـدف را دنبـال می کنند.بـدین معنا که تشیع و مکتب اهلبیت را طوری تعریف و تحریف می کنند که برنامه های نظام اسلامی در برابر آن قرار گیرد.

از راه های ورود و نفوذ دشـمن برای تحقق جنگ نرم و استحاله امت اسلامی، برپایی شعائر اسلامی با سبک و سیاقی است که اهداف دشمن را دنبال کند و با وجود ظاهر مذهبی از محتوای حقیقی خالی باشد.

ظرفیت ها و آسیب های شعائر دینی و ارتباط آن با جنگ نرم

آئین هـا و مناسـبت هـای دینی،. اعیـاد و وفیات اهلبیت علیهم السـلام از ظرفیت های موجود است. غـدیر، عاشورا و جشن های مهـدوی ماننـد نیمه شـعبان سالروز تولد منجی عالم امکان و نهم ربیع الاول سالروز آغاز امامت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشـریف، چنان شور انگیز و تاثیر گـذار است که علاوه بر برانگیختگی احساسات و عواطف معنوی و انسانی مردم و مشارکت بالای آن ها در اجرای آن، پیام ها و درس هایی به دنبال داشته که زیر بنای فکری فرهنگیِ بسیاری از نهضت ها و جنبش های اسـلامی و آزادیبخش بوده است؛ ماننـد قیام های صدر اسـلام (توابین، زید شـهید، شـهید فخ و...) و نیز جریان نهضت تنباکو، مشروطه و سرانجام انقلاب اسلامی و نهضت مقاومت و بیداری اسلامی.

ولی متاسـفانه گروه های انحرافی از مناسـبت های مـذهبی به خصوص نهم ربیع، سوء اسـتفاده کرده و با اجرای برخی از برنامه های ناخوشایند، وحدت جامعه اسلامی را از بین می برند.

شعائر اسلامی و اولویت های دینی

در اسلام، بحث شعائر دینی دارای اهمیت ویژه است. قرآن، تعظیم شعائر را نشانه تقوا دانسته است:

ذلک ومن یعظم شعائر الله فانها من تقوی القلوب): (۱) (امر چنین است وهر کس که شعائر الهی را بزرگ بدارد این امر از پرهیزگاری دلهاست)

"شعائر" یعنی علامات و نشانه هایی که خداوند آنها را برای اطاعت خود نصب نموده، مثل صفا و مروه که خداوند آنها را از شعائر الهی می نامد؛ لذا هر کس که احترام شعائر الهی را حفظ کند و آنها را بزرگ بدارد این عمل او از تقوای قلبش نشأت می گیرد. چون حقیقت تقوی و از مصادیق تقوی آن است که انسان از ناخشنودی و سخط الهی احتراز کند و از محرمات او اجتناب نماید که این عمل امری معنوی و قائم به دل انسان است. (۲)

بر اساس آیه مذکور، شعائر، مجرای تحقق رضایت الهی و تقوا است، اما مشاهده می شود که گاهی برخی از مسلمانان، رفتارهای خلاف تقوا و در برابر رضایت خداوند و اولیای الهی در مراسم های مربوط به شعائر انجام می دهند که این نشان دهنده عدم تحقق تعظیم شعائر در کار ایشان است.

۱- سوره حج آیه ۳۲.

۲- تفسیر المیزان ذیل آیه همراه تلخیص

نهم ربیع الاول مظهر وحدت (تعظیم شعائر مهدوی)

این مناسبت از اهمیت خاصی برای تحقق اهداف دین برخوردار است؛ مثلا شکر گزاری نعمت امام حیّ و زمینه سازی برای تحقق جهانی شدن اسلام به وسیله امام و موعود ادیان و نیز لزوم برقراری ارتباط معنوی با ایشان و اینکه اطاعت از وی زمینه برقراری آموزه های جهانی اسلام را فراهم می کند. از سوی دیگر جهانی شدن اسلام معادل برقراری انسانیت، توحید و رفاه همراه با عدالت جهانی برای انسان است که همه این ها به رهبری امام زمان محقق می شود.

در حالی که گروه هایی مانند شیعه انگلیسی در پوشش بزرگداشت این مراسم، برنامه ها و تبلیغاتی دارند که در جهت عکسِ این اهداف و فرصت هاست؛ فعالیت های آن ها با ایجاد نفرت نسبت به تشیع و باورهای مربوط به این امام عجل الله تعالی فرجه الشریف و نیز در تقابل قرار دادن عموم انسان ها با آموزه های به نامِ تشیع، مانعی در پذیرش عمومی جهانیان نسبت به آموزه های اسلام می شود.

بررسی جریان های انحرافی معاصر(در سوء استفاده از تعظیم شعائر)

برخی از این نوع جریان ها در پوشش علمی و نام اجتهاد به تبلیغ برداشت های غیر علمی خود از دین و شعائر اهلبیت می پردازند. در این گروه ها بجای آنکه اجتهاد از طریق مرسوم و متقنِ حوزه ها اثبات شود، آن را امری موروثی نموده اند. نوع دیگری از سوء استفاده های این جریان، آن است که با صرف تلبس به لباس روحانیت و تبلیغات گسترده در شهرهای تحت نفوذ خود، مرجعیت را برای خود تثبیت می کنند.

برخی از فعالیت های انحرافی این جریان ها:

تضعیف و تخریب جریان مقاومت اسلامی در سده اخیر

به عنوان نمونه در لبنان بین طرفداران امام موسی صدر و افرادی از این جریان، درگیری رخ میدهد که منجر به زخمی شدن چند نفر می شود.

بنابر گزارش ساواک در تاریخ ۲۷/۱/۲۵۳۶ در حرم حضرت زینب علیها السلام این درگیری شدید با دخالت پلیس و زد و خورد پایان یافت.

شهید چمران در جایی در این مورد می گوید: «... عده ای از مسلمانان قشری و متعصب را به دور خود جمع می کند و با جنگ تبلیغاتی اعصاب ما را ناراحت می نمایند و شهدای ما را مسخره کرده، می گویند شهید نیستند زیرا فتوایی برای قتال از مرجع {مورد قبول خود این گروه} وجود ندارد...» (۱)

این ناهمگونی و تقابل با نهضت های اسلامی، مورد تایید و رضایت ضمنی شبکه های جاسوسی مانند ساواک در زمان طاغوت قرار گرفته است.

در امتداد مخالفت عالمان و مجاهدان با این جریان؛ امام خمینی قدس سره، پرداخت هرنوع سهم امام به این گروه را حرام اعلام کردند

ایشان فتوا دادند که پرداخت هر نوع سهم امام به حوزه علمیه زینبیه و شاگردان این جریان، حرام است و به دستور ایشان در آینده هیچ نوع حقوقی به طلبه هایی که نزد آن ها درس می خوانند پرداخت نخواهد شد. (۲)

۱- خاطرات صادق طباطبایی، ص ۳۷۸.

۲- یاران امام به روایت اسناد ساواک، ج ۱۷، امام موسی صدر، ص ۱۷۹.

- این جریان در برنامه های رسانه ای خود که عمدتا از لندن پخش می شود، توهین هایی به مراجع معظم تقلید مانند حضرت آیت الله بهجت – ره – و رهبر معظم انقلاب داشته است.

ولایت پذیری و اجرای فرامین ولایت نه نمادین شدن ولایت و سرگرمی شدن این موضوع

شیعیان واقعی به دنبال طرح عالمانه این موضوع هستند ولی دشمنان به دنبال آن هستند که اسم ولایت دائما موضوعی برای سرگرمی و مشغولیت مسلمانان باشد(گاهی هم خود جریان ها توسط دشمن بازیچه قرار می گیرند.).

در جریان فعالیت این گروه ها هم تحت شبکه های رسانه ای این برخورد با موضوع ولایت انجام می شود و اشخاص معلوم الحالی هم مدیریت و اجرای این موضوع را به عهده گرفته اند.

از مهم ترین اقدامات ضد شیعی و مذهبی این گروه منتسب به شیعه در فضای ماهواره ای جهان، می توان به تأسیس چند شبکه فارسی و عربی زبان با نام های شبکه جهانی امام حسین ۱و۲و۳، مرجعیت، فدک، سلام، رقیه، ابوالفضل العباس، الانوار، خدیجه، الزهرا، المهدی و... اشاره کرد که در ایام محرم با تبلیغ برخی مسائل با عنوان شعائر حسینی، باعث وحشت مردم دنیا از شیعیان شده اند.

نام گذاری نهم تا پانزدهم ربیع الاول به عنوان هفته برائت توسط شبکه ماهواره ای امام حسین علیه السلام که این گروه اداره می شود آن هم دقیقاً در ایام

هفته وحدت، موجبات نگرانی بسیاری از شیعیان فراهم آورد.

نمونه دیگر از اعمالی که باعث ایجاد چهره ناشایست از تشیع می شود مسئله قمه زنی است که تقریباً اکثر مراجع اعلم شیعه این کار را به نحوی رد کرده اند، اما این گروه ها فتوای استحباب صادر کرده اند.

البته اینگونه رفتارهای ناشایست، با برخورد و عکس العمل خوب و به موقع بزرگان اهل سنت و شیعه همراه بود.

برخی از فعالیت های رسانه ای مربوط به این جریان

شبکه فدک

یکی از فعالان این جریان که در دادگاه محکوم هم شده است، در لندن منبر می رود و شبکه فدک را مدیریت می کند.

چگونگی ورود او به انگلیس هم قابل توجه است، قبل از آنکه به حمایت انگلیسی ها به لندن برود در کویت فعالیت داشت اما تنها سه سال از راه اندازی «هیئت خدّام المهدی» توسط وی در کویت می گذشت که تندروی های وی، دولت کویت را مجبور کرد هیئتش را پلمپ و او را روانه زندان کند.

او حضور چشم گیر و پررنگ در دیگر شبکه های زنجیره ای این طیف فکری نیز غفلت نمی کند. او روزنامه ای با نام «shianewspaper» منتشر می کند، حوزه علمیه «امامین عسکریین» را در لندن به راه اندازد، و در سال ۲۰۱۰ نیز مکان هیئتش در لندن را به حسینیه ای بزرگ به نام «حسینیه

سیّدالشّـهدا» منتقل و مکان جدیـد را مجتمعی برای حوزه علمیه، هیئت، دفتر کار، مؤسـسه رسانه ای، شـبکه ماهواره ای فدک، روزنامه شیعه و پایگاه اطلاع رسانی اینترنتی قرار می دهد. رمضان المبارک ۱۴۳۱ قمری شیخ مقیم در انگلیس در هفدهم ماه مبارک و در سالروز وفات عایشه همسر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم مجلسی در حسینیه خود در لندن تشکیل داد و از فراز منبر جملات رکیک و نسبت های وقیحانه ای متوجه او کرد.

در امتـداد کارهـای خود اشـخاصِ دارای سـابقه قضـایی را در شـبکه فـدک جـذب نمود. یکی از این اشـخاص که در فرانسـه زنـدگی کرده بعـدها وارد ایران می شود و از سوی دادگاه، متخلف شـناخته می شود و از ایران خارج شـده و در این رسانه ها فعالیت می کند. شـخص دیگری نیز به عنوان همکار و کارشـناس این شبکه از بیروت فعالیت می کند که او هم از متخلفین در دادگاه شناخته شده است.

شبکه سلام

مدیر مسـئول شـبکه سـلام یکی از کسانی است که در مسائل سیاسـی ضد نظام جمهوری اسلامی فعالیت می کند. تا به حال با شبکه صـدای آمریکا مصاحبه کرده تا در این شـبکه از قمه زنی دفاع کنـد! این درحالی است که در خلال مصاحبه های خود، جمهوری اسلامی را نیز بارها متهم به دیکتاتوری کرده است.

جدیداً گروهی را به نام «سـتاد بین المللی تعظیم شـعائر حسینی» اداره می کند و اکثر کلیپ های که می سازند، صحنه هایی از قمه یا لطمه زنی است.

تامل علمی بر افکار و اقدامات این گروه:

نقد کلی بر اینگونه اقدامات:

اگر به سیر اقدامات گروه های تفرقه افکن و شبکه های رسانه ای شیعیان انگلیسی دقت شود، روشن می شود که این اقدامات نتوانسته است غیر شیعیان را به تشیع جذب کند و بلکه برعکس تعصب افراد را به مذهب خود بیشتر نموده است و جان و مال و عرض دیگر شیعیان را هم به خطر انداخته است لذا در یک جمع بندی حرکت این گروه ها نتایج معکوسی برای دنیای اسلام ایجاد نموده است.

عملکرد این اشخاص در مورد عایشه کاملا با سیره امیرالمومنین علیه السلام متفاوت است. حضرت امیر علیه السلام کسانی که به عایشه افترا زدند و اهانت کردند را مجازات نمود. (۱)

در جنگ جمل نیز با وجود اقدامات تخریبی که عایشه علیه امیرالمومنین علیه السلام انجام داد، ایشان فرمود: با وجود آنچه که گفتم عایشه احترام گذشته را دارد و حسابش با خداست. (۲)

این رفتار امام، بازخورد خوبی در رفتار عایشه داشت و او بعدا بارها گریه می کرد و می گفت کاش قبل از ماجرای جمل مرده بود و در آن حادثه حضور نمی یافتم. پس از پایان جنگ جمل وی دیگر در مسائل سیاسی وارد

۱- تاریخ طبری، جد ۴ ص ۵۴۰

۲- نهج البلاغه خطبه ۱۵۶.

نشد و در مدینه مستقر گردید.

در روز جنگ جمل مردی شروع به دشنام دادن و نسبت ناروا دادن به عایشه شد مردم گرد او جمع شدند. عمار وقتی مطلع شد و به آن مرد گفت خاموش باش ای ناستوده "عو عو" می کنی آیا به زنی که همسر پیامبر بود دشنام می دهی و تهمت می زنی؟

این درحالی است که عمار دست پرورده امیرالمومنین علیه السلام است و سمبل دفاع از ولایت و بصیرت افزایی در آن دوران است ولی این رفتارها را مذموم می داند.

تبعات حرکات این جریان در امت اسلامی:

«شیخ عبدالعزیز آل الشّیخ» مفتی اوّل سعودی در برابر این اقدام چنین واکنش می دهد: «بعد از اسائه ادب این اشخاص به أم المؤمنین عایشه، انتشار مذهب تشیّع در کشورهای عربی و اسلامی متوقّف شده است». وی در دیدار خود با ائمه جمعه و جماعات مساجد عربستان سعودی گفت: «سخنان این روحانی شیعه باعث شد تا بسیاری از اهل سنّت که تمایلی به تشیّع داشتند، از مسیر انحرافی خود برگشته و راه مستقیم را برگزینند.» آل الشّیخ ادامه داد: «مُخبرین ما در کشورهای عربی به من اطلاع دادند عدّه زیادی از اهل سنّتی که شیعه شده بودند، به خصوص در شمال آفریقا، پس از گفته های این شخص.. به مذهب حقّ برگشته اند.»

تا اینکه این دست موضع گیری ها که باعث ورود فشارهای فراوان به

شیعیان عرب نیز شده بود، جمعی از علماء و فرهیختگان شیعه منطقه احساء عربستان را بر آن داشت تا استفتائی را خدمت مقام معظم رهبری ارسال کنند. پاسخ معظم له آبی بود بر آتش:«اهانت به نمادهای برادران اهل سنّت از جمله اتّهام زنی به همسر پیامبر اسلام حرام است. این موضوع، شامل زنان همه پیامبران و به ویژه سیّدالانبیاء پیامبر اعظم –حضرت محمّد صلی الله علیه و آله و سلم می شود.» فتوایی که از شبکه ماهواره ای الجزیره گرفته تا روزنامه الانباء کویت، سایت پرمخاطب محیط، روزنامه های السّفیر لبنان و الحیات چاپ لندن و سایت رادیو تلویزیون مصر و ... به انعکاس درآمد و مورد تحلیل قرار گرفت.

برخی از علمای اسلام با توجه به اهمیت این موضوع، و خطر انحرافات واقع شده، کمک و همیاری به این جریان را تعاون بر اثم دانسته اند و در فتوای خود کمک به این جریانات و صرف وجوه شرعی به این ها را مجزی ندانسته اند. مانندآیت الله محقق کابلی.

انحرافات این گروه ها در موضوع مناسبت هایی مانند نهم ربیع

یکی از اقدامات این جریان مشکوک، نام گذاری هفته برائت در ربیع الاول سال پیش بود. این جریان در اطلاعیه ای اعلام کرد: «با نزدیک شدن به ایام فرحه الزهرا و غدیر ثانی، شورای سیاست گذاری شبکه جهانی امام حسین علیهالسلام در بیانیه ای اعلام داشت: روز نهم ربیع الاول طبق فرموده اهل بیت علیهم السلام روز غدیر ثانی نام گذاری شده است... از این رو بر خود لازم میدانیم که از روز نهم لغایت ۱۵ ربیع الاول را به عنوان

هفته برائت نام گذاری کنیم تا از این شبکه مقدسه پیام برائت از دشمنان خاندان رسالت را با اتکا به عمل معصومین به جهان صادر نماییم.»

تحریف تاریخی در مورد محتوای نهم ربیع الاول

این گروه ها بجای پرداختن به آغاز امامت امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در این روز، موضوع قتل خلیفه دوم را به غلط مطرح می کنند ؛ لذا برنامه هایی مانند هفته برائت و مطالب توهین آمیزی در مورد مقدسات دیگر مذاهب اسلامی را بدین بهانه اجرا می کنند.

با رجوع به کتب تاریخی روشن می شود که به اتفاق، ماه ذیحجه را به عنوان زمان قتل خلیفه دوم دانسته اند و وقوع این حادثه در ماه ذیحجه از امور متواتر و قطعی بوده است. (۱)علاوه بر مورخان، فقهای بزرگ شیعه نیز بر

۱- در کتاب استیعاب (ابن عبد البر) نقل شده است که عمر بن خطاب در روز چهارشنبه، چهار روز مانده به آخر ذی الحجه سال ۲۳ هجری از دنیا رفته، اما واقدی آن را سه روز مانده به آخر ذی الحجه دانسته است. ابو لؤلؤه فیروز غلام مغیره بن شعبه او را به قتل رسانیده است . با وجود برخی از دیدگاه هایی که در فضای عمومی شیعیان وجود دارد، به تصریح اکثریت مورخان تاریخ مرگ خلیفه دوم روز بیست ششم یا بیست هفتم ماه ذی حجه سال بیست سوم هجری گزارش شده است. (ابن قتیبه، المعارف، تحقیق: ثروه عکاشه، مصر، دار المعارف، و افست شده در : قم، شریف رضی، ۱۴۱۵ق ،ص۱۸۳؛ و برای دیدن سایر اقوال ر.ک: ابونعیم اصفهانی، معرفه الصحابه، تحقیق: محمد راضی بن حاج عثمان، مدینه، مکتبه الدار، ۱۴۰۸ق، ج۱، ص۱۹۴ به بعد) بنابر این روز نهم نمی تواند تاریخ مرگ خلیفه دوم باشد و راز شادی شیعیان همان مسئله اشاره شده فوق می باشد. و نیز: ر.ک: ۱-بحارالانوار، ج۳۱، ص۱۱۹ ۲-الطبقات الکبری، ج۳، ص۳۶۵ ۳-المعارف، ص۱۸۳ ۴-تاریخ الاسلام، ج۳، ص۲۸۳ ۵-مروج الذهب، ج۱، ص۶۸۸ ۶-المصباح، ص۵۱۱ ۷-السرائر، ج۱، ص۴۱۹

این مساله اتفاق و اجماع دارند.

شیخ مفید در کتاب تواریخ (مسار الشیعه ص ۴۲)

سید بن طاوس در اقبال الاعمال (ج ۳ ص ۱۱۳)

ابن ادریس حلی (سرائر ج ۱ ص۴۱۸)

علامه حلی (عدد القویه ص ۳۲۸-۳۳۱ / منتهی المطلب ج ۲ ص ۶۱۲ و...)

شیخ ابراهیم بن علی کفعمی (مصباح ص ۵۱۰)

با این وجود برخی از افراد با اغراض خاص، نسبت دادن این روز با قتل خلیفه دوم را برجسته کرده اند و با برگزاری جشن ها و اعمال خاص در این روز که به اسم شاد کردن اهلبیت – علیهم السلام - انجام می شود، آتش اختلاف و درگیری بین مذاهب اسلامی را شعله ور می کنند و دانسته یا ندانسته مسیر اهداف دشمن در استحاله و جنگ نرم را هموار می کنند. یکی از ضربه هایی که در این راستا به منافع امت اسلامی وارد می شود خدشه دار شدن اتحاد و انسجام اسلامی است که می توانست سدی محکم در برابر نفوذ باشد.

اتحاد اسلامی و آسیب های موجود در رابطه با آن

مفهوم وحدت و تفاوت آن با تسامح اعتقادی:

هدف وحدت حفظ آرمان های مشترک و تقویت جبهه اسلام و نگاه داشتن وجهه و ابهت امت اسلام است چنانکه قرآن علت توجه دادن امت اسلام به اتحاد را تبیین نموده است:

در سوره مبارکه انفال اطاعت از خدا و رسول و دوری از نزاع را به مسلمانان امر می نماید

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ (۴۶ (وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِن دِيَارِهِم بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ (۴۷)

بر اساس آیه ۴۶، اگر اطاعت خدا و رسول محقق نشود، تنازع و اختلاف ایجاد شده و قوت و استحکام و ابهت وآبروی امت اسلام مخدوش می شود. اهمیت امت واحده نیز در آیات دیگر قرآن مورد اشاره واقع شده است؛ (۱) از این رو اقامه شعائر و آیین های مذهبی باید در خدمت این آرمان کلان باشد.

در آیه ۴۷ اشاره می فرماید که حرکت و اقدامات شما و لو به نام دین و

۱- به عنوان نمونه خداوند در سوره انبیا آیه ۹۲ می فرماید: «إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ:: این است امت شما که امتی یگانه است، و منم پروردگار شما، پس مرا بپرستید.

جهاد و... باشد نباید ریائی باشد که موجب انسداد راه الهی و منجر به شکست خواهد شد.

بنـابر این اتحـاد، راهبردی برای پیروزی جبهه مسـلمین است امـا این به معنای تکثر گرایی در حق و کنار گذاشـتن عقایـد حقه خود نیست. مقام معظم رهبری با توجه دادن به این نکته می فرمایند:

مسئله، مسئله ی این نیست که شیعه یا سنی، عقاید یکدیگر را قبول کنند؛ نه، هر کسی عقیده ی خودش را دارد، هر کسی تابع اسـتدلال است و به هر عقیده ای رسـید، درست است. مسـئله این است که اصحابِ عقاید مختلف، بایستی به وسوسه ی دشمن گوش نکنند، به جان هم نیفتند، با هم دشمنی نکنند و نسبت به هم کارشکنی نکنند.». (۱)

این موضوع آن چنان اهمیت دارد که قرآن حتی رعایت وحدت در مشترکات اسلام و ادیان ابراهیمی دیگر را مهم می داند:

خداوند در آیه ۶۴ آل عمران می فرماید:«قُل یا اَهلَ الکِتابِ تَعالَوا اِلی کَلِمَهٍ سَواءٍ بَینَنا و بَینَکُم اَلّا نَعبُدَ اِلّا اللّهَ و لانُشرِکَ بِهِ شَیئاً و لایَتَّخِذَ بَعضُـنا بَعضاً اَرباباً مِن دُونِ اللّهِ فَاِن تَوَلَّوا فَقولوا اشـهَدوا بِاَنّا مُسـلِمونَ» بگو: ای اهل کتاب بیابید بر سر سخنی که میان ما و شما یکسان است بایستیم که: جز خدا را نپرستیم و چیزی را شریک او نگردانیم و بعضی از ما بعضی دیگر را به جای خدا به خدایی نگیرد؛ پس اگر [ازاین پیشنهاد] روی گرداندند،

۱- سخنرانی ۲۵/ ۱۰/ ۱۳۸۵

بگویید: شاهد باشید که ما مسلمانیم.

وقتی با اهل کتاب دستور به همدلی داده شده و اینکه در مشترکات همراه باشند به طریق اولی در مورد شیعه و سنی ضرورت همدلی و اشتراک مساعی بیشتر شده است.

بطور کلی هرجا سخن از ولایت و صراط مستقیم الهی است، مقارن موضوع وحدت و حفظ آبرو و ابهت امت اسلامی است در قرآن هم این مساله مورد توجه قرار گرفته است:

واعْتَصِمُواْ بِحَبْلِ اللّهِ جَمِيعًا وَلاَ تَفَرَّقُواْ وَاذْكُرُواْ نِعْمَةَ اللّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنتُمْ أَعْدَاء فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنتُمْ عَلَىَ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنقَذَكُم مِّنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

این آیه که مربوط به نقش ولایت (پیامبر) در اتحاد مسلمین است نشان می دهد که حضور ولی خدا باعث همدلی در مسیر اتحاد امت اسلامی می شود مانند جریان پیمان اخوت در مدینه.

البته روشن است که هرگونه اتحاد بر محور ولایت باید صورت بگیرد نه آنکه خود وحدت موضوعیت داشته باشد اما در هرحال این پیام مهم وجود دارد که ولایت و یاران ایشان به گونه ای عمل می کنند که گروه های مختلف اسلامی زیر پرچم اتحاد قرار بگیرند و آموزه ها و رفتار ولو به نام اسلام و اهلبیت باشد، موجب اختلاف نمی شود.

مستندات روایی وحدت

دسته های متعددی از روایات در مورد وحدت وجود دارد:

برخی از آن ها با ارائه ملاک، عوامل اتحاد را بر می شمارند:

قال رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: .. فأنتم «اهل البیت» أهل الله عزوجل الذین بهم تمت النعمه و اجتمعت الفرقه و ائتلفت الکلمه.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم فرمود:

شما اهل بیت، اهل الله هستید که به برکت شما، نعمت کامل گشته و پراکندگی بر طرف شده و اتحاد کلمه پدید آمده است.

از این گونه روایات می توان این پیام را هم بدست آورد که در معیار وحدت هم خود اهلبیت باید محور قرار بگیرند لذا نوع برخورد آنان با مذاهب و گروه های اعتقادی در این جا باید مورد توجه واقع شود و نباید به سلیقه و رای شخصی خود به نام اهلبیت عمل کرد چنانکه در شیعه انگلیسی هم بنابر تفسیر و سلیقه خود عمل می کنند. در ادامه این نوشتار، سیره اهلبیت علیهم السلام در این موضوع خواهد آمد.

در روایت دیگر آمده است:

إلههم واحد و نبیهم واحد و کتابهم واحد أفأمرهم الله سبحانه بالإختلاف فأطاعوه أم نهاهم عنه فعصوه؟ (۱)

امام علی علیه السلام فرمود:

خدا یکی، پیامبر یکی، و کتاب یکی است. آیا آنها را خداوند به اختلاف و دو دستگی فرمان داده و او را اطاعت می کنند؟ یا آنها را از اختلاف نهی

۱- نهج البلاغه، خطبه ۱۸.

کرده و فرمانش را سرپیچی می کنند؟

در برخی از روایات اهداف و فواید وحدت نمایان می شود:

قال النبی صلی الله علیه و آله و سلم: ألمؤمنون إخوه تتکافؤ دماؤهم و هم ید علی من سواهم. (۱)

نبی اکرم صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: مؤمنان با هم برادرند و خونشان برابر است و در برابر دشمن متحد و یکپارچه اند.

اکنون با توجه به وضعیت فعلی مسلمانان و توطئه های متعدد آنان در سرکوب کشورهای اسلامی و حتی حمایت از تکفیر و کشتار داخلی مسلمین، اهمیت و عمق این روایات روشن می شود.

دسته دیگر روایات مربوط به همراهی مذاهب اسلامی در آیین های دینی:

روایت مبنی بر اینکه هرکس به سنی در نماز اقتدا کند گویی به پیامبر اقتدا کرده است.

امام صادق علیه السلام می فرماید: مَنْ صَلَّی مَعَهُمْ فِی الصَّفِّ الْأَوَّلِ کَانَ کَمَنْ صَلَّی خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ صلی الله علیه و آله و سلم (۲)

مرحوم شیخ حر عاملی نیز در کتاب وسائل الشیعه بابی را به روایات داله بر استحباب شرکت در نماز جماعت اهل سنت و شرکت در صف اول نماز آنها إختصاص داده است.

۱- کافی، جلد ۱، ص ۴۰۴.

۲- شیخ حر عاملی، وسائل الشیعه، مؤسسه آل البیت، سال ۱۴۰۹ ه-.ق، ، ج ۸، ص ۲۹۹.

سیره امیرالمومنین علیه السلام در اتحاد اسلامی

حضرت امیر علیه السلام به عنوان امام اول و نیز صحابی برتر از دید مسلمانان (و همچنین یکی از خلفای مورد احترام امت اسلام)، می تواند الگوی مهمی در نحوه اتحاد مسلمانان باشد خصوصا که برخی از رفتارهای ضد وحدت به بهانه این انجام می شود که لازم است به مظلومیت ایشان توجه شود و فریاد حقانیت و مظلومیت ایشان را به جهان برسانیم. با توجه به اینکه ادله قاطع و متواتری بر حقانیت ایشان در خلافت بلافصل پیامبر وجود داشته و دارد نوع رفتار ایشان در حوادث پس از پیامبر، راهگشای امروزِ ما خواهد بود. نکته مهم آن است که حق خلافت و تحقق ولایت سیاسی ایشان امر شخصی و یک حق جزئی و فرعی نبوده است که قابل اغماض باشد اما با همه این احوال، آن حضرت مصالح کلی جهان اسلام را مورد توجه قرار می دهند و به جبهه بندی خارجی دشمنان اسلام را مهم تر از صف بندی های خود مسلمانان می دانند.

شهید آیت الله مطهری رحمه الله در این مورد چنین می گوید:

علی علیه السلام از اظهار و مطالبه حق خود و شکایت از رابندگان آن خودداری نکرد، با کمال صراحت ابراز داشت و علاقه به اتحاد اسلامی را مانع آن قرار نداد. خطبه های فراوانی در نهج البلاغه شاهد این مدعی است. در عین حال این تظلمها موجب نشد که از صف جماعت مسلمین در مقابل بیگانگان خارج شود. در جمعه و جماعت شرکت می کرد، سهم خویش را از غنائم جنگی آن زمان دریافت می کرد، از ارشاد خلفا دریغ نمی نمود، طرف شور [و

مشورت] قرار می گرفت و ناصحانه نظر می داد. در جنگ مسلمین با ایرانیان که خلیفه وقت مایل است خودش شخصا شرکت نماید علی پاسخ می دهد: خیر شـرکت نکن، زیرا.. اگر شخصا به میدان نبرد بروی خواهند گفت: هذا اصل العرب: ریشه و بن عرب اینست. نیروهـای خود را متمرکز می کننـد تا تو را از بین ببرنـد و اگر تو را از بین ببرنـد با روحیه قویتر به نبرد مسـلمانان خواهند پرداخت. (۱)

بنـابراین روشن می شود که حفظ جان خلیفه و مرکزیت جهان اسـلام برای امیرالمونین علیه السـلام چنان اهمیت دارد که برای امان ماندن آن از خطرها راهکار مستدل ارائه می کند.

رفتار امیرالمومنین علیه السلام با ابوسفیان:

در جریان پس از رحلت پیامبر، ابوسـفیان از امیرالمومنین علیه السـلام خواست که با هم طرح مشترکی داشته باشند که خلافت را بـاز پس بگیرنـد و دیگران را کنـار بزننـد امـا حضـرت امیر این درخواست را قبول نکرد که این رفتـار ایشـان دلایل مختلفی داشت اما یکی از آن ها حفظ اصل اسـلام و جلوگیری از تفرق در شرایط خاص است بنابر این در زمان ما هم این مصالح عام لازم است رعـایت شود.در این جـا برخی از گروه هـای انحرافی تصور و برداشت دیگری دارنـد و می گوینـد نمی توان رفتار معصوم را در زمان خودمان پیاده کنیم زیرا آن زمان نیروی کافی برای امام نبوده است و ضمنا معصوم هر زمان

۱- مطهری، مرتضی. امامت و رهبری. تهران، صدرا، چاپ بیست و دوم، ۱۳۷۸. ص ۲۰-۱۹ بر اساس : نهج البلاغه، خطبه۱۴۴

تشخیص خود را دارد که قابل الگوگیری برای ما نیست. اما این برداشت باطل است زیرا ملاک در زمان ما همان معیار رفتار زمان معصوم است. با آنکه امامت یک حق شخصی نبود و مهم ترین حق اجتماعی و سیاسی است ولی مصالح بالاتر جهان اسلام باعث می شود که امام اینگونه عمل کنند. در واقع رفتار حضرت یک حرکت استراتژیک است و تبعیت ما از ایشان در زمان خودمان هم به عنوان یک عمل راهبردی عقلی است نه یک الگوگیری ساده مذهبی.

انقلاب اسلامی هم بر اساس این میراث ولایی و رفتار استراتژیک شکل گرفت و همان آرمانهای وحدت آفرین را دنبال می کند:

تقابل دشمنان با انقلاب اسلامی برای نابود کردن ظرفیت اتحاد اسلامی

زمانی که انقلاب اسلامی واقع شد باعث جذب دلهای مختلف شد و آحاد مسلمانان که شیعه هم نبودند مجذوب انقلاب شدند؛ لذا دشمنان برای انتقام گرفتن از این حرکت سعی دارند به تحریک گروه های شیعه و سنی بپردازند تا در قالب مراسم خاص مذهبی و تعصبات هرکدام، چالشهایی در برابر انقلاب اسلامی و نظام ایجاد کنند. (۱)

۱- بخشی از فرمایشات رهبر معظم انقلاب در این مورد: ... دشمن دید که وقتی انقلاب اسلامی در ایران پیروز شد، عظمت این انقلاب و تشعشع این انقلاب، چطور در دنیای اسلام و در کشورهای اسلامی توانست دل ها را به خود جذب کند؛ دل هایی که شیعه نبودند. میلیون ها نفر از برادران اهل سنت در کشورهای عربی، در کشورهای آفریقایی، در کشورهای آسیایی مجذوب انقلاب شدند و از این ناحیه، دشمن ضربه خورد؛ از اتحاد دل ها، از توجه دل ها به جمهوری اسلامی - دل های آحاد مسلمان ها - دشمن ضربه خورد. میخواهد این توجه را از بین ببرد؛ چه جور؟ با ایجاد دشمنیِ بین شیعه و سنی. ۲۷/۹/۱۳۸۷.

این مساله در حالی اتفاق میفتد که ظرفیت انقلاب اسلامی می تواند دنیای اسلام را به اتحاد هدایت کند و ذخائر مادی معنوی امت اسلام را احیاء نماید و از زیر یوغ استعمار و استکبار خارج نماید چنانکه با تحقق بخشی از اهداف انقلاب و صدور پیام آن به کشورهای اسلامی می توانیم این هدفگیری و حرکت رو به جلو را مشاهده کنیم اما شبکه های جاسوسی و اطلاعاتی دشمن با درک این موضوع سعی می کنند نیروهای امت اسلام را به اصطکاک بکشانند و انقلاب را هم یک حرکت متعصبانه مذهبیِ خاص جلوه دهند تا امت اسلام از گرایش به آن و اهدافش دور بمانند ؛ لذا می بینیم حرکت های اختلاف افکنانه گروه های خاص به نام تشیع و اهلبیت هم مورد حمایت آنان قرار می گیرد.

رفع یک شبهه در این موضوع:

یکی از شبهاتی که در برابر ایده اتحاد بین شیعه و سنی مطرح می شود ان است که مثلا شیعیان و انقلاب اسلامی کمک های متعدد به فلسطینی ها و برخی نهضت های اسلامی می کند که شیعه هم نیستند و آن ها هم نه تنها قدر دان نیستند بلکه معمولا در برابر ایران می ایستند. در این صورت کمک و همدلی در این موارد چه توجیهی دارد؟

پاسخ آن است که این ناسازگاری ها و برخوردهایی که با ایران و شیعیان

می شود و در کشورهـاییماننـد عربسـتان و برخی کشورهای عربی مسـلمان منطقه و... می شود مربوط به سـران و کانون های قـدرت و ثروت است اما توده مردم همراهی خاصـی با جریان انقلاب اسـلامی و ولایت فقیه دارند لذا در اجتماعات و نهضـت هـایی که در امت اسـلامی برقرار می شود نوعا نماد ها و تصاویر مربوط به امام و رهبر انقلاب اسـلامی نمایش داده می شود و در کل دل های شیعیان و اهل سنت در این جریان ها نزدیک است.

تقابل این جریان ها با انقلاب و نظام اسلامی:

این گروه به بهانه های مختلف به تقابل و توهین نسبت به نظام اسـلامی اقـدام کردنـد به عنوان نمونه در جریان تشـییع یکی از عناصر این جریان با آنکه رهبر معظم پیامی هم برای وفات ایشان صادر کرد و در یکی از حرم های اهلبیت مکانی برای دفنش در نظر گرفت، اما برخی از طرفداران وی به بلوا و آشوب در مراسم او پرداختند.

در طی فتنـه ی ۸۸، نیز به صورت کامـل در برابر نظـام اسـلامی ایسـتادند. در دوران فتنه با سـخنرانیهای عجیب، بجای محکوم کردن اهانت کنندگان به امام حسین علیه السلام و منافقین و فرقه های ضاله(که در این اهانت ها همکاری داشتند)، به محکوم کردن نظام پرداختنـد.؛ این کار ایشان موجب شادمانی گسترده و حمایتهای بی دریغ آمریکاییها و انگلیسـیها از این گروه و در اختیار قرار دادن مقادیر قابل توجهی از امکانات به منظور تحقق اهداف ایشان گردیده است.

این گروه، علاوه بر آنکه موجباتِ وهن شیعه، در منظر عموم انسانهای

مسلمان و غیر مسلمان فراهم می سازد؛ مواضع وحدت بخش امام امت در بیداری اسلامی را نیز هدف هجوم خود قرار داده و با تزریق منابع نامعلوم و البته نامحدود مالی، اقدام به فحاشی و توهین به مقدسات اهل سنت نموده و با ترویج برخی رفتارهی اصطلاحا مذهبی که موجب تفرقه اساسی بین برادران سنی و شیعه می شود، همانند تشویق به برگزاری و نمایش رسانه ای هفته برائت در طول هفته وحدت و ترسیم و ترویج رسانه ای عید غدیر ثانی.

از سوی دیگر با وجود اینکه آنها بیشتر اهتمامشان به اصطلاح احیای شعائر شیعی و حمایت از تشیع و اهلبیت است، اما در اقدامی عجیب، علیه مقاومت اسلامی در لبنان (که از شیعیان حزب الله متشکل هستند) فعالیت می کنند.

نمونه دیگر اینکه این جریان باوجود اینکه ادعای حمایت و پشتیبانی از تمام شیعیان و محبان اهل بیت را دارد، اما در ماجرای سوریه(و تهدید حرم حضرت زینب سلام الله علیها و کشتار شیعیان) کوچک ترین اظهارنظری نکرده است. حتی زمانی که دشمن در صدد تخریب مرقد مطهر حضرت زینب(سلام الله علیها) بود هیچ عکس العملی از این فرقه نشان داده نشد.

حمایت استعمار و سران استکبار(به عنوان سردمداران تفرقه) از فعالیت های مربوط به این جریان ها:

استعمار و استکبار در تاریخ پیدایش و تکامل خود همواره از سیاست اختلاف افکنی برای دوام خود بهره گرفته است، تنها در یک نمونه از

اقـدامات آنها در دو قرن اخیر، پس از آنکه از شـروع نهضت بیداری مسـلمانان هراسان شدند، به ایجاد فرقه هایی جداگانه در عالم تشیع و تسنن اقدام نمودند که همگی هدف مشترکی در فرسایش امت اسلام داشتند. (۱)

یکی از اقداماتی که استعمارگران مانند انگلیس در دوره معاصر (برای ایجاد تفرقه مذهبی بین شیعه و سنی و ایجاد پروژه شیعه هراسی) انجـام دادنـد آن است که طرح هلاـل شـیعی را به میـان آوردنـد که در این طرح ادعـا می کننـد برخی از کشورهای اسـلامیِ دارای گرایش های شـیعه سـعی دارند یک منطقه خاص در امت اسـلامی را تصـرف کنند و اهل سـنت را در حصر و محاصره خود در بیاورند تا تدریجا دیگر مسلمانان را تحت نفوذ و سیطره خود درآورند.

قابل ذکر است که برجسته نمودن موضوع هلال شیعی به زبان ملک عبدالله اردنی مطرح شد که این نشان می دهد استکبار در راستای مراحل جنگ نرم به مشغول ساختن مذاهب اسلامی به همدیگر و شیعه هراسی و یا سنی هراسی اقدام نموده است.

تشـکیل دفترهـا و مراکز حمـایتی برای این گروه هـا در انگلیس و دنبـال کردن پروژه مرجع سازی در برابر حوزه های علمیه و مراجع معظم

یکی از راه هـای دخـالت بیگانگـان در دنیـای اسـلام، حمایت از رفتارها و جریانات دینیی است که منافع عام آن به این کانون های استعماری بر

۱- بهائیت را بین شـیعیان منطقه ایران ، وهابیت را در اهل سـنت و کشورهای عربی و قادیانیه را در شـبه جزیره هند و پاکستان راه اندازی نمودند.

می گردد. از جمله برخی از اشکال عزاداری که در این جریان ها انجام می شود مانند قمه زنی مورد حمایت قرار می گیرد دراین جا مستنداتی در این مورد ذکر می کنیم:

علامه محمد جواد مغنیه، از علمای بزرگ عراق، در کتاب تجارب خود، بحثی دارد تحت عنوان «کفن هایی برای زنده ها»؛ می گوید: دولت انگلیس در ماه محرم، هزار کفن به قمه زنان هدیه نمود و هنگامی که دولت آمریکا از آن با خبر شد، برای آن که فرصت را از دست ندهد، دو هزار کفن به آنها هدیه نمود. (۱)

جامعه شناس عراقی «ابراهیم الحیدری» در کتاب Sozioloyie آورده است، اشاره می کنیم: سفیر انگلیس در بغداد بعد از جنگ جهانی دوم و هم زمان با کاهش مواد غذایی و افزایش قیمت ها در بازار، مقدار زیادی چای و سیگار مورد نیاز هیئت ها و مجالس عزاداری را از طریق شخص ثالثی به بعضی از مسؤولین هیئت ها تقدیم کرد؛ جالب اینکه به این هیئت ها مقدار زیادی پارچه سفید هم برای استفاده در مراسم قمه زنی داده شد. (۲)

دکتر تیجانی نیز در کتاب «اهل بیت علیهم السلام؛ کلید مشکل ها» در این باره می نویسد:یکی از علمای گذشته می فرمود: ... انگلیسی ها مقدار زیادی شمشیر،(برای قمه زنی) در میان دسته های عزاداری - در کربلا- تقسیم می کردند. (۳)

۱- محمد جواد مغنیه، تجارب، ص ۴۴۹ و ۴۵۰.

۲- :Ibrahim Al-Haidari, Sozioloyie. P. ۱۷۶)

۳- دکتر محمد تیجانی، اهل بیت کلید مشکل ها، ترجمه سید محمد جواد مهری، ص ۱۸۶.

ص:۱۴۶

کلام علما و مراجع:

پیشینه توجه علمای دین به موضوع اتحاد:

علمای اسلام در طول تاریخ به موضوع حفظ ابهت امت اسلامی و جلوگیری از استیلای کفار اهتمام خاصی داشته اند:

به عنوان نمونه ذکر می کنیم: در دوران مشروطه نیز مراجع تقلید شیعه بیانیه ای جهت حفظ وحدت اسلامی صادر کردند و نوشتند «چون دیدیم که اختلاف فرقه های پنج گانه مسلمین (اختلافاتی که مربوط به اصول دیانت نیست) موجب انحطاط دول اسلام و استیلای خارجیان شده است، به جهت حفظ کلمه جامع دینیه و دفاع از شریعت محمدیه، فتاوای مجتهدین عظام، که روسای شیعه جعفریه هستند، و مجتهدین اهل سنت، اتفاق نموده بر وجوب تمسک به حبل اسلام... اتفاق شد بر وجوب اتحاد تمام مسلمین در حفظ اصل اسلام و نگهداری جمع مملکت های اسلامی از تشبهات دول بیگانه و حمله های سلطنت های صلیبیه، متحد شد رای جمیعا برای حفظ حوزه اسلامیه بر این که تمام قوت و نفوذ خود را براین خصوص مبذول داریم و از هیچ گونه اقدامی که مقتضی است فروگذار نکنیم... چنانچه حق تعالی فرموده اشدّاء علی الکفار رحماء بینهم و متذکر می سازیم عامه مسلمانان را به برادری که خداوند بین تمام مومنین بست و اعلان می کنیم وجوب اجتناب از چیزهایی که موجب نفاق و شقاق است...» آیت الله نورالله نجفی اصفهانی، آخوند خراسانی، سید اسماعیل صدر، شیخ الشریعه اصفهانی و شیخ عبدالله مازندرانی از امضاکنندگان این بیانیه بودند.

مقام معظم رهبری: شناخت ترفندهای تفرقه افکنانه دشمن

... دشمنان دنیای اسلام دنبال این فکرند، دنبال این نقشه اند. خوب فهمیدند که اگر در دنیای اسلام، مذاهب اسلامی گریبان یکدیگر را بگیرند و کشمکش با همدیگر را شروع کنند، رژیم غاصب صهیونیست نفس راحتی خواهد کشید؛ این را خوب فهمیدند، درست فهمیدند؛ لذا از یک طرف گروه های تکفیری را به راه می اندازند که نه فقط شیعه را تکفیر کنند، بلکه بسیاری از فِرق اهل سنّت را هم تکفیر کنند؛ از آن طرف هم یک عدّه مزدور را به راه بیندازند که برای این آتش هیمه فراهم کنند، بنزین روی آتش بریزند؛ که می بینید، می شنوید، یا خبر دارید. وسائل ارتباط جمعی و رسانه در اختیار اینها می گذارند؛ در کجا؟ در آمریکا! در کجا؟ در لندن! آن تشیّعی که از لندن و از آمریکا بخواهد برای دنیا پخش بشود، آن تشیّع به درد شیعه نمی خورد. (۱)

... به این { نکته}، هم شیعه توجه کند هم سنی، بازی دشمن را نخورند ؛ آن تسننی که آمریکا از آن حمایت میکند و آن تشیعی که از مرکز لندن صادر می شود به دنیا، این ها مثل هم هستند هردو برادران شیطان هستند و هر دو عوامل آمریکا و غرب و استکبار هستند. (۲)

برخی از علمای دیگر هم کمک و همیاری به این جریان را تعاون بر اثم دانسته اند و در فتوای خود کمک به این جریان و صرف وجوه شرعی به

۱- بیانات مقام معظم رهبری در تاریخ ۲۰ شهریور ۱۳۹۲ در دیدار با کارگزاران حج.

۲- سخنرانی در سالگرد ارتحال امام خمینی در مرقد امام سال ۱۳۹۳.

این ها را مجزی ندانسته اند. آیت الله محقق کابلی از این دسته است.

حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی: شناخت مزدوران دشمن

ایشان در مورد فعالیت برخی شبکه های خارج از کشور که در مورد تشیع مطالب خاص دارند چنین می گویند: اخیرا یک آدم بی سواد و روحانی نما در لندن، به نام شیعه، به مقدسات برخی از مذاهب اهانت کرده، نسبت های ناروا و عجیبی به یکی از همسران پیامبر داده و فحاشی عجیبی به آن ها نموده است. این آدم یا مزدور و مامور است یا سفیه و دیوانه اما از او نادان تر برخی از علمای وهابی هستند که به استناد این حرف ها گفته اند شیعیان باطن خود را آشکار کرده اند. (۱)

شهید مطهری رحمه الله: موانعی به رنگ دین

ایشان با شناخت دقیق از انحرافاتی که توسط جاهلان در جامعه ایجاد می شود و زمینه ساز انحراف توده مردم می شوند، چنین می گوید:

هر وقت جاهل ها و نادان ها و بی خبرها،مظهر قدس وتقوا شناخته شوند و مردم آن ها را سمبل مسلمان عملی بدانند، وسیله خوبی به دست زیرک های منفعت پرست می افتد. این زیرک ها همواره آن ها را آلت مقاصد خویش قرار می دهند و از وجود آن ها سدی محکم جلوی افکار مصلحان واقعی می سازند. بسیار دیده شده است که عناصر ضد اسلامی رسما از این وسیله استفاده کرده اند؛ یعنی نیروی خود اسلام را علیه خود

۱- سخنرانی بهمن ۱۳۸۸

اسلام بکار بسته اند. استعمار غرب تجربه فراوانی در استفاده از این وسیله دارد و در موقع خود از تحریک کاذب احساسات مسلمین خصوصا در زمینه ایجاد تفرقه بین مسلمین استفاده می کنند. چقدر شرم آور است که مثلا مسلمان دلسوخته ای در صدد بیرون راندن نفوذ خارجی برآید و همان مردمی که او می خواهد او آن ها را نجات دهد با نام و عنوان دین و مذهب سدی در مقابل مذهب گردند آری اگر توده مردم جاهل و بی خبر باشند، منافقان از سنگر خود اسلام استفاده می نمایند. (۱)

آیت الله العظمی وحید خراسانی: احیای امر اهلبیت از راه صحیح

قبل از بیان کلام ایشان باید دانست یکی از موارد مهمی که مورد توجه خود اهلبیت بوده است روش احیای امر ایشان بوده است و گروه هایی مانند شیعه انگلیسی به اسم احیای امر اهلبیت اقدام به فعالیت های خود می کنند و دیگران را به مسامحه و سازش با مخالفان و سستی در امر احیای اهلبیت می دانند.

آیت الله وحید با اشاره به مساله احیای امر اهلبیت و تبیینن شکل صحیح آن، راه اثباتی را تبیین می کنند:

روایتی از امام رضا علیه السلام است که می فرمایند: «رحم الله لامراً احیا امرنا» یعنی خدا رحمت کند کسی را که امر ما را زنده نگه می دارد. بعد از امام پرسیدند: «کیف یحیی امرکم» یعنی چگونه امر شما زنده می شود. امام پاسخ

۱- مجموعه آثار شهید مطهری، ج ۱۶ ص ۳۳۴.

دادنـد: «یتعلم علومنـا و یعلمه الناس لو علم الناس محاسن کلامنا لتبعونا» یعنی علم ما را یاد بگیرد و به دیگران منتقل کنـد. اگر مردم خوبی های کلام ما را می دانستند از ما تبعیت می کردند

... اما جهت اثبات آن است که فرمودنـد: کونوا لنا زینا.. و فرمودند در نمازهای جماعت آنان شـرکت و به آن ها محبت کنید. از مرضای آن ها عیادت و سـخنان و معارف آن ها را بیان کنید و عمده این است که برای ترویج اهلبت علیهم السلام ما راه را بلـد نیستیم راه عبارت است از راه اثباتی. مثلا نهـج البلاغه غوغا ست... اگر این ها ترویج شود خود اهل سـنت لا محاله فطرت دارنـد و آن فطرت معقول نیست که حقیقت را انکار کند خلاصه جهت اثباتی را باید تقویت کرد.اسـلام دین رحمت و رسول اسـلام، رسول رحمت است... این دین و رفتـار پیغمبر و امیرالمومنین جایی برای این حرکت های تکفیری و این تنـدی ها باقی نمی گذارد. آیت الله وحید خراسانی در مورد خطر اینگونه فقاهت می گویند:

فقـاهت در این گونه جریـان هـا واقعـا از بین رفته است این کارها موجب اراقه دماء محترمه است و دسـتور خود ائمه بر خلاف این است. سب و لعن علنی جایز نیست.

آیت الله العظمی خوئی رحمه الله: حکمت مدارا با مخالفان مذهبی

برخی از شـبهه افکنـان، رفتار مبتنی بر وحـدت را نشانه ترس و مصـلحت سـنجی مبتنی برخوف دانسـته انـد. اما آیت الله خوئی رحمه الله با رد این ادعا می گویند:

از این روایات { شرکت در نماز جماعت اهل سنت } استفاده می شود که حکمت مدارا با اهل سنت در نماز جماعت و مانند آن مبتنی بر ترس از ضرر نیست، بلکه حکمت مدارا با آنان رعایت مصلحت نوعیه و اتحاد کلمه مسلمین است بی آنکه ترک در نماز ضرری در پی داشته باشد؛ زیرا در آن روزگار، یاران امام، به "تشیع" معروف بودند بنابر این دستور امام علیه السلام به شرکت در نماز به جهت شناخته شدن آنان نبود بلکه برای مودب شدن به اخلاق نیکو بود تا با این رفتار، شیعه با اوصاف زیبا و دور از تعصب و عناد و لجاحت شناخته شود و گفته شود خدا رحمت کند جعفر{ علیه السلام } را که اصحاب خوبی تربیت کرده است.

مسلما در زمان ما هم این برداشت غیر مسلمانان و نیزغیر شیعیان اهمیت دارد بدین معنا که اگر رفتار ما مبتنی بر ادب و آموزه های اهلبیتی و مهدوی باشد، برد اشت آن ها این خواهد بود که این افراد تربیت شده مکتب انتظار و مهدویت هستند و دوران ظهور موعود آنان نیز مبتنی بر استقرار این روش هاست.

از موارد دیگر این نکته است که هزینه ها و حمایت های مالی که به رسانه های اختلاف افکن می شود از یک منبع مشترک است یعنی هم شبکه های سلفی ضد شیعی و هم شیعه انگلیسی که با توهین و لعن علنی فعالیت می کند از منابع مشترک تغذیه می شوند و این نشانه منافع مشترکی است که این ها برای دشمنان اسلام دارند.

جمع بندی تعریف و تمایز اسلام انگلیسی و اسلام ناب

تشیع انگلیسی، نام گروه یا سازمان مذهبی خاصی نیست بلکه مجموعه افکار و رفتارهای انحرافی و افراط گرایانه هست که در هرزمان در دل جامعه شیعی رسوخ می کند.

به عبارت دیگر در برابر اسلام ناب محمدی که مبتنی بر شناخت صحیح و قاعده مند و اجتهادی از متون اسلامی و سیره اهلبیت علیهم السلام است، صورت دیگری از دین و بطور خاص، اسلام تشیع تعریف می شود که دارای شاخصه هایی است:

از شاخصه های این جریان:

آن ها ادعا می کنند از بدعت ها دورند ولی در همان بدعت ها غرق شده اند. این معیار را امیر المومنین علیه السلام متذکر شده اند. (۱)

ارائه نوع خاص و مشمئز کننده از عزاداری ها به صورت رسمی و با پشتوانه فتوا، از بدعت های این جریان است(مانند قمه زنی – راه رفتن بر روی آتش و خار و شیشه به اسم عزاداری) و نیز توسعه دهه های عزاداری.

آرمان های اصیل و ناب اسلامی در آن مخدوش و حذف می شود، مانند ظلم ستیزی، دفاع از مظلوم، عدم سلطه پذیری، وحدت و رحمت در مقابل تعصب بی مورد

دارای افکار انحرافی و افراطی هستند

۱- نهج البلاغه خطبه ۸۷.

با واسطه یا خواسته و ناخواسته در خدمت سرویس های جاسوسی و استعماری هستند.

اهل عمل و جهاد و مجاهدت نبودن و تنها برای کارهای تبلیغی و صوری همیشه آماده اند یعنی اهل گریه و مویه و مراسم ظاهری در موضوعاتی مانند امام حسین علیه السلام باشد ولی در موقعیت واقعی جهاد حضور ندارند.

ممانعت از شکل گیری یک حکومت مقتدر شیعی در منطقه است مثلا در ایران به بهانه برخورد آنان در کارهایی مانند قمه زنی، به توهین و تحقیر می پردازند و تضعیف حکومت شیعی ایران را دنبال می کنند در حالی که افراد همفکر و همراه این جریانات در زمان طاغوت قائل بودند باید حکومت طاغوت را حفظ کرد چون به هرحال حاکم شیعی است.

ارائه وجهه حزبی برای تشیع بجای آنکه آن را به شکل یک مذهب پایدار و اصیل معرفی کنند و نتیجه این خواهد شد که تصور امت اسلام آن باشد که نگاه شیعی حالت حزبی دارد و اهل نزاع دارد.

فراهم اسباب اهانت به اهلبیت (و لو ناخواسته) در جهان اسلام بواسطه کارهای این جریان ها و نقض غرضی که برای حمایت از اهلبیت داشتند. به عنوان نمونه:

فخر رازی درتفسیر خود پس از بیان اینکه سب و دشنام، باعث بغض در گروه مقابل می شود و فرد به کفر گویی هم می افتد، بیان می کند این از اموری است که مشاهده می شود بیشتر جاهلان و عوام شیعه شیخین را

نزد سنی سب می کنند و او را به خشم می آورند پس او نیز علی را سب می کند وقتی از او می پرسند تو که علی را دوست داری چرا او را سب کردی؟ در پاسخ می گوید هدفم به خشم آوردن شیعیان است و هیچ کار ی را برای به خشم آوردن شعیان از این کار موثر تر ندیدم چرا که آن ها بزرگان ما را لعن می کنند. (۱)

با تصویر سازی خاص از تشیع، امکان جهانی بودن و قابلیت آموزه های آن برای جهانی شدن را مخدوش می کنند.

وحدت ستیزی و تفرقه افکنی: این جریان ها همه مسائل را از محور اختلافات شیعه – سنی مطرح می کنند. معنایی مخدوش از وحدت ارائه می کنند تا اعتراض و جبهه گیری های متقابل شکل بگیرد و معنای صحیح و مرسوم از وحدت را به دست کشیدن از عقاید شیعی تفسیر می کنند.

بهانه جویی و وارونه سازی حقایق در موضوعات امت اسلامی: به عنوان نمونه برگزاری نماز وحدت شیعه و سنی را نوعی بدعت می خوانند و از آن سو وقتی در اجتماعات مشترک (مانند همایش کنفرانس اسلامی) دو مذهب، نماز جدا می خوانند به تمسخر برنامه های وحدت می پردازند.

تشکیل حکومت اسلامی را تحقق اهداف کمونیستی و وهابی می دانند اما فعالیت های تفرقه افکنانه خود را که باعث تحریک مذاهب می شود را هدایتگری و روشنگری جلوه می دهند.

۱- به نقل از روح المعانی ج ۷ ص ۲۱۸.

مخالفت با اصل فلسفه و عرفان به بهانه مغایرت کلام امثال ابن عربی و... با آموزه های اهلبیت علیهم السلام

انحصار گری شدید دینی که هرگونه قرائت مخالف خود راتا حدکفر و خروج از دین می رساند و آن ها را ملعون می خواند که این زمینه تکفیر و تفسیق آن ها میداند و اصطلاحاتی مانند عمَریه- دجالیه – بکریه و.. می خواند که این تفکرات زمینه سازی حرکت ها خشن و تروریستی برای پیروان آن ها را می تواند فراهم آورد.

ارائه چهره سکولاریستی از دین و تشیع؛ مخالفت با حکومت اسلامی فعلی ایران.

اینکه وظیفه تشیع و عالمانش فقط ارشاد و تبلیغ است و دخالتی در امور سیاسی ندارند.

جعل اصطلاحات بدون مبنای صحیح علمی

مانند اصطلاح سقیفه ثانی برای انقلاب اسلامی؛ جعل اصطلاح علامه و آیت الله برای افرادی از طیف خود که صلاحیت های علمی و عملی لازم را ندارند. برنامه های خاص در موضوع مرجعیت: تخریب شخصیت علما و مراجع (بی سواد خواندن و منحرف دانستن آنان) و موروثی کردن مرجعیت در سران خود تحریف و سوء تفسیر قرآن: مانند استناد قمه زنی به قرآن توسط امثال هدایتی

جهت گیری معکوس در حرکت ولایی

می دانیم که تلاش خود اسلام و اهلبیت علیهم السلام آن بوده است که تولیِ

مثبت به جامعه مسلمین و داخل این جماعت جهت داده شود ، و ولای منفی یا تبری، به سمت دشمنان اسلام نشانه رود ولی دشمنان همواره سعی دارند با حرکت معکوس در این مورد، نزاع ها را به داخل امت اسلام بکشند و رابطه مبتنی بر لطف و رحمت را بین مسلمین وکفار و استکبار بر قرار کنند. جریان شیعه انگلیسی و دیگر انواع اسلام آمریکایی همین مسیر را دنبال می کنند که نسبت به دشمنان اصلی دلسوزی و مسامحه دارد مانند اینکه مرگ بر آمریکا را مجاز نمی دانند

همانگونه که تفکر لیبرالی و انحرافی به گونه ای عمل می کنند که نسبت به حوادث غرب و آمریکا دلسوزی می کنند (۱) ولی از توجه به جنایات فلسطین،یمن و عراق و... غفلت می کنند، برخی دیگر هم در دعوای شیعه و سنی بسیار جدی و تسلیم ناپذیرند و برخورد با مذهب دیگر را مهم تر از برخورد با کفار می دانند.

نتیجه نهایی

قال امیرالمؤمنین علیه السلام: لو سکت الجاهل ما اختلف الناس. (۲)

امام علی علیه السلام فرمود: اگر جاهل سکوت می کرد، مردم اختلاف نمی کردند [سبب بسیاری از اختلافات، سخنهای ناآگاهانه است.بنابراین جهالت برخی خواص و پیروی عوام در جامعه مسلمین باعث می شود که پروژه نفوذ

۱- مانند حوادث ۱۱ سپتامبر و حملات پاریس در سال ۹۴

۲- بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۸۱.

دشـمنان در صفوف مسلمین تسهیل شود و ظرفیت های بزرگ اسلام در معرض خطر قرار بگیرد و همه این نفوذ به نام و رنگ دینی اسلامی و شیعی واقع می شود.

کتابنامه

۱.قرآن کریم

۲.نهج البلاغه

۳.ابن ادریس، محمد بن احمد، السرائر الحاوی لتحریر الفتاوی(و المستطرفات)، ۳جلد، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم – قم، چاپ: دوم، ۱۴۱۰ ق.

۴.ابن سعد محمدبن سعید، الطبقات الکبری، دارالکتب العلمیه، بیروت لبنان

۵.ابن طاووس زوائد الفوائد،

۶.ابن طاووس علی بن موسی الاقبال بالاعمال الحسنه فیما یعمل مره فی السنه مرکز النشر التابع لمکتب الاعلام الاسلامی قم ۱۳۷۶.

۷.ابن قتیبه، المعارف، تحقیق: ثروه عکاشه، مصر، دار المعارف، و افست شده در: قم، شریف رضی، ۱۴۱۵ق،ص۱۸۳

۸.ابونعیم اصفهانی، معرفه الصحابه، تحقیق: محمد راضی بن حاج عثمان، مدینه، مکتبه الدار، ۱۴۰۸ق،

۹.آلوسی سید محمود، روح المعانی فی تفسیر القرآن العظیم، دار الکتب العلمیه، بیروت، ۱۴۱۵ق.

۱۰.تیجانی دکتر محمد، اهل بیت کلید مشکل ها، ترجمه سید محمد جواد مهری

۱۱.جزایری نعمت الله الانوار النعمانیه دار القاری بیروت

۱۲.حسن ابراهیم حسن، تاریخ اسلام، دار الجیل مع مکتبه النهضه المصریه، بیروت /چاپ۱۵، ۱۴۲۲ق.

۱۳.حلی، حسن بن یوسف منتهی المطلب بین بیتا بیجا

۱۴.حلی، رضی الدین علی بن یوسف العدد القویّه لدفع المخاوف الیومیه کتابخانه حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی(ره) قم.

۱۵.شیخ حر عاملی، وسائل الشیعه، مؤسسه آل البیت، سال ۱۴۰۹ ه-.ق،، ج ۸

۱۶.طباطبایی صادق، خاطرات

۱۷.طباطبایی سید محمد حسین، المیزان فی تفسیر القرآن، دفتر انتشارات اسلامی جامعه ی مدرسین حوزه علمیه قم، قم، ۱۴۱۷ ق

۱۸.طبری، محمد بن جریر، تاریخ الطبری المعروف بتاریخ الامم و الملوک، تحقیق عبد اعلی مهنا،مؤسسه الاعلمی للمطبوعات، بیروت ۱۴۱۸ ق.

۱۹.فیض کاشانی محمد بن شاه مرتضی المعارف، مدرسه عالی شهید مطهری تهران ۱۳۸۷

۲۰.فیض کاشانی، محمد محسن بن شاه مرتضی تفسیر الصافی، اعلمی حسین، مکتبه الصدر، تهران/دوم، ۱۴۱۵ق.

۲۱.کفعمی ابراهیم بن علی المصباح للکفعمی، دارالکتب العلمیه، قم ۱۳۴۹.

۲۲.کلینی، محمد بن یعقوب بن اسحاق، الکافی،دار الکتب الاسلامیه،تهران/اول،۱۴۰۷ق.

۲۳.مجلسی،محمد باقر،،بحارالانوار، دار احیاء التراث العربی،بیروت/دوم ۱۴۰۳ق.

۲۴.مسعودی علی بن حسین، مروج الذهب، تحقیق داغر یوسف اسعد دار الهجره قم

۲۵.مطهری مرتضی، مجموعه آثار شهید مطهری، ج ۱۶

۲۶.مطهری، مرتضی. امامت و رهبری. تهران، صدرا، چاپ بیست و دوم، ۱۳۷۸

۲۷.مغنیه محمد جواد، تجارب،

ص:۱۶۰

۲۸.مفید محمد بن محمد، مسار الشیعه فی مختصر تواریخ الشریعه الموتمر العالمی لالفیه الشیخ المفید قم

۲۹.مکارم شیرازی،تفسیر نمونه، دار الکتب الاسلامیه،تهران،۱۳۷۴ش.

۳۰.نصر بن مزاحم منقری، وقعه صفین، تحقیق عبدالسّلام محمّد هارون منشورات مکتبه المرعشی النجفی، چاپ دوم: قم، ۱۴۰۴ ق

سایت ها

۳۱.یاران امام به روایت اسناد ساواک- کتاب هفدهم:امام موسی صدر- جلد ۳ (www.fetan.ir)

۳۲.http://shia۱۲.net/fa/ehanat.asp

۳۳.شادی اهل سنت از فتوای رهبری درباره "عایشه"

۳۴.http://www.valiasr-aj.com/fa/page.php?bank=khabarid=۱۹۴۶:

۳۵.موسسه تحقیقاتی ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف

۳۶.Ibrahim Al-Haidari, Sozioloyie. P

ویژه کودک و نوجوان

محمد یوسفیان (۱)

بزرگ ترین جشن

بچه ها سلام. آیا جشن و شادی را دوست دارید؟ چرا ما جشن برگزار می کنیم؟ چند جشن را می توانی نام ببری؟

جشن تولد هر کدامتان را بگویید که چه تاریخی است؟

اصلاً چرا جشن تولد می گیریم؟

چون روز قبل از تولدمان در این دنیا نبودیم و خداوند این نعمت را به ما داد که پا در این دنیا بگذاریم به همین خاطر هر سال در روز تولدمان جشن می گیریم و از خدا تشکر می کنیم و دیگران هم در جشن ما شرکت می کنند و کادو می دهند.

- دانش آموزان سال اولی که به مدرسه می روند مدرسه برای آن ها جشن

۱- فارغ التحصیل مرکز تخصصی مهدویّت.

می گیرند، علت آن هم مشخص است، چون، جشن آغاز باسواد شدن است.

– وقتی پسرها به پانزده سالگی و دخترها به نه سالگی می رسند، جشنی برپا می کنند، که به آن جشن تکلیف می گویند.

چرا جشن تکلیف برگزار می کنیم؟ چون در این سن، ما این لیاقت را پیدا کرده ایم که خداوند، روی ما حساب باز کند و کارهای خوب را بنویسد و پاداش دهد و به مرحله ای از رشد رسیده ایم که می توانیم دستورات خدا را اطاعت کنیم.

– جشن قبولی در دانشگاه یا فارغ التحصیل شدن از دانشگاه را هم بعضی برگزار می کنند، چون قبول شدن یا فارغ التحصیل شدن از دانشگاه را کار مهمی می دانند به همین دلیل برای موفق شدن جشن برگزار می کنند.

– جشن ازدواج هم یکی از جشن های شیرین و شلوغ در بین جشن هایی است که برگزار می شود، جشنی که به واسطه آن یک آقا پسر، لیاقت اداره یک خانه و پدر شدن را پیدا می کند، و یک دختر خانم، لیاقت خانه داری و مادر شدن.

– راستی اول بهار به خاطر این که سرمای زمستان تمام می شود و طبیعت زنده می شود و رو به شکوفه و سرسبزی می رود، آن روز را عید می گیرند و به دیدن هم می روند و به یکدیگر سال نو را تبریک می گویند.

– یا مثلاً- مسلمان ها بعد از یک ماه روز در ماه رمضان، به خاطر انجام این عبادت بزرگ روز بعد از ماه رمضان را عید می گیرند که به آن عید فطر می گویند که یک روز شاد است.

یک جشن دیگر داریم که بزرگ ترین جشن دنیا است که تمام مردم ایران و تمام شیعیان در سراسر دنیا در آن شرکت می کنند، که اگر دوست داشته باشی نام آن جشن و علت آن را بدانی، جدول زیر را پاسخ بده، تا آن را پیدا کنی.

از راست به چپ پر شود:

۱. لقب امام دهم علیه السلام ۷ - ۱۳ - ۱۴ - ۲ (هادی)

۲. ورزشی که مثل تیراندازی و اسب سواری در اسلام به آن سفارش شده است ۸ - ۱۵- ۲۶ (شنا)

۳. بنایی تاریخی در استان کرمان ۱۰ - ۲۰ (بم)

۴. قرآن و اهل بیت علیه السلام ما را به راه راست.... می کنند. ۱۶-۱۹-۱۷-۲۱-۲۵ (هدایت)

۵..... محضر خداست، در محضر خدا، گناه نکنید ۳-۱۷-۱۲-۶ (عالم)

۶. آبی در کنار کعبه که حاجیان به عنوان تبرک از آن می نوشند ۱۸-۲۷-۱۸-۹ (زمزم)

۷. دوران بعد از نوجوانی که بهار زندگی است ۱ - ۵-۱۳-۲۴-۲۱ (جوانی)

۸. به انسان های نابینا،..... دل می گویند. ۴-۱۱-۲۳-۲۲ (روشن)

۱۲۳۴

۵۶۷۸

۹۱۰۱۱۱۲

۱۳۱۴۱۵۱۶

۱۷۱۸۱۹۲۰

۲۱۲۲۲۳۲۴

۲۵۲۶۲۷

راهنمایی: برای حل جدول حرف خانه اول را بنویسید بعد ۷ تا ۷ تا بشمارید و حروف را یادداشت کنید تا این که ۲۷ حرف شود بعد حروف را به هم وصل کنید تا پیام جدول بدست آید.

آفرین درست حل کردید: جشن نیمه شعبان، روز تولد امام مهدی علیه السلام

اما بچه ها یک جشن دیگر داریم که کمتر به آن توجه شده است ولی این مناسبت خیلی مهم است و از جشن تولد امام مهدی علیه السلام هم، شاید مهم تر باشد و آن جشن امامت آن حضرت است، یعنی روزی که حضرت مهدی علیه السلام به امامت رسیدند.

اگر بخواهیم اهمیت جشن امامت را بفهمیم با یک سؤال توجه شما را به آن جلب می کنم.

بزرگ ترین و مهم ترین عید ما شیعیان چه عیدی است؟

بله، عید غدیر، روزی که امام علی علیه السلام در غدیرخم به امامت رسیدند، بزرگ ترین عید ما می باشد که در آن روز، پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به دستور خداوند، در راه برگشت از مکه، حضرت علی علیه السلام را به عنوان جانشین و امام بعد از خود معرفی کردند و به همن از طرف خدا، دستور دادند که از امام علی علیه السلام اطاعت و پیروی کنند و آن هایی که آن جا بودند تک تک و گروهی با امام علی علیه السلام بیعت کردند از آن روز به بعد شیعیان این روز را عید می گیرند و به یکدیگر تبریک می گویند و از این که خداوند آن ها را از پیروان و شیعیان امام علی علیه السلام قرار داده است، حمد و شکر می گویند.

بنابراین ما برای امام اول خودمان به مناسبت به امامت رسیدن جشن می گیریم چه خوب است به مناسبت نهم ربیع الاول سالروز امامت امام مهدی علیه السلام نیز جشن برپا کنیم و خداوند را شکر کنیم از این که آخرین امام را زنده نگه داشته است که بعد از سال های زیاد، ما هم در این زمان امام داشته باشیم و همان گونه که در غدیر مردم با امام علی علیه السلام بیعت کردند و

به ایشان قول دادند که از او پیروی کنند (که البته این کار را نکردند) ما هم با امام مهدی علیه السلام در این روز بیعت کنیم و به ایشان قول بدهیم که از او پیروی و اطاعت کنیم و کاری کنیم که ایشان از دست ما راضی باشند و هرچه زودتر ظهور کنند و دنیا را پر از خوبی و نشاط کنند و همان گونه که پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم بعد از معرفی امام علی علیه السلام به عنوان امامت فرمودند این پیام را تمام کسانی که این جا هستند به بقیه مردم برسانند ما هم باید روز امامت امام مهدی علیه السلام را علاوه بر این که خودمان جشن می گیریم و اهمیت می دهیم این روز را به دیگران نیز معرفی کنیم و به همه دنیا اعلان کنیم که ما صاحب و رهبر معصوم داریم که از طرف خداوند به وسیله بهترین و آخرین پیامبرش یعنی حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم برای جهانیان معرفی شده است.

بازی سودوکو

.مریم السادات موسوی (۱)

دانش آموزان عزیز سلام.

امامت امام مهدی علیه السلام را به همه شما تبریک می گویم. چون امروز روز جشن و شادی است، می خواهیم مسابقه برگزار کنیم و به برندگان جایزه بدهیم.

مسابقه ی ما به این شکل است که به ترتیب چند جدول سودوکو به شما می دهم و هرکس زودتر آن ها را حل کرد، برنده است. حل هر جدول، پانزده ثانیه فرصت دارد.

۱- کارشناس کودک و نوجوان.

۱. حضرت عیسی علیه السلام هنگامی که متولد شدند، به پیامبری رسیدند و پیامبری خود را به مردم زمان خودشان گفتند.

جدول سودوکو: پیامبری عیسی علیه السلام هنگام تولد

راهنمای حل جدول: جدول بزرگ از چهار جدول ۲×۲ ساخته شده است که هر جدول ۲×۲ باید کلمات بدون تکرار در آن بیاید.

پیامبری عیسی علیه السلام

هنگام تولد تولد

پیامبری هنگام

تولد عیسی علیه السلام

۲. حضرت یحیی علیه السلام هنگامی که در سن کودکی بودند از طرف خداوند به پیامبری رسیدند.

جدول سودوکو: پیامبری یحیی علیه السلام در کودکی

یحیی علیه السلام پیامبری

کودکی در

پیامبری

کودکیی حیی علیه السلام

۳. امام جواد علیه السلام در سن کودکی به عنوان امام نهم ما شیعیان به امامت رسیدند.

جدول سودوکو: امامت جواد علیه السلام در کودکی

جواد علیه السلام در امامت

امامت

جواد علیه السلام

امامت کودکی

ص:۱۷۱

۴. امام هادی علیه السلام در سن کودکی به عنوان امام دهم ما شیعیان به امامت رسیدند.

جدول سودوکو: امامت هادی علیه السلام در کودکی

هادی علیه السلام

درکودکی

امامت در

سودوکوی اعداد

۱. امامت امام جواد علیه السلام در ۸سالگی

۲. امامت امام ۱۲ در کودکی

۳. امامت امام مهدی علیه السلام در ۵ سالگی

۴. امامت امام مهدی علیه السلام در سال ۲۶۰هجری

۸۵۲۶۰

۱۲

۱۲۵

۵. شهادت امام ۱۱ در شهر سامرا

۶. امامت امام مهدی علیه السلام در ۹ ماه ربیع الاول

۷. امامت امام هادی علیه السلام در ۸سالگی

۸. امامت امام ۱۰ در هشت سالگی

۱۰۸۱۱

۹

۸۹

۸

گفتگو در پارک

محمد یوسفیان (۱)

صبح جمعه ای بود، حسن که دانش آموز کلاس ششم است در پارک مقابل خانه شان روی صندلی نشسته بود و در فکر فرو رفته بود که احساس کرد کسی دست روی شانه های او می زند تا به پشت سر نگاه کرد چشمش به آقای احمدی، معلم مهربان و دوست داشتنی اش افتاد، سریع بلند شد و به او سلام کرد.

آقای احمدی گفت: آقا حسن، چرا این قدر در فکری؟ چیزی شده؟

حسن گفت: آقا، یادتان هست، چند روز پیش گفتید، سعی کنید هر روز در وقت خاصی، دقایقی را به امام زمانتان اختصاص دهید و درباره آن فکر کنید. الان داشتم به این فکر می کردم که اصلاً ما چه نیازی به امام داریم؟

آقای احمدی گفت: بیا روی صندلی بشینیم و امروز که روز جمعه و متعلق به امام زمان علیه السلام است، در مورد این موضوع با هم گفتگو کنیم.

داستانی را چند روز پیش در کتابی حدیثی خواندم که برایم جالب بود که دوست دارم آن را برایت بگویم.

جمعی از یاران امام صادق علیه السلام اطراف حضرت نشسته بودند که در میان آنها، هشام که تازه به جوانی رسیده بود نیز حضور داشت.

۱- مدیر واحد کودک و نوجوان مهدویّت.

امام صادق علیه السلام به هشام فرمود:ای هشام! خبر نمی دهی که با عَمرو بن عبید چه کردی و از او چه پرسیدی؟ هشام گفت: متوجه شدم که عمرو بن عبید در بَصره، (۱) کلاس درس گذاشته، به همین خاطر به طرف بصره حرکت کردم و در روز جمعه به آن جا رسیدم. وقتی به آن جا رسیدم، دیدم جمعیت زیادی در مسجد جمع شده اند و مردم پرسش های خود را از عمرو می پرسند. از میان جمعیت خود را به جلو رساندم و سپس به عمرو گفتم: آیا چشم داری؟

گفت: پسر جان! این چه پرسشی است؟ چرا از چیزی که خودت می بینی، می پرسی؟

گفتم: پرسش من همین است، آیا چشم داری؟

گفت: گرچه پرسشت احمقانه است، اما... آری! چشم دارم.

گفتم: به چه کارت می آید؟

گفت: با آن، رنگ ها و آدم ها را می بینم و تشخیص می دهم.

گفتم: بینی هم داری؟ گفت: آری.

گفتم: به چه کارت می آید؟ گفت: با آن بوها را استشمام می کنم.

گفتم: آیا دهان نیز داری؟ گفت آری.

گفتم: با آن چه می کنی؟ گفت غذا می خورم و مزه آن را می چشم.

گفتم: گوش داری؟ گفت: آری.

۱- بصره یکی از شهرهای عراق است.

گفتم: با آن چه می کنی؟ گفت: صداها را می شنوم.

گفتم: آیا قلب (۱) داری؟ گفت: آری

گفتم: با آن چه می کنی؟ گفت: هر آنچه اعضا و حواسم درک می کنند را به وسیله قلب، از همدیگر جدا می کنم و آنها را تشخیص می دهم.

گفتم: مگر این اعضای حسی (چشم و گوش، بینی) تو را از قلب بی نیاز نمی کنند؟ گفت: نه.

گفتم: چطور بی نیاز نمی کنند و حال آن که همه، صحیح و سالم اند؟

گفت: پسر جان! وقتی آنها در چیزی شک داشته و سرگردان شده باشند، در تشخیص و شناسایی آن به قلب مراجعه می کنند تا برایشان یقین حاصل شود و شک و سرگردانی آنها از بین برود.

گفتم: آیا خداوند، قلب را برای برطرف شدن شک و دودلی از حواس، قرار داده است؟

گفت: آری.

گفتم: پس قلب باید موجود باشد، وگرنه برای حواس، اطمینان و یقینی حاصل نمی شود؟

گفت: آری.

گفتم: ای عمرو! خداوند، حواس تو را بی امام، رها نکرده و برای آنها، امامی قرار داده است تا چیزی که صحیح و درست است را آشکار کند و

۱- قلب در این جا می تواند به معنای قوه عاقله، محل ادراک و شعور و مغز باشد.

شک و تردید آنها را به یقین تبدیل نماید. حال چگونه این همه انسان را در شک و سرگردانی رها نموده و امامی بر ایشان قرار نداده تا آنان رااز شک و تردید، خارج سازد؟

عمرو مدتی سکوت کرد، سپس رو به من کرد و گفت: اهل کجایی؟ پاسخ دادم: کوفه.

گفت: پس تو هِشام بن حَکمی!

در این هنگام امام صادق علیه السلام خندید و فرمود:ای هشام! چه کسی این مطلب را به تو آموخته است؟

هشام گفت: چیزی است که از شما یاد گرفته ام.

امام صادق علیه السلام فرمود: به خدا قسم، این مطلب در کتاب ابراهیم و موسی، نوشته شده است.

پس آقا حسن! همان گونه که خداوند در بدن انسان مرکزی را قرار داده تا به وسیله آن، اعضای بدن هدایت و راهنمایی شوند، به همان شکل در زمین، امام، حجت و راهنمایی قرار داده است که موجوداتی که از جمله آنها انسان ها هستند را امامت و رهبری کند و راه درست و صحیح را به آنها نشان دهد و با پیروی و اطاعت از او، راه درست و صحیح را انتخاب کنند.

آنها که امام ندارند راه هایی در زندگی انتخاب می کنند که آن ها را به سعادت و خوشبختی نمی رساند، اما اگر انسان امام زمان علیه السلام داشته باشد، راه درست و صحیح را به او نشان می دهد، امام زمان علیه السلام تمام راه های خوشبختی و سعادت را در دنیا و آخرت را برای ما بیان می فرماید به شرطی

که حرف او را گوش دهیم و از او اطاعت کنیم.

حسن گفت: آقا خیلی ممنون، حکایت قشنگی بود و پاسخ پرسشم را هم متوجه شدم. اما اگر فرصت دارید و مزاحم نیستم، پرسش دیگری را بپرسم.

آقای احمدی گفت: حسن جان، چه مزاحمتی، تو مثل پسر خودم هستی، هرچه تو با امام زمانت بیشتر آشنا شوی، من به وظیفه ام عمل کرده ام، حالا پرسشت را بپرس.

حسن گفت: آقا، درست است که می گویند: امام زمان علیه السلام در پنج سالگی به امامت رسیده اند؟

آقای احمدی، گفت: بله، ایشان در سال ۲۵۵ ه- به دنیا آمدند و در سال ۲۶۰ه- پدربزرگوارشان امام حسن عسکری علیه السلام به شهادت رسیدند، بنابراین هنگام شهادت پدر، امام زمان علیه السلام پنج ساله بودند.

حسن گفت: چگونه ممکن است کودکی پنج ساله امام شود، اگر زحمتی نیست، برایم توضیح دهید؟

آقای احمدی گفت: به نظر تو چه سنی مناسب است که امامتِ امامی آغازشود؟

حسن گفت: حداقل در سن سی تا چهل سالگی.

آقای احمدی گفت: پرسش بعدی را از تو می پرسم و آن این که چرا این سن را برای شروع امامت مناسب می دانی؟

حسن گفت: برای این که فرصت باشد مقدار بیشتری علم و تجربه به دست آورد تا امامت بهتر اداره شود.

آقای احمدی گفت: از این پاسخ تو معلوم می شود که پرسش از امامت در کودکی زمانی مطرح می شود که ما امامت امام را با مقامات و پست های انسان ها مقایسه می کنیم، در صورتی که امامت مانند نبوت و پیامبری از طرف خداوند به بندگان برگزیده و شایسته خود بخشیده شده و چون همه چیزش از طرف خداست، سن و سال در آن دخالتی ندارد و قبل از امام مهدی علیه السلام که در نهم ربیع سال ۲۶۰ ه- در پنج سالگی به امامت رسیدند، امام جواد علیه السلام و امام هادی علیه السلام در سن هفت سالگی به امامت رسیدند و این امر یعنی امامت در سن کودکی نه فقط در امامان ما که در پیامبران گذشته هم اتفاق افتاده است، و همان گونه که گفتم هم امامت و هم نبوت از طریق خداوند تعیین می شود و به سن و سال ارتباطی ندارد که لازم باشد مدتی را درس بخواند و استاد ببیند و یا تجربه به دست آورد، بلکه در همان لحظه اول که پیامبری و امامت از طرف خداوند به آنها داده می شود، هر آن چه برای پیامبری و امامت لازم است نیز به آنها داده می شود.

حسن جان، حضرت عیسی بن مریم علیها السلام پیامبری بود که از هنگام تولد، نبوت و پیامبری خود را به طور آشکار بیان نمود. در قرآن می خوانیم:

« قَالَ إِنِّی عَبْدُ اللهِ آتَانِی الْکِتَابَ وَجَعَلَنِی نَبِيًّا» (۱)

]حضرت عیسی علیه السلام در حالی که کودک بود[گفت: من بنده خدا هستم، به من کتاب داده و مرا پیامبر قرار داده است.

۱- سوره مریم، آیه ۳۰.

حضرت یحیی علیه السلام یکی دیگر از پیامبرانی است که در کودکی به مقام نبوت رسید. خداوند در این باره در قرآن خطاب به او فرمود: « يَا يَحْيَى خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَآتَيْنَاهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا» (۱) ای یحیی! کتاب]خدا[را با قوّت بگیر. ما فرمان نبوت را در کودکی به او دادیم.

حسن گفت: آقا، این قدر قشنگ گفتند که دوست دارم پرسش های دیگر هم بپرسم ولی می دانم که باید برای نمازجمعه آماده شوید.

۱- همان، آیه۱۲.

دوست مهربان

مهدی شهبازی (۱).

مقطع: ابتدایی

نام درس: دوست مهربان

موضوع: عقاید

هدف کلی:

دانش آموزان در این درس با دوستی و محبت امام زمان عجل الله فرجه الشریف نسبت به مومنان آشنا می شوند.

اهداف جزیی:

دانش آموزان در این درس با موارد زیر آشنا می شوند:

اندازه محبت امام

راه های بیشتر کردن محبت و دوستی امام

هدف رفتاری:

امید است دانش آموزان در پایان درس امام مهدی عجل الله فرجه الشریف را بیشتر دوست داشته باشند

روش های مناسب تدریس:

توضیحی، فعال: (پرسش و پاسخ، کارت و جدول)

۱- دانش پژوه مرکز تخصصی مهدویّت.

رسانه های آموزشی:

تابلو (تخته و گچ)، کارت

دوست مهربان

به نام خداوند رنگین کمان خداوند بخشنده مهربان

خداوند زیبایی و عطر و رنگ خداوند پروانه های قشنگ

بچه ها سلام! امیدوارم که حال شما دانش آموزان گُل خوب خوب خوب باشد. ان شاءالله.

برنامه را با چند سوال شروع می کنیم:

سجده روی آن اگر از خاک کربلا باشد خیلی ثواب دارد؟ (مُهر)

پرنده نامه رسان حضرت سلیمان علیه السلام (هدهد)

لقب امام هشتم علیه السلام (رضا)

لقب امام پنجم علیه السلام (باقر)

پیامبر بت شکن (ابراهیم)

یکی از واجبات که ستون دین است (نماز)

حالا حروف اول جواب ها را به هم وصل کنید.

بله، کلمه مهربان می شود که یکی از صفات معروف خداست.

بچه های عزیز چون خداوند مهربان است از همه انسانها خواسته که با

هم مهربان باشند، اما امروز با حل کردن جدول می خواهیم مهربانترین انسان را پیدا کنیم و ببنیم او چقدر مهربان است و ما را چقدر دوست دارد.

جدول:

۱- جنگی که در آن پیامبر صلی الله علیه و اله ۳۱۳ یار داشت؟ (بدر) ۴-۱۲-۱۳

۲- در زمان ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف از آسمان زیاد می بارد و همه جا را سرسبز می کند؟ (باران) ۴- ۵- ۱۸ — ۱۶ - ۶

۳- پایتخت کشور ایران؟ (تهران) ۷- ۲- ۳- ۹- ۶

۴- پوشش پرندگان؟ (پر) ۱۱- ۸

۵- چشمه آب کنار خانه کعبه؟ (زمزم) ۱۰- ۱۵- ۱۰- ۱

۶- معنای سوره دخان؟ (دود) ۱۲- ۱۴- ۱۷

رمز جدول:

حروف را پشت سر هم قرار دهید و تا یک جمله از امام رضا علیه السلام به دست آورید.

امام رضا علیه السلام فرمودند: مهربانتر از پدر و مادر. (۱)

خوب بچه ها چه کسی مهربانتر از پدر و مادر است. من خط هایی را می کشم تا شما آن شخص را پیدا کنید.

آفرین، احسنت، دوستتان را که کلمه مورد نظر را به دست آورد، خوب تشویق کنید: طیب طیب الله زنده باشی ان شاءالله

بله،کلمه مورد نظر ما «امام» است.بچه های خوب! آیا می دانید این اعداد چه ربطی به امامان علیهم السلام دارد.

۱۲۱۱۱

بله آفرین، ۱۲ نفر امام داریم. ۱۱ نفر از امامان شهید شدند و یک امام هم زنده است.

نام امامی که زنده است، چیست؟ امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف

حالا این داستان زیبا که درباره مهربانی امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف است را با دقت گوش کنید:

ابراهیم در حالی که آثار نگرانی و ترس در صورتش نمایان بود در خانه

۱- امام رضا علیه السلام فرمود: «وَأَشْفَقَ عَلَيْهِمْ مِنْ آبَائِهِمْ وَ أُمَّهَاتِهِم» (فقیه/ج۴/ص۴۱۸)

قـدم می زد و با خود می گفت: هر چیزی را که او بگویـد عملی خواهد کرد، دیگر امیدی به زندگی ندارم،ای خدای مهربان! یاری ام کن، زن و فرزندانم بعد از من چه خواهند کرد؟

همسـرش که تازه متوجه ناراحتی شوهرش شـده بود، رو به او کرد و گفت: ابراهیم چه چیزی تو را این قـدر نگران کرده، مگر اتفاقی افتاده است؟

ابراهیم که عرق ترس بر پیشانی اش نشسته بود رو به همسرش سمیه کرد و گفت: آخرین روزهای عمر من است، بیایید تا برای آخرین بار شماها را ببینم و وصیت هایم را به شما بگویم.

سمیه بـا شـنیدن این حرف، بـا دست محکم به صـورت خود زد و گفت: ابراهیم چه می گویی؟ تو که مرا نصفِ جـان کردی، زودتر بگو چه اتفاقی افتاده است؟

ابراهیم در حالی که عرق پیشانی اش را پاک می کرد به همسرش سمیه گفت: عَمر پسر عوف را می شناسی؟

سمیه تـا نـام او را شـنید، رنگ از صورتش پریـد و با صـدای لرزان گفت: آری که او را می شـناسم، چه کسـی است که او را نشـناسد، حاکم و فرمانروایی ستمگر و ظالم است و تاکنون تعداد فراوانی از پیروان و شیعیان امام حسن عسکری علیه السلام را به شهادت رسانده است.

ابراهیم مانند کسـی که دیگری امید به زنده ماندن نداشت به همسـرش گفت: عَمر، تصمیم گرفته مرا بکشد و حتماً این کار را خواهد کرد، احساس می کنم آخرین روزهای عمر من است و چاره ای جز فرار ندارم.

سمیه در حالی که اشک می ریخت گفت: تا چه زمانی باید این فرمانروایان ستمگر بر ما حکومت کنند؟ خدایا همسرم را نجات بده.

ابراهیم با زن و فرزندانش خداحافظی کرد و آن ها را به خدا سپرد و در حالی که تمام وجودش را وحشت و ترس فرا گرفته بود، تصمیم گرفت به خانه امام حسن عسکری علیه السلام برود و آن حضرت را برای آخرین بار ببیند و با ایشان نیز خداحافظی کند. وقتی وارد خانه امام حسن عسکری علیه السلام شد، ایشان را در حالی دید که پسر بچه ای در کنار او ایستاده بود و صورتش مانند ماه شب چهارده می درخشید. آن قدر چهره آن پسر بچه زیبا و نورانی بود که ابراهیم فراموش کرد برای خداحافظی به این جا آمده است.

درحالی که ابراهیم با تعجب فراوان به آن کودک می نگریست، آن کودک رو به ابراهیم کرد و گفت:ای ابراهیم! نیازی به فرار کردن نیست، به زودی خدای مهربان، شرّ او را از تو دور خواهد کرد.

با این حرف کودک، تعجب ابراهیم بیشتر شد و به امام حسن عسکری علیه السلام گفت: فدای شما شوم، این پسر کیست که از فکر من خبر دارد؟

امام حسن عسکری علیه السلام فرمود: او فرزند من مهدی و جانشین پس از من است.

ابراهیم خوشحال و شاد از خانه امام عسکری علیه السلام بیرون آمد و به خانه ی خود بازگشت.

هنگامی که سمیه او را دید از روی اعتراض گفت: تو که تازه از خانه

بیرون رفته بودی چه شد که دوباره برگشتی؟

ابراهیم داستانی که برایش اتفاق افتاده بود را برای همسرش تعریف کرد و گفت: به لطف و مهربانی خداوند امیدوارم و به آنچه از مولایم حضرت مهدی علیه السلام شنیده ام، اعتماد و اطمینان دارم که عَمر نمی تواند مرا بکشد.

ابراهیم چند روزی بود که با آرامش و راحتی در کنار زن و فرزندانش زندگی می کرد.

روزی هنگام غذا خوردن، شخصی در خانه آنها را محکم به صدا درآورد. رنگ از صورت سمیه پرید و به ابراهیم گفت: فکر کنم مأموران حکومت به دنبال تو آمده اند، حالا چه کار کنیم؟

ابراهیم همسرش را دلداری داد و گفت: اصلاً نترس که آنچه حضرت مهدی علیه السلام فرموده، راست است و کسی به من آسیبی نمی رساند.

ابراهیم این را گفت و به سمت در رفت تا آن را باز کند. هنگامی که در را باز کرد، عموی ابراهیم در حالی که می خندید، او را بغل کرد و گفت: مژدگانی بده تا خبر خوشی به تو بدهم.

ابراهیم که حسابی تعجب کرده بود گفت: عمو جان، چه خبر شده؟! تاکنون شما را این قدر خوشحال و خندان ندیده ام؟

عموی ابراهیم گفت: بشارت و خوشحالی بر تو و خانواده ات که عَمر پسر عوف کشته شد و شرّ او از سر تو و تمام شیعیان برطرف گردید.

ابراهیم تا این حرف را شنید اشک شادی در چشمانش جمع شد و گفت: می دانستم بشارتی که امام دوازدهم علیه السلام به من داده اند؛ درست است، هرچه

زودتر بایـد به خانه امام عسـکری علیه السـلام بروم و از آن ها تشـکر کنم و شایـد بتوانم دوباره صورت زیبای حضـرت مهدی علیه السلام را در کنار پدرشان زیارت کنم. (۱)

بچه ها حالا به مناسبت نهم ربیع الاول، سالروز امامت امام مهدی علیه السلام یک شعر می خوانم و شما جواب می دهید

یا مهدی یا مهدی

تو یک گل معطری

یامهدی، یامهدی

از همه گل ها بهتری

یامهدی، یامهدی

تو گل خوب نرگسی

یامهدی، یامهدی

خوشبوتری، از اطلسی

یامهدی، یامهدی

امام باغ و شبنمی

یامهدی، یامهدی

برای من تو همدمی

یامهدی، یامهدی

تویی تو یار و یاورم

یامهدی، یامهدی

دستی بکش روی سرم

یامهدی، یامهدی

یامهدی، یامهدی

یامهدی، یامهدی

۱- حر عاملی، اثبات الهداه، ج۳، فصل۷، ص ۷۰۰.

جشن امامت

غرق نور و شادی است

جمکران این روزها

روز امامتت شده

مهدی ای آقای ما!

آسمان را این خبر

شاد و خندان کرده است

کوچه های شهر را

ریسه بندان کرده است

هست لبخندی قشنگ

روی لب های همه

دوستت داریم ما

واقعاً یک عالمه

جشن امامت شما

هرکجا برپا شده

هرکجا با نام تان

مثل گل زیبا شده

فدای تو اماما

رسیده روز شادی

روز امید دل ها

فرشته ها می خونن

فدای تو اماما

□□□

پنج سالگی رسیدی

به رهبری دل ها

هستی ما کودکا

فدای تو اماما

□□□

امام آخر ما

منجی و رهبر ما

تمام زندگیمون

فدای تو اماما

□□□

منتظرم به راهت

تمام روز و شب ها

نگاه چشمم آقا

فدای تو اماما

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹